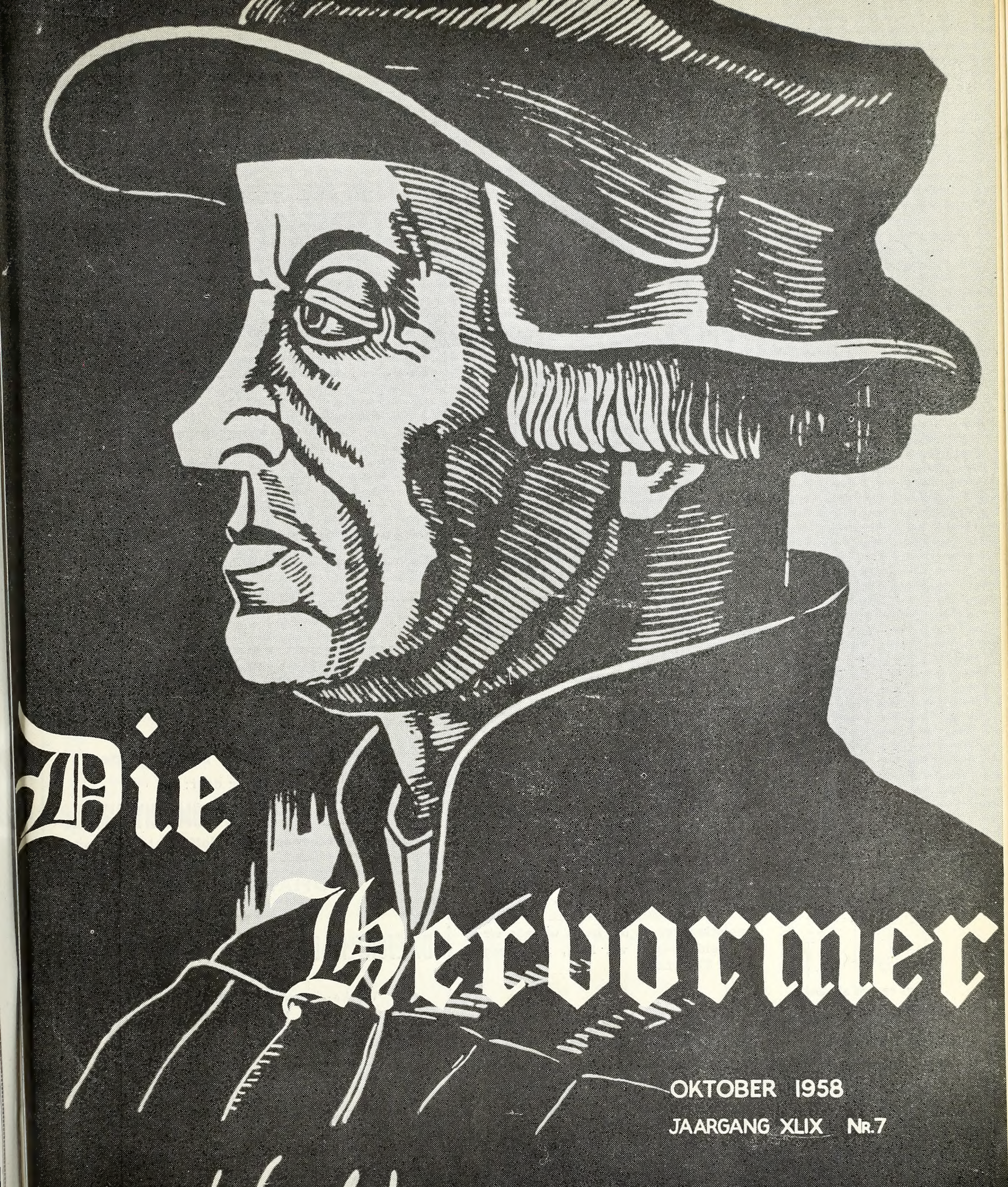

Die Hervormer

OKTOBER 1958
JAARGANG XLIX Nr.7

Huldrych Zwingli

„Prag word altyd bewonder....”

Prag is nie net vir die oog van die bewonderaar bedoel nie, dog ook vir die fyn kuns van vakvaardigheid.

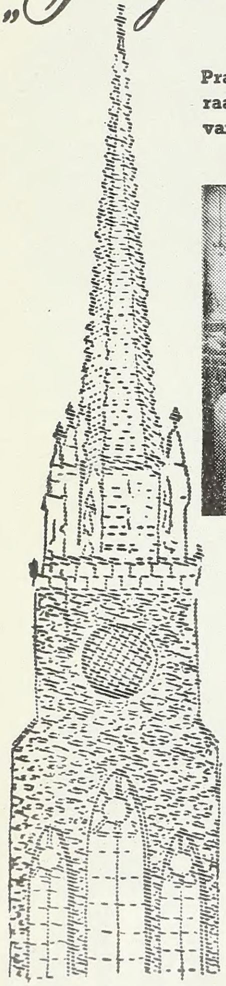

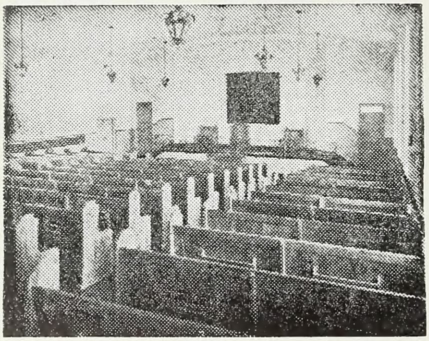

As deskundiges wat betref hoëgraadse houtwerk, bied ons aan u prag met ons uiteenlopend afgeronde muurpanele, behoorlik uitgedraaide traprelings, en na maat gemaakte skrynwerk, vir die binnekant van kerke, hotels, skouburge, private wonings, ens.
Ons hou ook volop uitgesoekte laaghout, hardebord, deure, paneelhout, lyswerk en fyn gehalte timmerhout van alle soorte in voorraad.
In alle gevalle word kwaliteit met billike pryse saamgespan. Wanneer u vir u volgende werkstuk 'n prysnotering kry en die beste waarde vir u geld daaruit wil haal, raadpleeg S.A. TIMBERS.

Skryf aan of skakel:

S.A. TIMBER & JOINERY WORKS
(EDMS.) BPK.
POSBUS 6680 JOHANNESBURG FOON 33-5472-3

A1181

VIR AL U BENODIGDHEDE

HOUT – BLOKKIESVLOERE
GEREEDSKAP – YSTERWARE –
SANITÊREWARE – SKRYNWERK
WATERDIGTING – VERF –
VLOERTEËLS – BEKLEDINGSBORD

Tree in verbinding met:

HUNT, LEUCHARS & HEPBURN
BPK.
Posbus 47 *Foon 33-2611*
JOHANNESBURG
(en Rand)

Ook te

Posbus 653, PRETORIA; Posbus 92, WELKOM
Posbus 191, KLERKSDORP, Posbus 943, DURBAN

SIERSTENE! SIERSTENE!

Gebruik

“Heronmere” en “Drie” Stene

Vervaardig deur:

THE BRICK & POTTERIES COMPANY LIMITED
Werke: Stevensweg, uit Eloffstraat Verlenging
Posbus 155 ——— Telefone: 33-4158/9
JOHANNESBURG

★

DRIEFONTEIN BRICK & POTTERIES COMPANY LIMITED
Werke: Posbus 46, Bank, Transvaal
Telefone: Bank 15 of 33-4158/9

★

Besigtig ons uitstalling by die
“Building Centre,”
Chrysler Huis, Johannesburg.

NUWE BOEKE VAN DIE HAUM

SO PAS HET VERSKYN:

Die Jeug — Waarheen ? —

Deur Prof. Dr. Herman Venter.

POSVRY 10/6.

INHOUD: Die Persoonlikheid; Die Ouerlike Opvoeding; Die Jeugdige in die Skool; Die Jeugdige en die Arbeid; Die Sedelik-Godsdienstige lewe van die Jeug; Die Kultuur; Jeugwangedrag; Die Eendsterte; Toekomsplek.

Die skrywer gaan uit van die standpunt dat bepaalde verskynsels in die lewe van die jeug van 'n tydelike aard is. Hy het hom soveel moontlik daarvan weerhou om die simptome as sodanig sterk op die voorgrond te stel.

Eerder is gepoog om met die beklemtoning van die dieperliggende oorsake aan te toon waarom hierdie simptome hulle juis op so 'n besondere wyse by die jeug openbaar.

Waar sekere simptome egter dreig om in gevaarlike situasies te ontwikkel of om die toekomstige welsyn van die Afrikaanse volkslewe ingrypend te beinvloed, word die huidige tendense in hul implikasies onder die soeklig geplaas.

'n Belangrike boek vir ouers en opvoeders.

+++

Die Groot Saal — Jacoba van Velden.

POSVRY 13/-

Hierdie ontroerende verhaal vertel van die verblyf van 'n sensitiewe ou dame in 'n ouetehuis. Haar gedagtes keer telkens terug na haar vroeëre lewe. Dit is ook die verhaal van Helena, haar vrydenkende dogter, wat reeds as jong dogter besef het dat vir almal die uur slaan wanneer alle begrippe hul waarde verloor, en waarin daar niks anders oorbly as volkome eensaamheid voor die Niet.

Die Groot Saal is meer as 'n verhaal van 'n ou dame wat op die dood wag. Dit is almal se storie. Vir almal breek die oomblik aan wanneer ons na die Groot Saal geneem word.

+++

BINNEKORT GAAN VERSKYN:

Die Bieg — Mareanne Philips.

POSVRY 13/-

'n Aangrypende roman van 'n vrou wat gepoog het om die mooie in die lewe te vind, maar wat voor aakligheid en tragiek te staan gekom het. Sy vertel haar lewensstorie aan 'n verpleegster in 'n sielsieke gestig.

+++

Lekker Kos —

POSVRY 16/-

Resepte vir elkeen wat van lekker kos hou. Dit bevat o.a. 'n waardevolle leidraad vir vroue wat op grootskaal onthaal.

+++

Die Kappiekommando —

Johanna Brand.

POSVRY 20/6.

Vir die eerste keer verskyn hierdie verhaal van die vrouekommando in die Anglo-Boere-oorlog in Afrikaans.

BESTEL VROEGTYDIG U KERSFEESKAARTE !

MET EN SONDER CHRISTELIKE SPREUKE, IN AFRIKAANS EN ENGELS

Pryse: Vanaf 1/- per pakkie tot 6/- per pakkie.

SLUIT 2d. POSGELD PER PAKKIE IN.

Bestel u boeke en skryfbehoeftes by:

HAUM-BOEKHANDEL

POSBUS 460 **BUROLAAN 17** **FOON 22014**
PRETORIA

TELEFOON No. 2-3134
DIE BRILLEDOKTER
(Edms.) Bpk. — (J. Klompie)

ANDRIESSTRAAT 168
PRETORIA

OË TOETS VRY

A. W. DIEPERING en SEUN
STADSENTRUM 11 - Tel. 22646
PRETORIA
Agente vir
ADLER - Tikmasjiene
Reparasies en diens aan alle soorte tikmasjiene

SCHULTIS SCHWAR & CO., LTD.
Gevestig 1876
Bus 222
Kerkstr. 227,
PRETORIA
OMEGA
HIGH PRECISION WATCHES
Die firma vir
Horlosies, Juweliersware
Geskenke
Grootste voorraad . . .
VERLOOFRINGE, GOUD- EN SILWERWARE
Verloofringe stuur ons op aanvraag na u naaste Bank om uit te soek.
Oudste firma in Pretoria

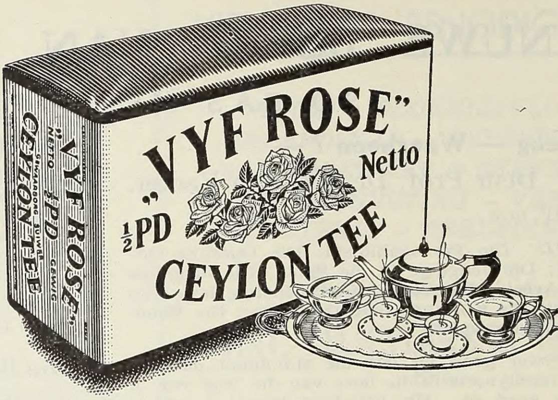

„VYF ROSE" gee meer geur...

WANT DIT HET MEER GEUR OM TE GEE!

Kopiereg T.W.B. HB 3758/1A

DIPPENAAR EN REINECKE
(EDMS.) BPK.
ALOMBEKEND VIR KWALITEIT EN DEFTIGHEID — DIÉ
MANS-, DAMES-, KINDERUITRUSTERS
VAN PRETORIA
Foon 2-8167/8/9 **Posbus 638**

ONS MAAK HIERBY BEKEND DAT ONS TANS IN ONS NUWE RUIM, SENTRAALGELEË PERSEEL GEVESTIG IS BY . . . .
KERKSTRAAT 237, PRETORIA

OKTOBER 1958
Jaargang XLIX Nr. 7

Offisiële orgaan van
Die Nederduitsch Hervormde Kerk
van Afrika

(Geregistreer aan die Hoofposkantoor as 'n Nuusblad)

Die Hervormer

Posbus 171 - Foon 660-5916/7
KRUGERSDORP

Gedruk deur
N.H.W. - Pers, Humanstraat 55,
Krugersdorp, en uitgegee deur
Die Ned. Herv. Kerk van Afrika.

INTEKENGELD 7/6 PER JAAR

Redakteur: Ds. Joh. Dreyer, Van Riebeeckstraat 97, Potchefstroom.

Redaksie: Mev. Marie Dreyer, dr. P. S. Dreyer, drs. J. I. de Wet, ds. L. M le Roux, dr. J. F. Stutterheim en drs. F. J. van Zyl.

Adres „Vroue-Rubriek": Mev. Marie Dreyer, Schoemanstraat 1317, Hatfield, Pretoria.

Adres „Rubriek vir die Jeug": Ds. L. M. le Roux, Burnsstraat 49, Colbyn, Pretoria.

Advertensies en Adresveranderings (vermeld sowel oue as nuwe adres) moet aan Die Advertensiebestuurder, Posbus 171, Krugersdorp, geadresseer word.

DIE BLAD VERSKYN DIE BEGIN VAN ELKE MAAND STUKKE VIR PUBLIKASIE MOET DIE REDAKTEUR NIE LATER AS DIE EERSTE VAN DIE VOORAFGAANDE MAAND BEREIK NIE.

SEMPER REFORMANDA

HIERDIE *opskrif is twee woorde uit die bekende Latynse gesegde: Ecclesia reformata semper reformanda, wat beteken: 'n Hervormde Kerk moet altyd hervorm word.*

Die Hervormde kerke het hulle ontstaan te danke aan 'n hervormingsdaad toe God sy kerk van dwaalleer hervorm het in die loop van die sestiende eeu. Die verskillende Hervormers was die middel in die hand van God om sy kerk van dwaalleer te suiwer. Onder hulle was daar Johannes Calvyn, en Martin Luther, Ulrich Zwingli en Melancton, John Knox en ander. Elkeen van hulle het, gedrywe deur die Gees van die Here, sy talente en kragte gegee om die de-formasie of misvorming van die kerk deur re-formasie of hervorming te oorwin. Hulle wou nie die kerk hervorm deur opheffing nie, soos die groepe wat die kerk wou vervang deur 'n broederskap van heiliges of 'n Godsryk op aarde, soos voorgestaan deur die Anabaptiste en ander sektes van dié tyd. Hulle wou ook nie die kerk hervorm deur afskeiding nie — dit is 'n latere euwel van die Protestantisme — maar hulle is uit die kerk gesit en die aparte kerkvorming is op hulle afgedwing, want die kerk van Rome was doof vir die gewetenskrete en roepstemme gegrond op die Woord van God om die kerke te herstel. Hulle stemme is op brandstapels en pynbanke gesmoor en die banvloek is oor hulle uitgespreek.

Met die Hervorming is die Woord van God weer op die staander gesit en het die werkheiligheid van die Roomse leer plek gemaak vir die Bybelse leer van die regverdigmaking deur die geloof en die gesag van die kerk, soos deur Rome voorgestaan, het plek gemaak vir die gesag van die Woord van God. Die Kerkhervorming bind immers nie die gewete van die mens aan die woord van die kerk dws. van die Pous nie, maar aan die Woord van die Heer van die kerk, Jesus Christus.

Maar met die hervorming van die sestiende eeu was die kerk nie vir eens en vir altyd hervorm nie. Voortgaande hervorming is nodig. Die kerk bestaan wel uit gelowiges in Christus, geroepe heiliges, maar geen volmaakte, sondelose heiliges nie. Inteendeel elkeen van hulle is na die woord van Kohlbrugge „simul justus simul peccator" dws. geregverdige en sondaar tegelyk. Die allerheiligste het nog maar 'n klein begin van gehoorsaamheid. Hy het nog voortdurend 'n stryd teen die oue mens van sonde. Hy is begenadigde sondaar.

En omdat dit so gesteld is met die gelowige kerkmens, juis daarom dring die dwaalleer van ons dwaalsieke harte die kerk so maklik binne en moet die kerk telkens weer hervorm word.

Die kerk moet oopstaan vir kritiek en veral selfkritiek. Teen selfvoldaanheid moet voortdu-

(Vervolg op bladsy 4)

Semper Reformanda

rend gewaak word. Die soeklig van die Woord van God moet onafgebroke op die kerk gewerp word en die bede van die psalmdigter (139:23, 24) moet lewe in die hart van die kerk:

> *„Deurgrond my ook, God en ken my hart;*
> *toets my en ken my gedagtes;*
> *en kyk of daar by my 'n weg van smart is,*
> *en lei my op die ewige weg."*

Van hierdie smarteweg, hierdie dwaalweg moet die kerk telkens weer hervorm word.

–JOH. DREYER.

MET DIE HEENGAAN VAN DIE EERSE MINISTER

GOD het in sy ontfermende bemoeienis groot manne aan ons jong volk gegee. Elkeen van hulle het met die ontvange gawes en talente na hulle beste wete land en volk gedien. Onder hierdie groot manne kan getel word al die gewese Eerste Ministers sedert die totstandkoming van die Unie van Suid-Afrika.

Van hulle het die onlangse gestorwe Eerste Minister die kortste as eersteburger van die land geregeer, maar in die kort tydperk as Eerste Minister, sowel as in sy politieke loopbaan het hy homself laat ken as 'n harde, doelbewuste vegter wat weet wat hy wil, oortuig is van die goeie reg van sy saak en koersvas daarop afstuur. Daarom was kompromieë hom vreemd en het hy van wyk en wankel nie geweet nie, ook nie as hy alleen moes staan nie.

As vegter vir sy ideaal het hy in die stryd die agting van volgeling en teenstander afgedwing deur sy onkreukbare eerlikheid en integriteit. Almal het geweet wat hulle aan hom het, juis omdat hy so reguit geloop het. En hy het so reguit kon loop, omdat hy geglo het aan die toekoms van sy volk en geglo het in sy God wat die Heer is van alle here en wat die lot van volkere bepaal.

Hy het ontslaap, nadat hy, soos daar van Dawid staan, sy eie geslag volgens die raad van God gedien het.

Namens die Hervormde Kerk word aan sy eggenote en gesin en familie diepe meegevoel betuig en hulle die vertroostinge van die Here toegebid.

– JOH. DREYER.

DIE GEREFORMEERDE EKUMENIESE SINODE

Gedurende die afgelope maand het die Ekumeniese Sinode van Gereformeerde kerke op Potchefstroom vergader. Behalwe afgevaardigdes van die Geref. Kerke in Nederland, die Christelike Geref. Kerk in die V.S.A., die Geref kerke in S.-A., sowel Nederduits as „Enkel", was daar ook 'n paar afgevaardigdes uit kleiner afgeskeie kerke uit die buiteland: Skotland, Ierland en Frankryk.

Hierdie Ekumeniese Sinode, wat na die hart is van die verskillende afgeskeie kerke in binne- en buiteland en dus baie behoudend gereformeerd van aard is, is een van die ongeveer half dosyn en meer Ekumeniese Sinodes. So is daar (1) die Wêreldraad van Kerke wat nogal ruim is in die toelating van kerke van uitlopende belydenis as ledekerke. Dit sluit o.a. in kerke met 'n Calvinistiese agtergrond en afkoms, Anglikaanse, Metodiste, Kongregationaliste, Oosters-Ortodokse, Lutherse, Baptiste kerke in.

(2) Die Lambeth Konferensie van Biskoppe van die Anglikaanse Kerke oor die wêreld.

(3) Die Lutherse Wêreldfederasie wat al die Lutherse Kerke omvat.

(4) Die Alliansie van Hervormde Kerke waarvan die kerkregering op Presbiteriale lees geskoei is en waarvan reeds 72 Herv. en Presbiteriaanse kerke lede is.

(5) Die Internasionale Raad van Christelike Kerke, die s.g. I.C.C.C. (International Council of Christian Churches); 'n Raad van fundamentalisties georienteerde kerke.

Van hierdie Ekumeniese Sinodes óf Rade is die Hervormde Kerk lid van die Wêreldraad van Kerke, sowel as van die Alliansie van Hervormde Kerke. Op verskeie van die samekomste van hierdie twee Ekumeniese liggame was ons kerk al deur afgevaardigdes verteenwoordig.

Om van 'n derde Ekumeniese Raad lid te wees het eintlik geen sin nie en daar bestaan sover ons weet ook geen behoefte aan in ons kerk nie.

Die jongste sitting van die Geref. Ekumeniese Sinode het besin oor 'n paar belangrike vraagstukke soos die Evolusieleer en die skepping, egskeiding en hertrou van geskeie persone en dan oor die rasseprobleem. Volgens persberigte het daar groot eenstemmigheid geheers en veral wat die rasseprobleem betref is dit erg verblydend.

— JOH. DREYER.

DIE BLYDSKAP OOR DIE DIENS VAN DIE HERE IN SY HUIS . . .

Prof. dr. B. J. Engelbrecht se inwydingsrede : Ned. Herv. Kerk Ottosdal.

Psalm 122 vers 1: *„Ek was bly toe hulle vir my gesê het: Laat ons na die huis van die HERE gaan.”*
Gemeente van ons Here Jesus Christus!

(1) Wanneer ons nagaan wat die Bybel ons leer in verband met die bou van 'n huis van die Here, dan is die eerste saak wat die Bybel duidelik aan ons stel *dit,* dat die Here God wat in die hoogste hemele woon en wie se heiligheid gedurigdeur deur die engele besing word, nie nodig het dat ons vir Hom 'n huis bou vir sy diens nie.

Volgens die Bybel is Hy die Ewige, Alomteenwoordige wat alles weet (vgl. bv. Ps. 139), wat „in die verborge sien” en „weet wat ons nodig het voordat ons Hom vra” (Matt. 6 vers 6 -8). Tereg het Salomo dan ook in sy gebed by die inwyding van die tempel gesê: „Want sou God werklik by die mense op die aarde woon? Die hemel, ja die hoogste hemel kan U nie bevat nie, hoeveel minder hierdie huis wat ek gebou het?” (II Kron. 6 vers. 18).

(2) Die tweede saak wat die Bybel egter aan ons duidelik maak, is dat God wat groot is in majesteit, heerlikheid, eer en roem, Hom tog neerbuig na die aarde en na ons mense toe; dat Hy sy Naam op bepaalde plekke wil laat woon en sy oog dag en nag oop wil laat wees oor sy huis om te luister na die geroep en die gebede van sy volk (vgl. bv. II Kron. 6 vers 19 - 21).

Die Bybel is vol voorbeelde van hierdie feit dat God ons in ons nietigheid, nood, skuld en sonde opsoek en by ons teenwoordig wil wees en onder ons wil woon. Uit die ryke veelvuldigheid van voorbeelde noem ons slegs enkeles:

(a) Toe Jakob gevlug het, weg van sy ouerhuis en sy skuld; toe hy in 'n wilde en vreemde wêreld alleen was in die nag; toe hy gedink het dat hy van God en die mense verlaat was, het God hom tog nie verlaat nie, maar in 'n droom aan hom verskyn. „Daarop het Jakob uit sy slaap wakker geword en gesê: Waarlik, die Here is op hierdie plek, en ék het dit nie geweet nie. En hy het bevrees geword en gesê: Hoe vreeslik is hierdie plek! *Dit is hier niks anders as 'n huis van God nie en dit is hier die poort van die hemel.”* (Gen. 28 verse 16 en 17).

(b) As tweede voorbeeld van die neerbuiging van God wil ek noem die tempel van die Ou Testament. Dit is waar wat Salomo sê: „Die hemel, ja die hoogste hemel kan u nie bevat nie;” en tog is dit ook waar wat Salomo in vers 2 van II Kron. 6 sê: „Maar ek het vir U 'n woonhuis gebou, 'n vaste plek vir U om ewig te woon.”

(c) As laaste voorbeeld noem ons uit die Nuwe Testament die geboorte van Jesus Christus. In Joh. 1 verse 1 - 3 word Jesus Christus beskrywe as die ewige Woord van God wat alles geskape het, by God en Self ook God. Maar in vers 14 word dit van Hom gesê: „En die Woord het vlees geword en *het onder ons gewoon.”*

Soos ons aan die begin gesê het: God, die Ewige, Alomteenwoordige, Algenoegsame het nie nodig om ons op te soek en om onder ons te woon nie; Hy het nie nodig dat ons vir Hom 'n huis sal bou nie. En tog . . . Hy soek ons op; Hy wil onder ons woon en Hy wil dat ons vir sy diens huise sal bou. *Hy doen dit omdat Hy ons liefhet, omdat ons Hóm nodig het.*

As God Hom na ons toe neerbuig, dan is dit nie omdat ons reg daarop het nie, maar dan is dit 'n daad van sy liefde, genade, goedheid en guns. Daarom het ons dan ook geen roem in verband met sy teenwoordigheid en sy huis nie, maar ons kan Hom alleen maar dank vir sy goedheid; ons kan alleen maar vir Hom 'n huis bou in die vaste vertroue op sy belofte dat Hy ons op bepaalde plekke wil opsoek; ons kan alleen vir Hom 'n huis bou as daad van ons blydskap en dankbaarheid.

(3) Hieruit, dan, blyk dit duidelik dat die bou van 'n huis van die Here 'n daad van blye dankbaarheid, 'n offerdaad van die gemeente is, omdat Hy wat nie nodig het om by ons teenwoordig te wees nie, tog sy huis met die heerlikheid van sy teenwoordigheid wil vervul omdat ons Hom nodig het, omdat Hy ons liefhet.

Ons kan die Here op verskillende wyses dien, maar een van die skoonste wyses van sy diens is om, uit dankbaarheid vir sy goedheid, 'n huisvir sy diens en eer op te rig. Die bou van 'n huis van die Here is seker een van die mees-konkrete en een van die duursaamste dade van diens uit dankbaarheid. Nie net vir ons of vir één geslag bou ons 'n kerk nie, maar vir baie geslagte sal hierdie kerkgebou dien as die ruimtelike omraming van die erediens tot sy eer. Nie vir die diens van mense nie, maar vir sy diens perk ons 'n stuk ruimte in, sonder ons 'n stuk ruimte af, bou ons 'n kerk. Iets wat vir sy diens afgesonder is is volgens Bybelse spraakgebruik, *heilig.* Die ruimte van 'n kerkgebou is heilige ruimte. Gods teenwoordigheid gee daar 'n besondere, afgesonderde, heilige kwaliteit aan. Hierdie kerklike ruimte i sruimte van sy teenwoordigheid, ruimte van die ontmoeting van God en die mense rondom Woord en Sakrament, ruimte van erediens aan God.

Wat die vorm, styl en materiaal betref, kan hierdie ruimte wissel. Dit kan klein wees of groot, maar in elk geval moet dit deur sy bouwyse wydheid en ook hoogte suggereer — *wydheid* sodat die Heilige Gees deur hierdie heilige ruimte kan waai; *hoogte* en *diepte* om te herinner aan die hoogte en diepte van die genade en liefde van God in Jesus Christus. 'n Kerkgebou kan in enige styl gebou wees; die enigste voorbehoud is dat die styl sodanig moet wees dat die liturgie van die bepaalde kerk daarin so ingerig moet kan word, dat God op die beste wyse daarin gedien kan word. In die bou van 'n huis van die Here is daar 'n seldsame vereniging van die skeppende vryheid van die kunstenaar en die gebondenheid aan Gods Woord en Diens. Daarom moet elke tyd haar eie styl in die kerkboukuns nastreef; ook wat kerkboustyl betref, mag ons nooit sektaries wees nie.

So gesien is die bou van 'n kerk 'n groot voorreg, 'n genadegawe wat God aan sy gemeente gun. Uit dankbaarheid moet ons dan ook bereid wees om met blydskap te offer vir die bou van 'n huis van die Here, want hierin skenk Hy aan ons selfs 'n groter voorreg as aan sy kneg, koning Dawid. Pragtig word hierdie offerbereidheid en offerblydskap aan ons beskrywe in I Kron. 29. Dawid weet „omdat ek behae het in die huis van my God, besit ek goud en silwer van my eie” (vers 3); Dawid weet dat al die rykdom wat die mens besit „kom alles van U, en uit U hand het ons dit aan U gegee” (vers 14). In vers 9 word gesê: „En die volk was bly oor hulle gewilligheid, want met 'n volkome hart het hulle vrywillig aan die Here gegee, en ook koning Dawid was bly.”

Dit is hierdie vrywillige blydskap wat ons moet openbaar in ons lofoffer by die bou van 'n huis van die Here.

* * *

(Vervolg op bladsy 6)

Blydskap oor die diens van die Here . . .

(4) Gemeente, ook in ons teksvers is daar sprake van blydskap en vreugde i.v.m. die huis van die Here.

> *Ek was bly toe hulle vir my gesê het: Laat ons na die huis van die Here gaan.*

Dit is duidelik dat hierdie blyrskap nie soseer in verband staan met die blydskap wat ons hierbo genoem het in verband met die *bou* van 'n huis van die Here nie, maar dat dit veeleer 'n blydskap is oor die *diens* in die huis van die Here?

Wanneer ons hierop die antwoord gee, dan wil ek nie hier ingaan op wat die ou-testamentiese gelowige bly gemaak het toe hulle vir hom gesê het dat hulle moes opgaan na die huis van die Here nie, maar ek wil dadelik spreek oor wat die christengelowige bly maak en bly behoort te maak wanneer hulle hom oproep om te gaan na die huis van die Here.

In die eerste plek vind daar in die huis van die Here plaas die diens van die Woord. Ons kom op na die huis van die Here nie om na die woorde van mense te luister nie, maar na die verkondiging van die Woord van die Here. Gemeente, dit sal vir elkeen van ons 'n geweldige groot voorreg wees wanneer 'n vername persoon bv. 'n president ons uitnooi na sy huis en daar met ons sy eie woorde spreek. Maar nou skenk die Here aan ons nog 'n groter voorreg. Hy skenk ons die voorreg om op te gaan na sy huis en ons mag hier luister na sy Woord. Volgens sy eie onwankelbare belofte weet ons dat waar twee of drie so in sy Naam bymekaar kom, Hy Self teenwoordig is, *werklik* teenwoordig.

Gemeente, is dit nie 'n aansporing tot groot blydskap dat ons mag weet dat ons in die huis van die Here mag luister na sy Woord en dat Hy Self daar teenwoordig is nie?

Nou is die inhoud van die Woord van die Here: Evangelie, Goeie Boodskap. Hier word nl. aan ons verkondig die vergiffenis van sondes deur die geloof in Jesus Christus. Wat dit beteken, sien ons eers reg wanneer ons uit die Bybel weet van die onherroeplikheid van die sonde. Die Bybel leer ons dat wat eenmaal gedoen is, onherroeplik gedoen is. As ons eenkeer die Naam van God ydellik gebruik het, as ons eenkeer gesteel het of ontrou in die huwelik was, kan ons wel spyt voel daaroor, maar nooit kan ons ongedaan maak wat ons verkeerd gedoen het nie. Die verlede is onherroeplik en ons kan dit nooit ongedaan maak nie — wat gedoen is, is gedoen.

Maar nou kom die Evangelie, die Goeie Boodskap tot ons en sê aan ons dat God in Jesus Christus kan doen, en gedoen het, wat geen mens kan doen nie — in Christus Jesus verwyder Hy ons oortredinge van ons so ver as wat die ooste verwyder is van die weste.

Gemeente, wie sal nie bly wees wanneer hy na die diens van hierdie Woord-van-groot-blydskap in die huis van die Here kan gaan luister en kan weet dat dit werklikheid en waarheid is nie?

Tweedens vind daar in die huis van die Here die bediening van die Sakramente plaas. By die instelling van die Sakramente het die goeie God gereken met ons swakheid en grofheid en het Hy ons swakheid tegemoetgekom. Hy weet dat as ons alleen maar iets hoor, ons maklik aan die waarheid en werklikheid daarvan kan twyfel. As ek bv. vir u iets sou sê, dan kan u twyfel of dit wat ek sê werklikheid en waarheid is; maar as u dit met u eie oë gesien het, met u hande getas en met u eie mond geproe het, dan weet u dat dit werklik en waar is. So is dit ook met die Sakramente. God het geweet dat as ons alleen maar die Goeie Boodskap van genade sou hoor, dan sal ons aan hierdie goeie tyding van groot blydskap twyfel. Nou het Hy die Sakramente ingestel sodat ons dit met ons oë kan sien en kan glo dat hierdie Evangelie van genade werklik en waar is.

By die nagmaalstafel sit ons in die huis van God by sy tafel aan en kan ons sien en smaak dat die Here God goed is. Hier is ons sy kinders, die groot huisgesin van God en Hy, onse Vader in Christus Jesus, is Self as gasheer teenwoordig.

By die Doop sien ons klein kindertjies. Hulle weet nog niks van God af nie — maar voordat hulle nog iets van God af weet, ken Hy hulle alreeds by die naam. Hulle het ook nog niks gedoen om die saligheid te verdien nie, maar sonder dat hulle nog iets verdien het, wil God aan hulle alreeds alles in Christus beloof. So word die evangelie van genade sonder ons verdienste, deur die Sakrament van die Doop duidelik aan ons geïllustreer en verseël.

Deur hierdie sigbare tekens en seëls wat ons met ons oë kan sien met ons hande kan tas en met ons mond kan proe, wil die goeie God die twyfel uit ons harte verdryf en sodoende ons geloof versterk; indien ons alleen die Woord deur die poort van die oor sou hoor, kan ons aan die evangelie twyfel; deur met ons eie oë hierdie seëls en tekens te sien, weet ons dat dit werklikheid en waarheid is.

So word die gepredikte Woord van die Sakramente bevestig en beseël en die geloof wat deur die gepredikte Woord gewek is, word deur die Sakramente versterk. So hoort Woord en Sakramente byeen. Ek is bly dat die liturgiese sentrum van hierdie kerkgebou só ingerig is dat dit aan hierdie noue verbondenheid van Woord en Sakrament uitdrukking gee. In die middel staan die Preekstoel, terwyl aan beide kante Nagmaalstafel en Doopfont staan. So hoort dit want die Woord word bevestig deur die sigbare Woord, die Sakramente, terwyl die Sakramente altyd in die buurt van die Woord plaasvind — anders is hulle magiese towerhandelinge.

En nou gemeente, wie sal nie met blydskap opkom na die huis van die Here om deur Woord en Sakrament in die wankelmoedige, twyfelende geloof versterk te word nie?

Gemeente, rondom Woord en Sakramente vind daar nog plaas die diens van die Gebede, die Sang en Musiek in die erediens, die diens van die Barmhartigheid, Geloofsbelydenis, Skuldbelydenis en nog veel meer. Ons word as kindertjies na die kerkgebou gebring nog voordat ons van God weet by die Doop — en ook dan wanneer ons nie meer weet nie, word ons uit die huis van die Here begrawe as teken daarvan dat ook in die dood ons wat in die Here ontslaap het, heilig en geborge is. „Al gaan ek ook in 'n dal van doodskaduwee, ek sal geen onheil vrees nie, want U is met my. U stok en U staf dié vertroos my." So speel eintlik die hele bestaan van die christen sig af in die buurt van die huis van die Here . . . „by die klink van huweliksklokkies, by die kluitklap op die kis." Ja waarlik, „een dag in u voorhowe is beter as duisend: ek wil liewer by die drumpel staan in die huis van my God as om te woon in die tente van goddeloosheid" (Ps. 84 vers 11).

Gemeente, soos u gemerk het, het ons alleen maar 'n paar dinge genoem in verband met die heerlikheid van die diens van die Here in sy huis. Om dit alles op te skrywe en uit te lê sal 'n dik boek vol maak. Maar indien ons hieroor nadink, dan kan ons iets van die blydskap oor die diens van die Here in sy huis begryp — dan kan ons iets van die inhoud van ons teksvers verstaan: *Ek was bly toe hulle vir my gesê het: Laat ons na die huis van die Here gaan.*

(5) Soos u merk, gemeente, kan ons hierdie gedagtes in verskillende rigtings toepas. Ek wil ten slotte net één toepassing maak: Gemeente, hoe dikwels ontbreek by ons hierdie blydskap en verlange na die diens van die Here in sy huis? Hoe dikwels lyk dit asof dit vir ons 'n las is om na sy huis op te gaan eerder as 'n groot voorreg wat ons in blydskap moet aanvaar? Hoe dikwels soek ons uitweë om *nie* na sy huis op te gaan *nie?*

Gemeente hierdie mooi kerkgebou is gebou om gebruik te word, gebruik te word tot sy diens en eer. Laat ons daarom *bly* wees wanneer hulle aan ons sê: Laat ons na die huis van die Here gaan. — Amen.

Jubileumfees van die Bybel in Afrikaans in Johannesburg

Op Sondag 24 Augustus het die Ring van Johannesburg die vyf-en-twintigjarige bestaan van die Bybel in Afrikaans gevier by wyse van 'n gesamentlike erediens van al dertien gemeentes van die Ring in Cottesloekerk. Ter nagedagtenis aan wyle dr. H. C. M. Fourie, vroeëre predikant van die gemeente Johannesburg (in sy tyd het die gemeente die hele Ring van nou omvat), is 'n gedenkplaat onthul, om sy werk aan die vertaling van die Bybel in Afrikaans in herinnering te roep.

Reeds van vroeg die Sondagoggend af het lidmate van heinde en ver uit die groot stad na „die kerk op die rantjie" begin saamkom. Om 10 vm. kon die skriba van die Ring, dr. B. J. van der Merwe, dan ook 'n aansienlike skare, voor die kerkgebou versamel, verwelkom. Die feesvreugde was egter nie onvermengd nie: die berig van die afsterwe van die Eerste Minister het die gedagtes besig gehou en die vreugde gedemp. Meegevoel is betuig deur 'n oomblik in stilte die hoofde te buig. Vervolgens het ds. D. J. A. G. du Toit, Vise-Voorsitter van die Ring, die verrigtinge geopen deur paslik te laat sing uit Ps. 119:33. Die Skriflesing uit Deutr. 30 het baie goed die bedoeling van die feesviering onderstreep: om dank te bring aan die Heer van die kerk dat sy woord nie in die hemel weggesluit is nie, ook nie onbekombaar, oorkant die see, is nie, maar *naby* ons is, in ons moedertaal is: *„Baie naby jou is die woord, in jou mond en in jou hart om dit te doen"* (Deutr. 30:12-14).

ONTHULLING GEDENKPLAAT

Nadat ds. Du Toit in gebed voorgegaan het, het mev. J. E. Fourie, eggenote van wyle dr. Fourie die gedenkplaat in die regter-voorportaal van die kerk onthul. Dit is 'n eenvoudige bronsplaat met die kerkwapen in kleur daarop en met die bewoording: Die gemeentes in Johannesburg herdenk tot eer van God dr. H. C. M. Fourie, 1882-1939; Bedienaar van die Woord van God; mede-vertaler van die Bybel in Afrikaans." Mev. Fourie het spesiaal van Port Elizabeth af oorgekom om hierdie plegtigheid waar te neem en die Ring wil ook langs hierdie weg hartlik dank aan haar betuig vir hierdie opoffering. Na die onthulling van die gedenkplaat het een van die susters van die N.H.S.V. van Johannesburg aan mev. Fourie 'n gedenkbord oorhandig. Die bord is deur die N.H.S.V. Johannesburg vir hierdie geleentheid laat maak; die motief wat op die Bybel-gedenkseëls voorkom is deur 'n kunsskilder daarop aangebring.

Mev. J. E. Fourie onthul die H. C. M. Fourie-gedenkplaat.
(Foto: J. L. P. Wolmarans)

Prof. dr. A. S. Geyser het vervolgens 'n boodskap aan die Ring oorgebring namens die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering. Prof. Geyser het gewys op die dubbele betekenis van die dag: dit is nie alleen die verjaardag van die Bybel in Afrikaans nie, maar dit is ook die dag waarop ons die vermoording van duisende Protestante in Frankryk tydens die bloedbad van St. Barthlomeusnag (1572) gedenk. Dit is 'n Protestantse feesdag by uitnemenheid. Die begrippe *Protestantisme* en *Bybelvertaling* is nie van mekaar te skei nie. In enkele woorde het prof. Geyser die belang van die vertaling van die Bybel geskets en 'n kort oorsig van die vertalingswerk deur die eeue heen.

Hierna het die gemeente vir die erediens in die kerkgebou saamgekom. 'n Pragtige gesig was dit om die groot kerkgebou van hoek tot kant gevul te sien. Meer as honderd kerkraadslede in ampsdrag het die diens bygewoon. Die diens is waargeneem deur ds. P. S. Grobler, Voorsitter van die Ring. Sy tekswoord was Romeine 1:16: *„Want ek skaam my nie oor die evangelie van Christus nie, want dit is 'n krag van God tot saligheid vir elkeen wat glo, eerste vir die Jood en ook vir die Griek."* Ds. Grobler het daarop gewys dat die krag van die kerk nie geleë is in die geweldige katedrale met hulle groot kunsskatte nie, maar in die besit en verkondiging van die Woord van God. Dit is 'n onuitspreeklike voorreg dat ons hierdie evangelie, hierdie krag van God in ons eie taal mag besit. Ons woord *dinamiet* hang saam met die Griekse woord vir krag *(dunamis)*; die evangelie is soos dinamiet-dit kan alle weerstande verpletter.

Ds. P. S. Grobler was baie goed bevriend met wyle dr. Fourie en daarom kon hy ook in sy prediking met des te meer waardering melding maak van die werk van dr. Fourie om die evangelie vir ons volk toeganklik te maak.

Na die uitspreek van die seënbede het 'n sanggroep van die gemeente Johannesburg 'n lied gesing wat indertyd met die verskyning van die Bybel in Afrikaans gedig is. Die dankbetuigings aan die einde van die diens is gedoen deur ds. F. du C. Labuschagne Vise-Skriba van die Ring.

Hierdie en derglike feesvierings kan egter alleen sinvol wees as dit ons daartoe kan bring om die Woord van die Here in ons huise en in ons lewe te laat spreek.

— B. J. v.d. M.

'n Predikant uit België

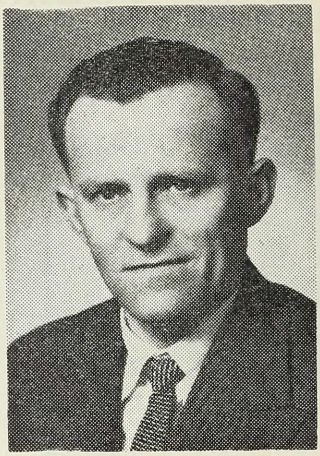

Ds. H. J. Hegger

Die Suid-Afrikaanse kerke het al meermale besoeke gehad van Nederlandse predikante, professore en andere, maar nog nooit een uit België nie.

Nou sal dit vir die eerste keer D.V. geskied. Op 18 September sal, so die Here wil, ds. H. J. Hegger van Denderleeuw uit België, hier arriveer vir 'n besoek van 'n paar maande aan ons land.

Waarom tevore geen predikante uit België ons land besoek het nie, moet seker toegeskrywe word aan die feit dat België vir die oorgroot deel van die bevolking Rooms is. Die Protestantse kerke wat daar is, is klein en swak.

Wat ds. Hegger se koms ekstra interessant maak is die feit dat hy 'n gewese Roomse priester en later professor was, wat diep oortuig geraak het dat die leer wat hy in die kerk van Rome moet verkondig nie Bybels is nie. Die gevolg was dat hy soos 'n Luther van ouds e.a. na veel stryd en gebede sy moederkerk verlaat het, in Amsterdam gaan studeer het en dominee in België geword het.

Hy het verder bekendheid verwerf deur sy geskrifte. Eerstens as hoofredakteur van die „Algemeen Evangelisch Weekblad" van die Belgiese Protestantse kerke en tweedens deur sy boeke:

(a) *„Myn Weg naar het Licht," wat reeds in Afrikaans vertaal is en sy lewe in die Roomse kerk en sy oorgang na die Protestantse kerk beskryf,* en

(b) *„Moeder, ik klaag u aan;" die aangeklaagde moeder, die Roomse kerk word daarin aangeklaag van haar afdwalinge.*

Ds. Hegger besoek S.A. op versoek van ons kerk in samewerking met die ander twee Afrikaanse kerke en sal in die groot sentra optree as prediker en as spreker en wat sal ons mense wat min weet van die „binnekant" van die kerk van Rome baie van hom kan leer wat daardie kerk deur en deur ken.

Ons roep hom 'n hartlike welkom toe.

— JOH. DREYER

DIE LEWENDE MARIA — DIE STERWENDE CHRISTUS

Binne die Rooms-Katolieke Kerk het die Mariologie (die leer omtrent Maria) vinnig wêreldwye aandag geniet. Beweerde wonders het wye publikasie ingeoes. Talle boeke en artikels het die belangrikheid van Maria in die moderne wêreld beklemtoon. Toenemende aandag aan Maria het bykans onvermydelik as gevolg dat Christus minder en minder aantreklik vir die volk word. Christus word nie geskilder as 'n oorwinnende „kultuur held" nie, as ek hierdie suiwer antropologiese term hier mag gebruik, maar veel eerder as 'n oorwonne, sterwende slagoffer. So 'n Christus bring gevoelens van medelye en simpatie mee, nie van vertroue en hoop nie. Vergelyk hierdie tekening van die sterwende Christus met die voorstelling van die stralende skone Maria, die goedgesinde persoon wat altyd genaakbaar is en altyd gee. Dit is Maria wat medelye het met die skare; en dit is die bepeinsing van hierdie simbool wat gerusstelling en 'n gevoel van hoop en welsyn bring. As die middelares tussen die aanbidder en Christus of God, word sy die gewer van lewe, die bron van gesondheid en die vermoë van krag. Die gevolg is dat die middelpunt van aanbidding in die Roomse kerk maklik skuif van Christus na Maria toe, want die mens verkies om homself liewer met 'n lewende Maria te vereenselwig as met 'n sterwende Christus.

— *Uit die "Church Herald" uit die V.S.A.*

KOLLEKTE MET HERVORMINGSFEES VIR BYBELGENOOTSKAP

Met sy jongste vergadering het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering besluit dat weer 'n keer onder die aandag van die respektiewe kerkrade en hulle kassiers gebring moet word die reëling dat die kollekte met die Hervormingsdiens vir Bybelverspreiding bestem is en dat dit onverwyld aan die kerkkantoor op Pretoria gestuur moet word vir deursending aan die B. en B. Bybelgenootskap.

Die Algemene Kommissie wil graag beklemtoon die belangrikheid hiervan en versoek dat hierdie saak sterk gesteun moet word.

Dit moet as 'n voorreg beskou word dat ons deur ons bydraes kan help om die Woord van God in meer hande te bring en met name in die hande van mense wat minder bevoorreg is, want sonder donasies en kollektes sal die Bybels baie duurder verkoop moet word.

— JOH. DREYER

Kerklike herdenkings van die Bartholomeusnag

Op die datum van die Bartholomeusnag (24 Augustus) toe in 1572 duisende Protestante in Parys (Frankryk) vermoor was, is in talle R. K. kerke in Frankryk misse gehou met die doel om die moord te herdink op Christelike wyse. Die R. K. geestelike Paul Couturier het daarmee 'n begin gemaak in 1937 te Lyon. Sindsdien is hierdie boetedoeninge vir die eenmaal begane onreg voortgesit, met die doel om 'n beter verhouding tussen die Rooms Katolieke en Protestante te bewerk.

In die laaste nommer van die „Christian Century" (V.S.A.) spoor die Episkopaalse geestelike, Hamilton, aan dat ook die Protestante hul „sondes teen hul Christelike broeders" voor God sal gedink.

Die "United Bible Societies" maak bekend dat in Latyns (Suid) Amerika die aantal Protestante gestyg het van nog nie 2,000,000 in 1916 tot meer as ses miljoen vyf honderdduisend op hierdie oomblik.

In Berlyn, op die plek waar vroeër die sinagoge in die Fasanestraat gestaan het, wil die munisipaliteit van Berlyn 'n nuwe Joodse gemeentehuis bou. Hierdie nuwe huis sal aan die Joodse gemeenskap sonder betaling ter beskikking gestel word as 'n ontmoetingsentrum."

DIE RING VAN RHODESIË

Die Ring van Rhodesië het met sy jongste sitting op Bulawayo vergader en langs hierdie weg mag lidmate en die kerk indrukke ontvang van wat daar gebeur het en wat die algemene toestand van ons kerk ten noorde van die Limpopo is.

Daar ontstaan periodiek skynbaar die wedersydse gevoel dat daar nie slegs 'n afstandsverskil tussen die kerk aan die twee oewers van die Limpopo lê nie, maar ook 'n aard- en belange verskil. Dit is 'n ongegronde opvatting wat onnodige verwydering afdwing. Solank Beitbrug nie die enigste brug oor die rivier is nie, maar die brue van geloof en liefde ook hierdie rivier oorspan, lê daar 'n geforseerde denkbeeldige verwydering. Noord en suid van die Limpopo bestaan daar maar een Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika, wat in sy leuse duidelik blyk en wat Paulus se:

> *„Maar God het die liggaam saamgestel . . . . sodat daar geen verdeeldheid in die liggaam mag wees nie."*

Beitbrug is nie die enigste oorgang nie, *„geloofbrug"* en *„liefdebrug"* is onmisbaar.

Die Ring het in die afgelope jaar afskeid geneem van ds. C. J. van Schalkwyk en ds. M. J. Redelinghuys wat beroepe na die Unie aangeneem het. Vir hulle dienste gelewer, bly ons die Heer van die kerk dankbaar. Hulle afskeid is kort opgevolg deur die ontvangs van ds. G. J. J. Labuschagne en ds. P. W. van Heerden. So het Salisbury ook 'n herderspaar ontvang na 'n tydperk wat sy drie jaar vakant was!

Die probleem hier is nie dat 'n predikant na 'n korter of langer tyd weer vertrek nie, maar as daar maar net iemand is wat vir 'n tyd gewillig is om te kom!

Die kerk begin hier gevestig raak, so, dat daar aan 'n kommissie opgedra is om ondersoek in te stel na die moontlikheid van 'n vyfde predikantsstandplaas in Suid-Rhodesie. As so 'n verdeling finansiëel geregverdig blyk te wees, sal dit beter en gereelder en intensiewer bearbeiding van al die gemeentes meebring en daarby ook die langafstande verminder wat predikante moet afreis.

Die Ring is deeglik bewus van die tekort van predikante vir ons kerk en die ontberings wat dit vir vakante gemeentes inhou, daarom is daar reeds by 'n vorige vergadering 'n studiebeursfonds vir die Ring in die lewe geroep. Met die afgelope vergadering is daar besluit om £10 per jaar per gemeente te vra vir die doel. Studente wat in die teologie wil studeer, kan hierby aanklop vir steun. Die Ring begeer om so sy beskeie bydrae te maak om die arbeidskragte in die Evangeliebediening te sterk. Die vergadering het ook 'n bedrag gestuur vir die Raad van Evangelisasie vir die nie-Blankes. Dit is maar 'n onbeduidende bydrae om aan die Sendingopdrag aan ons kerk gehoor te gee, maar die vergadering wou net graag iets doen aan hierdie belangrike saak.

Die vergadering het ook ernstig besin oor probleme wat in die Ring van Rhodesië bestaan. Die verwaarlosing van Afrikaans deur lidmate van die kerk is 'n wesentlike bedreiging vir die groei van die kerk. In 'n gebied waar ons taal nie erken word nie en waar die onderrig daarvan minimaal is, vereis dit besondere aandag en inspanning, om dit goed by te hou.

Terwille van die groei en voortbestaan van die kerk in Rhodesië is dit die verantwoordelikheid en plig van elke lidmaat om noukeurig aan die handhawing van die Afrikaanse taal aandag te gee.

In die land van ons inwoning word gereeld sportbyeenkomste op Sondae op groot skaal gereël. Ligawedstryde in rugby, ens., word op Sondae afgehandel. Sondaeaande vind bioskoopvertonings en danspartye plaas. Sabbatontheiliging is een van die groot probleme waarmee die kerk hier te doen het. Die Ringsvergadering het besluit om vertoë tot die owerheid te rig om die kerk te steun in die bekamping van sabbatsontheiliging.

Alle lidmate sal mettertyd 'n herderlike brief oor die bogenoemde aangeleenthede ontvang.

Die Sondagskool en Jeugvereniging van die Ring het ook onder die soeklig gekom en dit word onder die aandag van ouers gebring om besondere erns te maak met die Christelike opvoeding van hulle kinders ooreenkomstig die doopsbelofte.

Alhoewel die gemeente nie in geldelike oorvloed lewe nie het dit goed daaraan toegegaan. Twee gemeentes se gemiddelde inkomste vir die afgelope jaar was oor die £20 per lidmaat. Die meeste gemeentes se gemiddelde beloop tussen £10 — £15 per lidmaat. Die gemiddelde van die Ring was £14 per lidmaat per jaar.

Broederlike groete stuur die Ring van Rhodesië aan alle Ringe van ons geliefde kerk.

— J.A.S.

MANNERS UITRUSTERS

spesialiteite in

KERKRAADSPAKKE

asook

Swart Battersby hoede, swart skoene wit losboordjie-hemde, wit dasse en strikkies

MANELLE OOK VERKRYGBAAR

o O o

MANNERS UITRUSTERS

H/v. Pretorius- en Van der Waltstraat,

PRETORIA

VRYMESSELARY

— IV —

Illuminati word Vrymesselaars

Een groot reël van die orde van die Illuminati was, dat lede hulleself nooit moes laat bekend word dat hulle Illuminati is nie. Verder moes die hoofde as feillose, onberispelike mense deurgaan. „ Swyg, wees volmaak vermom jouself," was die leuse. (Weishaupt skryf egter intussen aan sy vriend hoedat hy sy eie skoonsuster onteer het).

Hierdie skyn van onkreukbaarheid is voorgehou terwille van lede met sedelike selfrespek, terwyl die wat waarskynlik daarvan sou hou weer ingewy was in die morele laksheid wat deur die orde toegelaat was.

Vroue is aangelok met die lokaas van emansipasie. Hulle is in twee aparte groepe verdeel, elk met sy eie geheime. Die een klas was vir die deugdelike vroue, om 'n skyn van eerbaarheid aan die orde te gee, terwyl die ander klas weer vir vroue bedoel was wat los van sedes was vir die bevrediging van die „broeders" wat van plesier gehou het.

Veral mense met baie geld was baie welkom. „Hierdie goeie mense", skryf Spartacus aan Ajax en Cato, „vergroot ons getalle en vul ons geldkas. Bearbei hulle; hierdie here moet aan die lokaas byt . . . maar laat ons oppas om nie ons geheime aan hulle te vertel nie. Hierdie soort mense moet ons altyd laat glo dat die graad wat hulle bereik het die hoogste is."

Die organisasie sou dus bestaan uit Weishaupt en die lede wat in die diepste geheime ingelei was, en naas hulle uit 'n groot gevolg van eenvoudige en goedgelowige mense wat in onkunde gehou kon word met betrekking tot die ware doel waartoe hulle verlei en gebruik sou word.

Weishaupt se metode om proseliete te maak word as volg voorgestel:—

Die boonste kring stel die sentrale opperbeheer voor, terwyl elke ondergeskikte kringetjie 'n waterdigte kompartement voorstel, sodat die geheime van die een kring vir die ander ontoeganklik bly, terwyl die geheime van hoër kringe vir die laeres ook ontoeganklik is.

Interessant in hierdie verband is die volgende aanhaling uit 'n brief van 'n ontnugterde Vrymesselaar wat hom sover as moontlik aan die losies onttrek het. Die oorspronklike brief is in my besit:-

> *„'n Vrymesselaar van b.v. 'n hoër graad mag niks meedeel aan sy arme boetie in die laer graad nie . . . " Hierruit blyk reeds duidelik die formele ooreenkoms met Weishaupt se orde van die Illuminati.*

Spesiale pogings is deur die Illuminati gemaak om die breë lae van die volk in die hande te kry. „Die groot middel tot hierdie doel is *die skool.* waar ons die invloed moet kry." Ook ander middels word genoem: „Deur vryheid te propageer, deur effekte te bereik, deur skynbare selfverloëning, deur hulleself populêr te maak en met skynbare geduld vooroordele te verdra wat dan later uitgegroei kan word," moes die werwers hulle doel bereik.

Spioenasie het 'n groot rol gespeel in Weishaupt se organisasie. Alle mense moes in stilte bespied word om te wete te kom van wie ondersteuning verwag sou kon word.

„Dis onmoontlik", sê Nesta Webster, „om nie die vindingrykheid te bewonder, waarmee elke seksies van die samelewing laat glo is, dat dit onsegbaar veel sou oes van die voordele van die Illuminisme nie: Prinse wie se koninkryke van hulle geroof sou word, priesters en predikante wie se godsdiens vernietig sou word, handelaars wie se handel geruineer moes word, boere wat gedwing moes word om tot 'n staat van slawerny terug te keer, vroue wat tot die status van bywywe verlaag moes word, was almal deur die verdeling van geheime in waterdigte kompartemente oortuig dat in die Illuminisme alleen hulle redding en voorspoed geleë was."

Toe Weishaupt met die Vrymesselary kennis gemaak het, het hy gou die voordeligheid daarvan ingesien om 'n bondgenootskap met laasgenoemde organisasie aan te gaan, met wie se geheime doelstellings en aktiwiteite hy tot dusver nog onbekend was. Van daardie stadium af het hy gewerk in die rigting van 'n nuwe kombinasie met die bestuursvorm van die Jesuiete en die geheimsinnige stilte van die Vrymesselaars.

In 1777, byna twee jaar na die stigting van die Illuminati, het Weishaupt Vrymesselaar geword. Teen die einde van 1778 het die kwessie van die amalgamasie van die twee organisasies vir die eerste keer ter sprake gekom. Cato, d.w.s. von Zwack, wat Vrymesselaar geword het in 1778, het die saak bespreek met 'n mede Vrymesselaar, die Abbé Marotti, aan wie hy die hele geheim van die Illuminati toevertrou het. Twee jaar later is verdere verstandhouding tussen die Vrymesselaars en die Illuminati bewerkstellig deur 'n sekere Vrymesselaar, Freiherr von Knigge, wat in Julie 1780 in Frankfurt aangekom het, waar hy die Illuminatus Diomedes ontmoet het — die Markies di Constanza — gestuur deur die Beierse Illuminati om kolonies in Protestantse lande te stig. Hulle twee het notas oor die doel en strewe van die twee onderskeie verenigings met mekaar vergelyk, en Knigge het toe die wens uitgespreek om in die orde van die Illuminati opgeneem te word. Dit het die goedkeuring van Weishaupt weggedra, en Knigge, onder die naam van Philo, is toe ingewy in die geheime van die eersteklas Illuminati — die Minervale. Die ywer wat hy aan die dag gelê het om proseliete te maak het Spartacus verheug. Met ses van sy soort het hy kans gesien om die aangesig van die aarde te verander.

As gevolg van die onderhandelinge tussen Weishaupt en Von Knigge het 'n soort unie tussen die twee verenigings ontstaan en Spartacus het toegestem dat die Illuminati die eerste drie grade van die Vrymesselaars sou ontvang. Op 20 Desember, 1781 is finaal besluit dat die gekombineerde orde saamgestel sou word uit drie klasse:

(a) Die Minervale,
(b) Die Vrymesselaars, en
(c) die Misterieklas, wat as die hoogste van almal, verdeel is in die mindere en die grotere misteries. E.g. het ingesluit die grade van Priesters en Regente en l.g. die van „Mages" en „Man-konings."

Maar dit was eers op die kongres van Wilhelmsbad dat die alliansie finaal beklink is. Hierdie vergadering, waarvan die belangrikheid (volgens Nesta Webster, uit wie se werke ons die vernaamste gegewens hieroor verkry het) deur die historici nog nooit begryp is nie, sover dit die geskiedenis sedertdien aangaan, het vir die eerste keer saamgekom op die 16de Julie, 1782, en daar was verteenwoordigers van al die geheime verenigings, Martiniste sowel as Vrymesselaars en Illuminati — wat nou reeds meer as drie miljoen lede oor die wêreld getel het. Op die vergadering was dit alleen die Illuminati wat met 'n definitiewe plan na vore gekom het, en dit was dan ook hulle wat die toon aangegee het en van nou af die leiding oorgeneem het. Wat op hierdie verskriklike kongres plaasgevind het, sal waarskynlik nooit ten volle aan die buitewêreld bekend wees nie, want selfs die manne wat niksvermoedend in die beweging ingesleep is en wat toe vir die eerste keer agter die ware planne van die leiers gekom het, was onder eed gebonde om niks te onthul nie. Een so 'n eerlike Vrymesselaar, die Comte de Vrieu, 'n Martinis, het nà sy terugkeer op ondervraging gesê: „Ek kan die geheime nie aan jou meedeel nie; ek kan net dit sê, dat dit alles baie ernstiger is as wat jy dink. Die sameswering wat daar geweef word is so weldeurdag dat dit so te sê onmoontlik sal wees vir die monargieë en die kerk om daaraan te ontsnap." Van dié tyd af, sê sy biograaf, kon die Comte de Virieu alleen met afsku van die Vrymesselary praat.

Op die kongres van Wilhelmsbad is o.m. besluit dat die Jode voortaan nie meer uit die losies uitgesluit sou wees nie — gevolg van die emansiepasiebeweging vir die Jode in daardie tyd. Die bekende Joodse skrywer, Lessing, en 'n aantal ander Jode was ook daar teenwoordig. Van toe af het die Jode 'n belangrike rol in die Vrymesselary gespeel, tot vandag toe.

Frankfurt het ná die kongres die hoofkwartier van die geïlluminiseerde Vrymesselaars geword. Vanuit hierdie hoofloge is die reuseplan van die wêreldrevolusie voortgesit, die rewolusie wat as uiteindelike mikpunt het *een wêreldrepubliek* met *een wêreldgodsdiens,* die godsdiens van die rede, die godsdiens van die mens.

In die losie in Frankfurt is ook, volgens die getuienis van Vrymesselaars self, besluit op die dood van Lodewyk XVI van Frankryk en Gustav III van Sweden.

Van nou af het die Illuminisme oor die hele Duitsland vertak met aan die hoof twaalf man onder leiding van Weishaupt, wat die drade van die hele sameswering in sy hande gehou het.

In hierdie stadium het daar egter onenigheid onder die Illuminati gekom en sommige het die vereniging verlaat. Die staat het van dinge begin te hore kom en die Elector van Beiere het in sy gebied alle geheime vereniginge belet. 'n Aantal van die Illuminati is geregtelik ondervra. Later is op hulle papiere beslag gelê, en gegewens is gepubliseer. Wie meer daaroor wil lees, word verwys na „Secret Societies and Subversive Movements" asook „The French Revolution" deur Nesta Webster, en ook na 'n artikel in die ensiklopediese werk van Schiele en Zscharnack: „Die Religion im Geschichte und Gegenwart".

Uit die gepubliseerde getuienisse en dokumente kan die doel en strewe van Illuminati as volg opgesom word:

(1) Afskaffing van die Monargie en alle geordende regeringsvorms.
(2) Afskaffing van private eiendomsreg (kommunisme).
(3) Afskaffing van erfreg.
(4) Afskaffing van die huisgesin d.i. van die huwelik en alle daaraan verbonde sedelike begrippe en die instelling van die gemeenskapsedukasie van kinders).
(5) Afskaffing van alle godsdiens.

Hier het ons dus die eerste bekende georganiseerde poging in die geskiedenis tot vernieting van die beskawing. Dit het in hoofsaak ook die program van die wêreldrevolusie gebly, soos dit nog steeds voortgaan in die rigting van die ryk van die Antichris. Weishaupt het in die verband geskryf: „Prinse en nasies sal verdwyn van die aardbodem; ja die tyd sal aanbreek dat die mense geen ander wette sal erken nie as die boek van die natuur. Hierdie revolusie sal die werk van die geheime vereniginge wees, en dit is een van ons grootste misterië."

Die regering van Beiere het die geskrifte van die Illuminati gepubliseer onder die titel: „Originalschriften des Illuminatenordens." Kopieë van hierdie geskrifte is aan elkeen van die regerings in Europa gestuur. Eienaardig genoeg, is daar weinig aandag aan geskenk, waarskynlik omdat dit beskou is as te erg om waar te wees, of om ernstig opgeneem te word. Die ondervinding sedertdien en veral in ons dae sal ons wel anders daaroor laat oordeel!

Die Regering van Beiere het egter voortgegaan met die onderdrukking van die orde. Die leiers is uit die land uit verban. Van toe af het die Illuminati self gretiglik die storie versprei dat die orde opgehou het om te bestaan. Nou is die publiek hieromtrent gerus gestel, en kon hulle sonder verdenking in die geheim rustig voortborduur op hulle sataniese planne. Hulle organisasie het oor die wêreld uitgebrei.

Die eerste hou wat die Illuminati geslaan het teen monargieë, Christendom en moraal was die Franse Rewolusie, wat in werklikheid in die Vrymesselaarslosies gesmee was. Mirabeau het b.v. Illuminatus geword en kennis gekry van al die geheime. Hy het dit toe in samewerking met Talleyrand in sy losie ingevoer, wat hy die Philaletes genoem het. Daar word toe besluit dat al die losies in Frankryk geïlluminiseer moet word, met die resultaat dat in Maart, 1789 daar in Frankryk reeds 266 geïlluminiseerde Vrymesselaarslosies was, almal onder beheer van die Grand Orient (soos die vernaamste Franse losie vandag nog genoem word). Hulle was egter nie bewus van die invloed van die Illuminati oor hulle nie. Dis geheim gehou.

Die volgende maand het die Franse Rewolusie uitgebreek. Daar was wel egte griewe by die Franse volk, maar nie meer as by ander volke nie. Die griewe is egter deur die duistere magte van die Vrymesselaars geëksploiteer en selfs kunsmatig geskep vir hulle doeleindes. Griewe is sistematies by die volk aangewakker. Dit is trouens tot vandag toe die metodes van die magte van die Wêreldrewolusie. Dink maar aan die wyse waarop die wêreldpers soos 'n eentonige paddakoor dieselfde deuntjie van „menseregte" aanhoudend uitkwaak — vir ons tot verveling en ergenis — maar wat die minder ontwikkelde rasse betref, met slegs een doel voor oë: Om griewe te kweek en aan te wakker, todat dit op 'n rewolusie uitloop. Geen wonder dat 'n Vrymesselaar aan my o.m. as volg skryf nie:—

„M.i. en my ondervinding is dat die grootste gevaar vir ons volk sowel as die kerk geleë is in die geheime vertakkinge van die Vrymesselaars soos . . . . So groot is die gevaar, dat ek nie daaraan twyfel nie, dat hierdie instellings die val van die Westerse beskawing in Suid-Afrika sal bewerkstellig."

Dis bekend dat die losies in Frankryk, selfs voordat hulle Illuministies geword het, al die plan beraam het om 'n rewolusie op tou te sit, „vir die voordeel van die Bourgeouisie (burgelike stand) met die gepeupel as instrumente." Verskillende fases van die Rewolusie toon maar al te duidelik dat die laer stande gemanipuleer was deur die magte waarvan hulle nie bewus was nie. Die verskillende leuses (soos „vryheid, gelykheid en broederskap") was maar net materiaal om die volk mee op te sweep. Selfs die beginsels van die demokrasie is onmiddellik oorboord gegooi sodra die oomblik aangebreek het dat hulle verwesenlik kon word. Die woord „konstitusie," sê Pierre de Schampes, is in alle lande die woord van bevel van die geheime vereniginge, d.w.s. aanvalskreet van die rewolusie.

Nesta Webster toon verder aan hoedat die hele Franse Rewolusie eintlik die werk van die Geïlluminiseerde Vrymesselaarslosies was, soos ook blyk uit 'n boek van Robinson: „Proofs of a Conspiracy against all the Monarchies and Religions of Europe," waarin ook geheime van die Vrymesselary blootgelê word.

In November 1793 het die veldtog teen die godsdiens oor die hele Frankryk begin, en wel as voortsetting van die priestermoorde van die vorige jaar. In die kloosters is die bekende geliefkoosde motto van die Illuminati aangepak op las van die Illuminatus Anexagoras Chaumette. Die Feeste van die Rede wat in die kerke in Parys gevier is, was in ooreenstemming met Weishaupt se leer dat die rede die enigste leerstuk van die mens moet wees. Robinson sê verder in sy genoemde boek dat die seremonies wat werklik plaasgevind het, toe onsedelike vroue op die troon geplaas is, gehou is volgens Weishaupt se plan van 'n „Eroterion" of fees ter ere van die god van (geslagtelike) liefde.

Al die terroriste van die Rewolusie was wel nie Iluminati nie, altans nie bewustelik nie. Die Illuminati verstaan die kuns en beoefen dit om alle slag van mense vir hulle eie doeleindes in te span.

Baie, so nie die groot meerderheid nie, van die Vrymesselaars is tot vandag toe niks anders nie as dupes van die geheimsinnige magte aan die spits van die organisasie waaraan hulle hulself so blindelings oorgee wanneer hulle, letterik en figuurlik, geblinddoek, toetree, om daar in die duisternis „lig" te soek, soos hulle in hulle toetredingsformulier verklaar!

(WORD VERVOLG)

— J. J. ENGELBRECHT
Delareyville.

—

(Ons ruimte is baie beperk. Ons versoek is dat die artikels korter gestel word, anders sal ons elkeen in twee dele moet stel, wat nie wenslik is nie. — Die Red.)

ONS GEMEENTES IN OOS - AFRIKA

Op versoek van die kerkrade van die gemeentes in Kenia en Tanganyika het die Algemene Kommissie die heer A. v. N. Herbst, die Administrateur, en ondergtekende gedurende Juliemaand afgevaardig daarheen.

Hierdie gemeentes het ontstaan deur ons mense wat na die tweede Vryheidsoorlog vanaf 1908 na Oos-Afrika getrek het. Hulle kom hoofsaaklik uit Oos-Transvaal. Die een groep onder leiding van wyle Kommandant Van Rensburg het na die hooglande van Kenia, 'n Britse kolonie, getrek en hulle gevestig in die omgewing van die dorp Eldoret. Daar is in 1910 die gemeente Rensburgrus gevorm.

Die tweede groep het hulle gevestig in die destydse Duitse kolonie, Tanganyika — in die omgewing van die dorp Arusha. Ook hier het gedurende die jaar 1910 'n gemeente tot stand gekom.

Hierdie trekkers was pioniers van 'n egte stempel, onverskrokke, met groot volharding en deursettingsvermoë, gehard en met 'n groot ondernemingsgees.

Soos die Voortrekkers driekwart eeu tevore die drie Noordelike provinsies van ons land „mak" gemaak en die paaie stof getrap het, so het hierdie pioniers met dieselfde taaie volharding Kenia en Tanganyika bewoonbaar help maak. Hulle moes hulle paaie self kap deur bosse, self maak oor die rante en deur die riviere. Hulle plase moes hulle van onderaf opbou. Die naturelle: die Masai en Kikiyu e.a., moes deur hulle geleer word om te werk. Hulle moes die malaria muskiet en tsetsevlieg beveg. Die bosse uitkap om hulle lande aan te lê.

En wat het hulle sukses daarmee gehad! Daar is puik plase in albei gebiede wat niks hoef terug te staan vir goeie ontwikkelde plase in die Unie nie. Daar is twee klein, maar tog toegewyde gemeentes wat in geen opsigte swak vergelyk met gemeentes in die Unie nie.

Ons mense daar is welvarend. Hulle woon in goeie huise, besit motors en trekkers en vragmotors, en verder al die moderne geriewe wat ons plaasboere in die Unie besit.

Die twee lande het veral na die tweede wêreldoorlog baie vorentoe gebeur. Die hoofpaaie is geteer of gegruis. Die dorpe is modern en gaan steeds vooruit met hoë geboue en pragtige winkels. Nairobi, waar die lughawe is, is reeds 'n stadjie met druk motorverkeer.

KENIA

Die noordelikste van hierdie twee gebiede is Kenia wat onder die sonlyn lê, noord van Tanganyika, suid van Etiopië, oos van Belgies-Kongo en Uganda, terwyl dit grens aan die weskus van die Indiese Oseaan.

Dis 'n vrugbare wêreld, altyd groen met 'n goeie reentval, warm en tropies in die laagliggende dele, maar lekker en egalig van klimaat op die hooglande, met weinig verskil tussen somer en winter.

Die boerderye is gemeng: mielies, koring, koffie, vee, veral beeste. Die lande lewer twee oeste per jaar maar moet bemes word; kunsmis is daar peperduur. Die graanmark is minder bevredigend as die in die Unie.

Die predikant hier is ds. C. J. Mans by wie se pastorie, sowel as ooral waar ons gekom het, ons die egte Boere gasvryheid volop geniet het. Die gemeente het onlangs die heengaan betreur van oudl. L. Wolmarans, een van die staatmakers van die gemeente, 'n sterk man en leier.

DIE KERKGEBOU, ARUSHA

Die bevolkingsgroepe is oorwegend in die guns van die naturel, maar aan Indiërs ontbreek dit ook nie. Eersgenoemde is meer as ses miljoen, teenoor enige honderd-duisend Indiërs en ongeveer 10,000 Blankes.

Die regering van die land is veelrassig. Agter toonbanke van regerings- en ander kantore en van winkels is daar veelrassige bediening. Die Indiërs, wat nog steeds instroom uit Indië, het op hierdie gebied die leeue aandeel. Tog kom vermenging van bloed tussen Blank en nie-Blank nie veel voor nie.

Die Afrikaners, nieteenstaande hulle apartheidsbeginsel, is geag ook by die naturellebevolking. Hoewel baie van hulle tussen die Mau-Mau woon is met die opstand net een van hulle vermoor, wat volgens bewering daarna sou gesoek het, terwyl verskillende Engelse families, waaronder selfs bekende weldoeners van die Kikiyu, wreed vermoor is. Ek kon dit nie goed verstaan nie en het hier en daar navraag gedoen. Die Engelse regering en bevolking poseer tog as die vriend van die naturel. Die antwoord was, dat die naturelle beweer dat die Engelse met die een hand aan hulle gee en met die anderhand weer terugneem en dan word dit gestaaf met voorbeelde bv. dat in die naturelle reserwegebiede niemand diere van die naturelle mag koop nie, maar dat die regering alleen die reg het en dit sou doen teen ongehoorde lae pryse vir hulle vleisfabriek daar êrens.

Vir ons mense daar is daar net twee probleme waaroor hulle bekommerd is. Die eerste is die skoolonderrig vir hulle kinders. Dit lê na aan die hart. Die blanke skole wat daar

(Vervolg langsaan)

Die
Pastorie
Arusha

DS. EN MEV. C. G. BOTHA OP VANDERBIJLPARK ONTVANG

Vir die gemeente Vanderbijlpark was dit 'n besonder vreugdevolle gebeurtenis om op 7 Junie weer hul eie pastoriegesin in hul midde te kon ontvang, na 'n tydperk van twee maande.

Dit het geskied by wyse van 'n gesellige onthaal, waartydens ds. A. Ras opgetree het as seremoniemeester. Verwelkomingswoorde is namens verskillende instansies uitgespreek.

Die Skriba en diak. Schultz van N.W.-Pretoria, ds. C. G. Botha se vorige gemeente, was ook onder die talle aanwesiges.

Die gemeente was verantwoordelik vir die heerlike verversings en het hul baie goed van hul taak gekwyt.

Die bevestiging Sondag 8 Junie, is waargeneem deur prof. dr. F. S. Mulder.

Tydens die intreerede Sondag 15 Junie, was ons kerkgebou te klein. Mag dit elke Sondag so wees.

Dit is ons innige bede dat die verblyf van ds. C. G. Botha en mev. en gesin 'n lang en aangename mag wees. Dat die Here Jesus Christus, hulle sal seën in die groot en heerlike taak waartoe hulle geroep is.

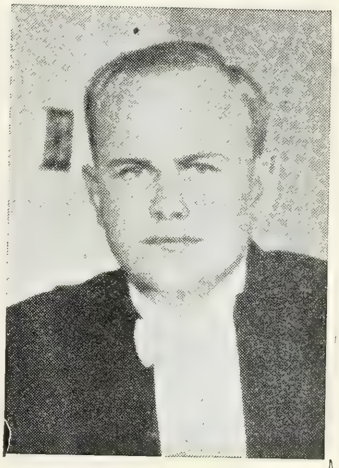
DS. C. G. BOTHA

GOD IS GOED

— *Skriba.*

Gemeentes in Oos-Afrika

is bevredig ons mense nie. Die gees van die skole is begrypliker wyse uit en uit Engels. Afrikaans word in die skoolkoshuise en op die gronde nie geduld nie. In die klaskamers word hier en daar op aandrang van die Afrikaanse kerke bietjie onderrig gegee in die Afrikaanse taal. So bv. gee sowel ds. Mans as sy eggenote klas in die skool op Eldoret, ek glo 40 minute per week. Nou is daar een Afrikaanse skool vir die hele gebied en wel op Thompsonvalle. Dit is nie die skool van die Afrikaans *gemeenskap* van Kenia nie soos ons gedink het, maar dis 'n Ned. Geref. *kerkskool* met 'n koshuis. Op finansiële gebied kry hierdie skool swaar om te bestaan en daarom is daar in die verlede daarvoor in die Unie gekollekteer en sal dit glo teen die end van die jaar weer geskied. By voorkeur stuur ons mense, wat dit kan bekostig, hulle kinders na die Unie vir skoolonderrig.

Die tweede probleem is die staatkundige toekoms van die gebied. Sal die 'n Engelse kolonie bly of sal dit 'n naturellestaat soos Ghana word? Persoonlik is ek geneig om te dink dat Engeland, gesien die verswakking van sy posisie in Cyprus en die Midde-Ooste, nie geneë sal wees om Kenia 'n naturellestaat te laat word nie en die Kommunisme en Nasser ook daar 'n kans te gee nie.

(WORD VERVOLG)

— JOH. DREYER.

'N DANKWOORD

Die Bybelherdenking

Geagte Redakteur,

Is dit moontlik dat *„Die Hervormer”* 'n klein plekkie afstaan vir 'n dankwoord?

Ek sou n.l. graag my innige dank wil kenbaar maak vir die pragtige bybelherdenking wat ons hier in Krugersdorp op Woensdagaand die 27e Augustus beleef het. Ons waardeer die onderneming van die Ring om dit gesamentlik te organiseer. Die aand was 'n belangrike gebeurtenis. 'n aansporing in ons geeestelike lewe!

Die wat nie daar was nie, die gemeentelede het maar swak opgekom, kan jammer wees. Hulle het baie gemis! Ons meen die rede was voortreflik, asook die woord van bedanking. Ja, selfs die oorwegend manlike sang, daar was baie kerkeraadslede, was 'n genot om na te luister!

Ons sê: baie dankie!

— *Mev. C. W. H. Mathlener.*

SUID-AFRIKAANSE
ORRELBOUERS
(EDMS.) BEPERK

- **PYPORRELS**
- **TORINGHORLOSIES**
- **LUIKLOKKE**
- **DOWEGEHOORTOESTELLE**
- **AKOESTIEK VERBETERINGINSTALLASIES**

PRETORIASTRAAT 157 — SILVERTON
Tel. 64844 **Tel. Adres: „Diapason”**

Ook te
Kaapstad — Bloemfontein — Durban — Port Elizabeth
Tel. 53848 **Tel. 4969** **Tel. 28326** **Tel. 25879**

ONS VERHOUDING TOT DIE NIE-BLANKE

CHRISTELIK OF SENTIMENTEEL ?

Ek het in my vorige artikel i.v.m. die moontlikheid van samewerking met ander kerke op sendinggebied o.a. die volgende gesê: „Ons sal dit eers regkry as ons dit eens is of ons die sending gaan aanpak in die gees van die sentimentele Christendom van die vorige eeu wat nog nawerk in die twintigste eeu of in die gees van nugtere Christelike liefde." Ek het belowe om in 'n volgende artikel te sê wat ek hierby bedoel. Eerstens dan die begripsbepaling: Wat verstaan ons onder sentimentaliteit (oorgevoeligheid) of sentimentalisme?

Gevoel as sodanig is geen vyand van die Christen nie. Ons is geskape met gevoel net soos ons geskape is met verstand en wil en ons kan nie help en dis ook heeltemaal normaal dat ons lewenshouding gekleur, verwarm en beïnvloed word deur ons gevoelens. Dis soos God ons geskape het. Die gevaar kom wanneer ons beheers word deur ons gevoel, wanneer ons oordeel geregeer en benewel word deur ons emosies. Wanneer dit gebeur is ons die slagoffers van sentimentaliteit wat beteken gevoelens wat in 'n warboel ons nugtere denke benewel, gevoeligheid wat ons tot die beoefening van 'n Elis-liefde voer. 'n Uiterste voorbeeld is die van die 19de eeuse sendelinge op die Oosgrens. Vir hulle was die naturelle, hoe hulle hulle ook skuldig gemaak het aan diefstal, moord en doodslag tog maar ten spyte van alles, die onskuldige natuurkinders. Ons het egter met 'n meer subtiele vorm van sentimentaliteit te doen.

Dit het 'n ontsettende euwel geword in die Christendom van die afgelope eeu en dit is grotendeels die gevolg van die eensydige uitleg van die Christelike godsdiens self. Mense het daarvan gehou om hulle uitsluitlik besig te hou met die tere en vergewende aspek van die goddelike liefde en hulle het die erns en die vlammende heiligheid van die liefde van God weg geredeneer. Hulle het die nadruk gelê op die eis tot liefde en vergewensgesindheid in die onderwys van die Meester asof dit al was wat Hy gesê het; asof Hy nooit iets anders as sagte en vriendelike woorde aan die Fariseërs gerig het nie en asof Hy vir hulle wat in sonde geval het nie gesê het nie: „gaan heen, sondig nie meer" nie.

Hierdie oordrewe nadruk op menslikheid in die godsdiens is gedeeltelik die vrug van die suksesvolle verspreiding van die evangelie self, want een van die groot waarhede van die Christendom is dat die mens omgee, dat hy hom die lot van sy medemens aantrek. Wetgewing het in bykans alle Westerse lande meer menslik geword. Maar die moeilikheid het gekom toe liggaamlike lyding en opoffering 'n groter euwel vir die mens geword het as 'n swak karakter. Ons was meer bekommerd om siekte en armoede van die aardbodem te vee, as wat ons bekommerd was om die sonde te oorwin. Die mens was meer bekommerd oor die verwydering van armoede as oor die opbou van sterk karakters. Die gedagte het posgevat dat aangesien niemand van pyn hou nie, ons enigiemand wat ons lief het ten alle koste alle pyn sal bespaar. Die sonde kan maar 'n vrye loop hê, in 'n poging om dit te beveg sal ons moet pyn aandoen en dit mag nie En hier eindig die ware liefde en tree 'n valse liefde na vore. Teneinde die pyn van 'n operasie te bespaar is die kanker toegelaat om voort te gaan. Op die lang duur veroorsaak die sonde veel meer verlatenheid en pyn as wat in die stryd daarteen opgesluit lê. Sentimentaliteit bring mense egter daartoe om liewer hulle gevoel as hulle gesonde verstand en sedelike oordeel te volg. Die ware betekenis van die begrip liefde is volgens die Skrif 'n sorgvuldige sorg vir jou geliefdes dat God se doel in hulle lewens verwesenlik word. Sentimentaliste vertolk hierdie begrip egter anders, hulle maak daarvan 'n weke simpatie, 'n soort sieklike bejammering wat die geliefdes alle pyn en opoffering wil bespaar. Dit is Christendom sonder ruggraat, Christendom sonder die kruis, Christendom sonder herstellende krag. Die Kommuunis sê: „Godsdiens is opium vir die volk" maar hier het ons werklik godsdiens wat opium vir die volk is. Dit is 'n godsdiens wat van ons lamsakke maak. Dit is beslis 'n pad wat in 'n wêreld soos die waarin ons vandag leef tot die mens se ondergang sal lei. Dit is 'n Elisliefde en staan vreemd teenoor die Christendom van die kruis wat aan ons 'n boodskap bring van 'n Saligmaker wat getrou tot die dood weerstand teen die sonde gebied en dit oorwin het. Juis omdat Hy liefde was kon hy geen vrede met die sonde sluit nie en Hy roep sy volgelinge toe: „Neem jou kruis op en volg My." „Wees getrou tot die dood en Ek sal jou die kroon van die lewe *gee." Sonde is 'n saak van erns en vergifnis is nie goedkoop nie. Die* prys was Christus se oorwinning aan die kruis, sy bloed. Die egte Christendom kweek dus 'n mens met 'n sterk verantwoordelikheidsbesef, selfrespek en eergevoel. Van dit alles ken die sentimentele Christendom niks. Sentimentaliteit ontduik die kruis en daarmee ontduik dit die menslike verantwoordelikheid. Dit kweek 'n mens sonder ruggraat, sonder eergevoel, sonder verantwoordelikheidsbesef. Deur die ontduiking van die kruis verloor hierdie soort Christendom alle reg om as Christendom deur te gaan. Sentimentalisme het dan ook die gewillige instrument van die Liberalisme word. Sentimentalisme is die vader van die verdwyning van tug uit ons huise en skole (dit sal ons kinders die wêreld se kwaad doen as byvoorbeeld skuldbesef by hulle aangekweek word!) Dit is die vader van vry skole, vry voedsel, vry alles. Die staat is 'n Vader Krismis vir wie ons maar net moet vra en ontvang.

Dit is sentimentalisme wat daarvoor verantwoordelik is dat ons ook aan die nie-blanke alles verniet wil gee. Om 'n simptoom van hierdie siekte op sending-gebied te noem: Duur kerksaalgeboue word op koste

(Vervolg langsaan)

BOEKBESPREKING

GODSDIENSONDERRIG — Konferensie gehou in 1956 en 1957, te Johannesburg. — Verslag en Opsommings VAN DIE REFERATE. Uitgegee deur mnre. I. Grove, Hoof Aucklandpark Afr. Med. Skool en J. Lane, Hoof van Troyeville High School.

Hierdie werkie van 32 bladsye bevat soos die titel aandui die opsommings van die toesprake van die konferensies gereël deur die inspekteurs van Onderwys. Dit moet duidelik gestel word dat dit opsommings is en om daardie rede nie altyd so goed weergee as wanneer dit meer volledig sou wees nie.

Dit bevat die volgende afdelings met 'n kerngedagte uit elke opsomming: Dr. A. H. du P. van Wyk oor die ontwikkeling van die kerkskool tot die staatskool en die plek van die godsdiensonderrig daarin met spesiale verwysing na die Nicol-verslag van 1953.

Gedagtes van mev. Raath, ds. Brink, dr. J. L. du Plooy, dr. Piet Meyer, dr. J. A. Schutte, I. R. Griffith, prof. H. J. J. Bingle, prof. W. A. Lloyd en ds. Bevers Naude.

Die boekie word aanbeveel om sy prikkelende inhoud, al is dit broksgewys en dikwels sonder om weer te gee wat die eintlike konklusie is. Dit stel die verskillende probleme soos die onderrig van dogmatiek in die skool wat bestaan uit kinders van verskillende godsdiensrigtings. Iemand wat op hoogte is met die gang van sake en belangstel in die hoogsbelangrike saak, sal die werkie met vrug lees en graag onder sy werke oor die opvoeding wil hê.

— *P. M. SMITH.*

van die blankes opgerig i.p.v. dat daar rekening gehou word met die beperkte middele van die nie-blanke. Ons vergeet dat ons hierdie geboue oprig op die puinhope van die naturel se selfsespek, eergevoel en verantwoordelikheidsbesef. Hoe gouer hierdie mense besef dat ons die evangelie van die kruis nie kan bou op 'n lewe waarvan ons self die eergevoel en verantwoordelikheidsbesef afgebreek het, hoe beter. As ons byvoorbeeld meer beskeie geboue, bv. netjiese hout geboue soos wat gewoonlik vir Geloftefeeste opgerig word tot stand bring, geboue waarvoor die nie-blanke ten minste die grootste deel van die koste en arbeid kan dra, hou ek my daarvan oortuig dat die naturelle met veel meer trots na so 'n gebou sal verwys as na 'n duur gebou wat as 'n liefdadigheidsgeskenk aan hom gegee is. Lg. dien net daartoe om hom gedurig te herinner aan sy afhanklikheid van gunste en gawes.

'n Ander simptoom van sentimentalisme is die begeerte tot saamaanbidding. En hier moet ons onthou dat as ons gelei deur sentimentele oorwegings ons laat onderploeg deur 'n ander ras op godsdienstige gebied, gaan ons dit op ander gebiede ook doen en die Christendom gaan oor die hele linie verswelg word deur die heidendom. Ons het reeds die waarskuwende voorbeeld van die eerste Christelike kerk wat in die tyd van Constantyn die Grote tot so 'n mate deur die heidendom verswelg is, dat daar die groot vermenging van heidendom en Christendom, wat ons vandag nog in die Rooms-Katolieke Kerk terugvind, tot stand gekom het. Daar is mense wat redeneer dat as segregasie beteken dat daar nie saamaanbidding moet wees nie, dan wil hulle met segregasie niks te doen hê nie. Hulle vergeet dat sonder segregasie in hierdie land dit uiteindelik die end van alle Christelike aanbidding sal beteken. Ons sal verswelg word deur die heidendom net soos die Christendom van die Londense Sendinggenootskap deur die heidendom verswelg is. Hulle het doodgeloop in Suid-Afrika. Die rede? Hulle is in hulle Christelike arbeid gelei deur sentimentele oorwegings i.p.v. deur nugtere Christelike liefde. Hier is na my mening nie net hulle skuldig wat een gemeenskaplike kerk vir blank en nie-blank het nie, maar ook diegene wat aparte kerke voorstaan en dan 'n oor en weer gekuier aanmoedig.

Solank daar Afrikaanse kerke is wat die sendingsaak so totaal anders as ons benader, sal daar van samewerking op sendinggebied min tereg kom. Ons sal eerder moet waarsku dat die geestelike swaard waarmee Sir Harry Smith die Voortrekkers bedreig het en wat toe 'n gevaar van buite was, nie dalk 'n gevaar van binne word nie deur te probeer saamwerk voordat ons dit eens is oor die beginsel-grondslae. Ek wil dit dan ook ten slotte baie duidelik stel dat na my mening die verskil tussen die sendingaksie van ons kerk en die van ander nie net daarin bestaan dat ons kerk die rasseskeidslyn sterker benadruk nie. Die teenstelling: segregasie of gelykstelling, kom as die logiese konsekwensie van die gees waarin 'n kerk se sendingaksie aangepak word. As dit op sentimentele grondslag geskied stuur dit onverbiddelik op die rotse van gelykstelling af. As dit in 'n gees van nugtere Christelike liefde geskied moet dit afstuur op die stigting van eie volkskerke waar elkeen verantwoordelik kan wees vir sy eie belange. T.o.v. ons blankes se bydraes tot hierdie volkskerke sal die gulde reel dan geld: Help iemand om homself te help.

J. P. B. Viljoen.

Om te vra is vry . . .

WAT IS 'N GESNEDE BEELD?

DIE YDEL GEBRUIK VAN DIE NAAM VAN DIE HERE —

Br. P. P. J. Botha van Draaikraal, distrik Belfast stel twee vrae:

1. *Wat is 'n gesnede beeld of gelykenis wat nie gemaak mag word volgens die tien gebooie nie? Hy wil weet of dit betrekking het op al die beelde van vooraanstaande manne wat ons in ons land laat oprig en groot feesvierings daarby hou?*
2. *Wanneer gebruik jy die Naam van die Here ydel volgens die tien gebooie? Het dit betrekking tot die woord God, wat so dikwels in opvoerings en selfs oor die radio gebruik word?*

1:—

In die tweede gebod leer God sy volk om nie afbeeldings te maak vir die doel om hulle dan te vereer en te aanbid nie. Uitdruklik word by die verbod : Jy mag vir jou geen gesnede beeld of enige gelykenis maak nie . . . bygevoeg: Jy mag jou vir hulle nie neerbuig en hulle nie dien nie.

Die heidense volke rondom Israel het vir die doeleindes van godsdienstige verering sulke beelde gemaak. Israel het hulle hierin nagevolg. So het Aaron in die woestyn en ook later koning Jerobeam 'n goue kalf gemaak en die volk het dit aanbid. (Genesis 32 en 1 Konings 12:26-33).

Maar God is 'n jaloerse God dws. Hy eis die liefde en aanbidding van sy volk vir Hom alleen op. Dit mag nie aan beelde bewys word nie. Die gebod leer dat ook geen afbeeldings van God self gemaak mag word nie, want niemand het God gesien nie. (Deutr. 4:15-19). Niemand kan met Hom vergelyk word nie. (Jes. 40: 18-26).

As die vraesteller vraag 96 en 97 van die Heidelbergse Kategismus agter in sy Psalm-Gesangboek geraadpleeg het, sou hy genoeg duidelikheid gehad het en die vraag sou dan waarskynlik nie gevra gewees het nie. By die vrae en antwoorde uit Sondag 35 van die Heidelberger sou hy dan ook die nodige skrifture gekry het, wat die saak vir hom verder sou verduidelik.

Maar hy sou dan ook geweet het, dat volgens die Kategismus mense wel afgebeeld mag word, maar nie om hulle „te vereer of God daardeur te dien nie."

Standbeelde van groot manne word opgerig as erkentelikheid vir wat hulle deur die goedheid van God vermag het om vir hulle volk te doen. Die Bybel leer dat sulke manne waardeer moet word as gawes van God aan 'n volk. (Hebr. 13:7; Hand. 13: 36; Mat. 11:7-11).

'n Volk wat nie dankbaar sou wees teenoor God vir die groot manne wat God aan hulle gegee het, is nie werd om groot manne van God te ontvang nie. Ons moet hulle nagedagtenis eer, maar aanbidding en verering kom God, die Koning van alle konings alleen toe.

2:—

Ook oor die vraag wanneer die Naam van die Here ydel gebruik word, gee die Heidelbergse Kategismus 'n baie duidelike antwoord. Ons verwys na Sondag 36, vraag en antwoord 99 en 100. Volgens die Kategismus word die Naam van die Here ydel gebruik deur onnodig te sweer en te laster. In plaas van dit te doen moet ons sy Naam alleen met vrees en eerbied gebruik.

Wanneer nou in opvoerings en oor die radio die gebruik van die Naam van die Here nie met vrees en eerbied geskied nie, dan is dit oneerbiedig en lasterlik en 'n oortreding van die derde gebod.

— JOH. DREYER

VROUE RUBRIEK

VER BO KORALE

Die Bybel in ons Huise

DIE kwarteeufeesviering van die ontvangs van die Bybel in Afrikaans is so pas verby. Dwarsdeur ons land het Afrikaners in hulle kerke by mekaar vergader om hierdie groot geleentheid te vier en God te dank. Ook in ons kerk het dit gebeur soos dit moet. Ons het gedink aan die historiese gebeurtenis; ons het gedink aan die geweldige invloed wat die Bybel in Afrikaans gehad het op die stabilisasie van ons taal en die vestiging en oorwinning daarvan in ons land; ons het gedink daaraan dat ons in ons eie taal – die mees intieme geesteshandeling van 'n mens — Gods Woord kan lees; ons het ook herdenk die aandeel van ons kerk se manne aan die vertaling van die Bybel – Proff. Greyvenstein en Gemser, Di. Kühn, Joh. Dreyer en nog ander, maar die meeste van almal dr. H. C. M Fourie.

Nou is die fees verby en ons is besig om met ons daaglikse lewe, ook ons daaglikse kerklike lewe, voort te gaan. Die tyd staan nie stil nie, maar gaan steeds voort, die onbekende toekoms in. So is dit altyd met 'n fees: Dit is 'n oomblik waar die tyd 'n oomblik verwyl, soos 'n vinnige stroompie vir 'n rukkie aarsel op 'n gelyk plek voordat dit weer verder spoed. Maar met die Bybel is dit nie so dat ons vir 'n oomblik daarby kan stilstaan en dit dan weer agterlaat, terwyl ons verder gaan nie. Die Bybel is 'n lig vir ons pad en 'n lamp vir ons voet, Gods Woord wat elke dag daagliks ons lewe bepaal, anders is dit niks. Wat het die fees van die Afrikaanse Bybel vir ons beteken?

Die Christendom is 'n godsdiens wat wesenlik en in alle opsigte deur die Bybel as Gods Woord bepaal word. Die Bybel is die finale openbaring van God aan die mens; daarom kan daar geen hoër gesag as die Bybel wees nie, want dit is die gesag van God. Die Christelike kerk moet homself daarom altyd onder die oordeel van Gods Woord stel, homself ondersoek en hom onder leiding van Gods Gees in ooreenstemming met die skrif bring. Dit is dan ook die groot betekenis van die Kerkhervorming, waaruit ook ons kerk gebore is, dat die kerk weer na die gehoorsaamheid aan Gods Woord teruggekeer het.

Watter betekenis het die afgelope herdenkingsfees vir ons kerk in die algemeen en vir elke lidmaat in die besonder?

Dit het sekerlik die betekenis dat ons iets geleer het van die geskiedenis van die kosbaarste besitting van ons volk, nl. die Woord in ons eie taal. Ons ouer mense sal nog wel iets van die geskiedenis onthou, omdat hulle dit self meegemaak het. Ons jonger mense het opgegroei met die Afrikaanse Bybel wat vir hulle 'n vanselfsprekenheid geword het. Deur terug te gaan in die geskiedenis kon ons nie net die feite van die geskiedenis leer nie, ook nie net die romanse aan die geskiedenis verbonde nie, maar ook die les van arbeid en opoffering, wat die enigste is wat groot dinge tot stand bring.

Saam met die geskiedenis van die Bybel moes ons ook weer iets van die geskiedenis van ons taal geleer het. Dit is ook iets wat ons deesdae vanselfsprekend aanvaar. Afrikaans word op alle terreine erken en het alle terreine verower. Ons aanvaar dit so vanselfsprekend dat ons nie meer daaraan dink nie. Die gevolg is dat ons so slordig in ons taalgebruik geword het, dat 'n mens gril om baie mense te hoor praat. 'n Slordig taal, deurspek met Engelse woorde en uitdrukkings, is 'n teken van 'n slordige gees; dit is 'n mens wat nie meer trots op sy eie kan wees nie, wat nie meer selfrespekte het nie. Miskien sal die feesvierings wat agter die rug is, ons weer 'n bietjie trots op ons taal maak en help om die kombuistaal wat 'n mens net met ons naturelle assosieer, dood te maak.

Die belangrikste lê egter op 'n ander terrein. Vir 'n baie groot deel van ons mense sal die Bybelfees miskien 'n groter liefde vir Gods Woord bring, maar nie 'n wesenlike verskil maak nie, omdat hulle altyd die Skrif geken en liefgehad het. Vir ander sal dit ook weinig verskil maak, omdat hulle seker nie eers weet dat 'n Bybelfees gevier is nie. Maar is dit te veel as ons hoop dat daar baie mag wees wat die Bybel weer sal ontdek, weer waardering sal kry vir die Boek wat al die jare in hulle huise gelê het maar so weinig gebruik is. In haas elke kerk in ons land het gebede na Gods troon opgestyg om juis hiervoor te bid: Here, skenk tog dat ons volk u Woord sal liefhê en gehoorsaam; skenk tog dat die groot getalle wat nie meer U Woord ken nie, dit weer leer ken en aanvaar! – Mag God hierdie gebed verhoor.

Maar ons mag nie net vir ander bid nie — dan sou ons wees soos die Fariseër wat sonde net in ander kon sien. Weereens moet elkeen van ons Gods Woord opnuut ontdek. Ons loop almal die gevaar dat ons so gewoond sal word aan die feit dat ons die Bybel het, dat dit nie meer in ons lewens tel nie. As die Bybelfees ons geleer het om weer 'n keer op ons knieë te gaan en God te dank vir Sy Woord — en dan nog in ons eie taal —, dan sal ons ook geleer het dat die Bybel aan ons gegee is om te gebruik, elke dag te gebruik; dan sal die Bybel ook weer ons hoogste gesag word. Dit sal die grootste vrug van die Bybelfees wees — 'n vrug waaroor ons God diep dankbaar moet wees en waaroor tot selfs in die hemel gejuig sal word.

P. S. D.

Liewe Anna . . .

BRIEWE VAN 'N MOEDER OP 'N PLATTELANDSE DORP AAN HAAR GETROUDE DOGTER IN DIE STAD

Jy skryf dat Pretoria nou so mooi word. Ja, Pretoria is mooi, maar gewoonlik in Oktober op sy mooiste met al die rose en die Jakarandas.

Ek weet nog nie of ek met die Krugerfees daar by julle sal kan wees nie. Ja, die ou hoofstad van ons het ook al baie geskiedkundige en gedenkwaardige gebeurtenisse belewe. Die staatsbegrafnis van ons gewese eerste minister is ook so pas agter die rug.

Dit het my sommer diep laat nadink, Anna. Ons volk het al baie groot manne opgelewer — manne met groot kulturele en politieke prestasies, uitstaande kerkmanne en helde van die oorlogsvelde. Maar wat weet ons van die vroue en moeders van hierdie groot manne en dapper helde? Hoeveel invloed het van hierdie vroue af uitgegaan om die loopbane van hulle mans of seuns te vorm en rigting te gee? Hoeveel beslissings, wat miskien die geskiedenis van die hele kerk of van die hele land bepaal het, is miskien geval onder die stille invloed van 'n vrou of moeder?

Dit sal ons nooit weet nie. Dit is die dinge wat nie opgeteken word nie, want dit gebeur in die stil omgang tussen mense wat mekaar liefhet en eerbiedig. En al word die naam van die vrou nooit in verband met hierdie groot dinge genoem nie, lyk dit vir my nog altyd die belangrikste rol van die vrou in die kerklike en volkslewe, naamlik die taak wat sy in haar huis vervul. 'n Mens is vir 'n groot deel wat jou moeder van jou gemaak het . . . . al hoor ons so min van daardie werk.

In die begin is dit die moeder wat met onpeilbare geduld en liefde die kind die goeie en belangrike dinge van die lewe leer. Maar net so 'n groot invloed gaan later van die vrou, met wie hy getroud is, uit. Baie jare van saam lewe, stry en opoffer, kan nie anders as om geweldige wedersydse invloed op mekaar uit te oefen nie. Hoewel dit dan die man is wat in die kalklig van openbare belangstelling staan en die slag in die strydperk moet lewer waar almal hom kan sien, bou hy op die meesal onsigbare fondament wat gelê is deur die jare van samesyn met sy vrou.

Iemand het eenmaal gesê: „Die morele en kulturele peil van 'n volk hang af van die morele en kulturele peil van die vroue van die volk.' Die rol van die vrou in die volkslewe, samelewing kerk en huis kan nie oorskat word nie. Sy is die stille inspirasie, die stukrag, maar ook dikwels die gewete van die man. En baie keer is dit sy wat die peil stel waarna die man met al sy bekwaamheid en krag strewe.

Dit is wat te voorskyn tree uit die woorde van die vrou van Ben Gurion, die eerste minister van Israel: „Ek het altyd geweet my man is 'n groot man. Al was hy ook nie eerste minister van Israel nie, sou hy nogtans 'n groot man gewees het." Watter geloof en toewyding spreek nie uit hierdie woorde nie? Maar wat 'n peil word daar nie vir hom gestel nie! Wat 'n vertroue wat hy nie mag skok nie! Baie min mense weet dat hierdie vrou jare tevore baie moes opoffer en haarself op stoflike gebied ver te kort doen, sodat haar man die nodige boeke kon koop om homself te bekwaam.

Hoe dikwels is dit nie die man wat die stryd gewonne wil gee en dan is dit die vrou wat met onwrikbare wil en aanmoediging langs hom staan nie? Was dit nie 'n vrou uit die Voortrek wat uitgeroep het: „Ons trek liewer kaalvoet oor die Drakensberge . . . . ?

Waar daar in Oktober oral volksfeeste gehou word en hulde gebring word aan die groot manne en helde uit ons volksverlede, kan 'n mens eintlik nie anders as om stilweg met dankbaarheid en verering te dink aan die vroue en moeders van hierdie manne nie.

Nou ja, kind, ek sal my bes doen om te kom, maar ek kan nie belowe nie. Tot dan, miskien

Groete en liefde,

Jou Moeder

Masjien en Handbreiwol

Simontel

EN KIE (EDMS.) BPK.

KAMER 327, 3de VLOER,
ROYAL ARKADE, PRITCHARDSTR. 63,
TEL. 23-9022/3. JOHANNESBURG.

60 KLEURE

SESTIG AANTREKLIKE KLEURE IN DIE NUUTSTE MODE OM VAN TE KIES.

VRY!

SKRYF OM 'N VRY STANDAARD KLEURKAART

SIMONTEL EN KIE (Edms.) BPK.

NAAM

ADRES ....

Soort Masjien in Gebruik

Koop S.-Afrikaans — U is 'n Aandeelhouer !

Lewensprobleme

Bartimeus,
„Die Hervormer"
Posbus 171,
Krugersdorp.

† Minister J. G. Strijdom

MISKIEN *is dit toevallig – miskien ook nie – dat ek hierdie stuk vir die Oktober-uitgawe van ons blad skrywe. Oktober is die maand waarin ons die helde van ons volk gedenk; daarom is dit soveel meer gepas dat ons aan ons ontslape Eerste Minister sal dink.*

Vandat ek begin aandag skenk het aan volksake, het ek dit meegemaak dat ons volk drie groot figure ter ruste lê: Genl. J. B. M. Hertzog, Genl. J. C. Smuts en nou Min. J. G. Strijdom. Vir aldrie het ek roudienste gelei. Vir al drie het ek mense met geboë hoofde sien staan en snikke wat diep uit die hart breek, het ek gehoor. En tog — hoe verskillend is hulle nie; hoe uiteenlopend hulle agtergrond, geaardheid, ideale en lewensloop. Maar een ding het hulle gemeenskaplik: Hulle kom uit ons Afrikanervolk; iewers by ons wortels het hulle begin.

En dit is die oorweldigende indruk wat ek altyd van Johannes Gerhardus Strijdom gekry het: Soos 'n loot uit die moederstam van 'n roosboom, het hy uit die wortel van ons volk opgekom. Hy was wat ons ons altyd as die ideale Afrikaner voorstel: 'n eerlike en opregte mens, maar tegelyk ook eenvoudig; 'n geharde en verbete vegter, maar tegelyk minsaam en Godvresend; 'n man wat aanklank by sy volk gevind het.

Ons volk het al baie politici gesien. Hoekom gryp die een man 'n volk so aan, terwyl die ander dit nie doen nie? Hierdie vraag het al baie geleerdes besig gehou en nog niemand kon 'n antwoord daarop gee nie. 'n Mens veronderstel by elke leier toewyding, harde werk, 'n sekere mate van genialiteit, welsprekendheid. Maar dan kom daar nog iets by, want mense wat die genoemde eienskappe het, word nie altyd groot leiers nie. Die iets wat bykom, noem ons gewoonlik leierskap, maar juis die woord druk uit dat ons iets daarmee aandui wat ons nie nader kan omskrywe nie. Dit is die vermoë van mense wat somtyds in ander opsigte nie besonder bedeeld is nie, maar tog daarin slaag om ander mense aan hulle te bind, om mense te besiel met 'n idee en mense te beweeg tot groot offerandes. By al sy ander hoedanighede het Min. Strijdom hierdie eienskap besit.

Ons volk is nog Godvresend genoeg om 'n mens nie te verafgod nie, maar altyd te onthou dat elkeen 'n sterflike sondaar is wat voor God rekenskap moet doen — hoe groter die posisie wat hy beklee, deste groter die rekenskap. Ons volk is nog steeds Hervormd genoeg om in hart en siel demokrate te wees en in elke groot leier een van onsself te sien en daardie leier te kritiseer wanneer ons dink dat hy dit nodig het. Maar 'n leier is soveel groter wanneer hy as hoof van die staat self sy hoof en knie voor God buig, wanneer hy nooit vergeet dat hy een van die volk is en dat hy naas God rekenskap ook aan die volk moet gee. Solank ons hierdie gees in ons volk en in ons leiers kan hê, sal dit wel wees met ons volk, al sou daar ook donker onweerswolke aan die toekoms-horison van die volk lê.

Elke volk bring sy eie leiers voort en elke volk verdien die leiers wat hy kry. As die volk God nie meer vrees nie, sal ons ook die leiers kry wat God nie vrees nie. Elke mens het op een of ander wyse 'n god; as hy nie die ware God vrees nie, maak hy homself tot god — homself of sy mag of sy volk of wat ook al. Vir die gewone mens is dit ellendig genoeg. Maar wee die volk wat 'n leier kry, met al die mag wat in die hande van so 'n man gelê word, wat God nie vrees nie. Sy afgod sal hy dien — homself, sy eie mag en heerlikheid, sy eie gewin, wat ook al; maar een ding is seker. Die waansin waarin hy homself stort, word op die koppe van sy volk gewreek. Die ellendes wat die wêreld in die twintigste eeu beleef het deur wêreldoorloë en alles wat daarmee gepaard gegaan het, kan in die laaste instansie hieraan gewyt word: Volke wat God byna heeltemaal vergeet het en daarom leiers gekry het wat by hulle pas. Die skaduwee wat vandag oor die wêreld hang, het dieselfde oorsprong.

Ons lê hier 'n klein kransie by die graf van 'n ontslape volksman. Ons bid sy vrou en kinders die vertroosting van die Allerhoogste toe. Mag hulle heling vir hulle wonde ontvang.

Maar ons kyk ook vorentoe, want die lewe van die volk gaan voort. Daarom bid ons die God wat die lot van nasies in die holte van Sy hand dra, dat Hy die verantwoordelike liggame die genade en die leiding van Sy Gees sal gee, sodat hulle keuse van die opvolger van Min. Strijdom weer 'n man sal wees wat uit die wortel van sy volk ontspring het, maar bo alles 'n man wat God vrees. En ons bid hierdie man die leiding van God toe; mag die Here hom sterk in sy verantwoordelike posisie; mag hy 'n instrument in die hande van die Allerhoogste wees om Sy wil met ons volk te laat geskied.

Maar laat ons altyd onthou: Ons kry die leier wat ons verdien. Laat die voorbeeld van Min. Strijdom ons dan beweeg om ons voor God te verootmoedig.

— *BARTIMEUS.*

Die Eensames

Rig alle korrespondensie aan Bartimeüs, Posbus 171, Krugersdorp. As u aan een van die onderstaande wil skrywe, skryf u brief, sit dit in 'n koevert met die nommer van die persoon op die koevert; sit dit dan in 'n ander koevert en adresseer aan Bartimeüs. Dit kos niks om aan mense te skrywe nie, ook nie om hier in die hoekie geplaas te word nie, maar sit asseblief seëls op al u briewe.

No. 381: Jongdame wat hou van korrespondensie vra mans- en dames korrespondente, enige ouderdom.

No. 382: Welaf weduwee (51) vra manskorrespondente (50-60).

No. 383: Jongman vra dameskorrespondente (16-20).

No. 384: Seun (14) vra korrespondente (12-14).

No. 385: Jongdame (21) vra manskorrespondente, geen drinkers (22-25).

No. 386: Welgestelde weduwee (60) vra manskorrespondente — geen drinkers (tot 66).

No. 387: Weduwee (47) vra manskorrespondente (47-55).

No. 388: Dogter (15) vra maats, seuns en dogters (15-17).

No. 389: Weduwee (66) vra manskorrespondente.

No. 390: Jong dame (17) vra mans- en dameskorrespondente (17-21).

No. 391: Welgestelde weduwee (62) vra manskorrespondente, geen drinkers.

— *BARTIMEÜS.*

Die Bekende Firma !
LEVINE'S UNITED FURNISHING HOUSE
(Edms.) Bpk.
Harrisonstraat 62
Johannesburg
Foon 835-5760
wil u in kennis stel dat hulle nog steeds by dieselfde adres is en nog steeds dieselfde goeie behandeling gee . . .
Hier is 'n paar aanbiedings van ons groot verskeidenheid!
EETKAMERSTEL - Buffet en Tafel met 4 stoele. £27. 10. 0.
HERBOUDE SINGER - TRAP-MASJIENE, vanaf £14. 10. 0
HERBOUDE KOOLSTOWE - Union Fortress. £16. 10. 0.
DOVER STOWE, vanaf £7. 10. 0
Gratis Verpak en Afgelewer op Johannesburg Stasie.
Baie groot verskeidenheid meubels
Besoek ons of skryf om besonderhede.
Die Helpmekaar Winkel !

WYLE ANNA SUSANNA STEYN

Met die afsterwe van die ou moeder Anna Suzanna Steyn, gebore De Villiers, in die ouderdom van tagtig jaar is weereens een van die laaste skakels van die gemeente Lichtenburg met die verlede verbreek.

Kort na haar huwelik met Theunis F. J. Steyn in 1903 het die jong egpaar hulle op die plaas Platvlei naby Lichtenburg gevestig, alwaar hulle bly woon het tot 1931.

In 1905 word haar eggenoot gekies as diaken in die gemeente Lichtenburg. Die jong egpaar het hulle met hart en siel aan die kerkdiens gewy en sy het haar eggenoot trou bygestaan in sy byna ononderbroke diens op die kerkraad tot hulle in 1931 na Krugersdorp getrek het.

Omdat sy vir daardie dae 'n goeie geleerdheid gehad het, was sy in staat om die voortou te neem met die organiseer van basaars om geld in te

(Vervolg op bladsy 20)

Meteens is die wêreld reg!

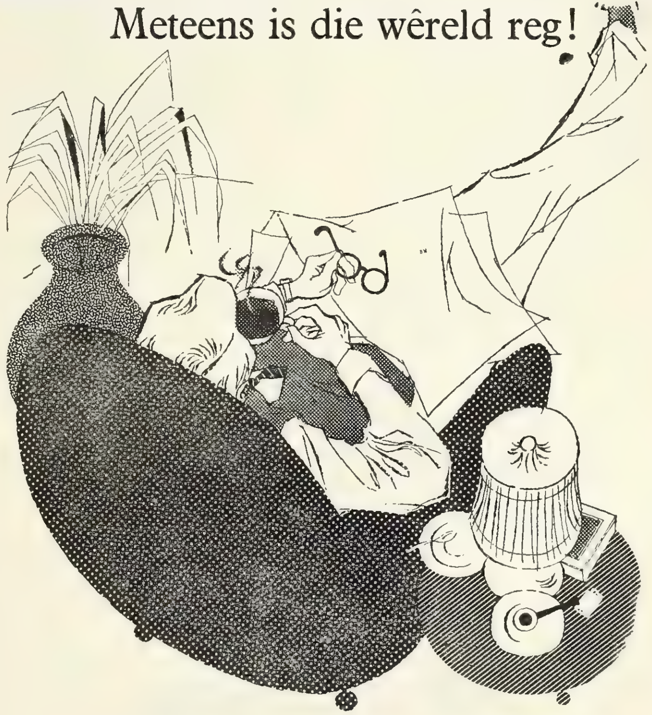

Jy leun behaaglik agteroor.
Langs jou wag jou koerant,
rus jou pyp . . . en in jou hand
'n koppie Senator—*jou* koffie!
Meteens is die wêreld reg!
Senator
SMAAK GOED SOOS KOFFIE MOET

Senator
GEMENGDE KOFFIE
KWALITEIT EN GEUR
EEN POND NETTO GEWIG

IN - EN - OM DIE UNIVERSITEIT

PRETORIA

Rektor Vertrek Na Buiteland

Die rektor, as verteenwoordiger van U.P op die A.U.B.C.-Vereniging van die Universiteite van die Statebond, — het op Saterdag 23 Augustus vertrek na twee kongresse wat gehou sal word in Toronto en Montreal. Hy is vergesel van mevr. Rautenbach.

Wyle Anna Susanna Steyn

(Vervolg van bladsy 19)

samel vir die verarmde en herderlose gemeente. Die nagmaalservies tans nog in gebruik in die gemeente Lichtenburg is aangekoop met geld wat ingesamel is deur haar en die ouderlingsvrou, wyle tant Sannie de la Rey. Ook vir die insameling van geld vir die aankoop van die eerste kerkorreltjie het sy 'n leidende rol gespeel.

Sedert 1941 was hulle weer woonagtig in die gemeente Lichtenburg. Die laaste vyf jaar van haar lewe was sy 'n invaliede en ontstoke van die voorreg om kerk toe te gaan en nagmaal te gebruik. Wanneer sy gevra is of sy nie begerig was om tuis nagmaal te gebruik nie, het sy konsekwent geweier omdat, dit ook haar opvatting was dat die sakramente in die midde van die gemeente bedien moes word. Kort voor haar heengaan het sy egter weer dermate beter geword dat sy nog eenkeer met nagmaal in die kerk kon kom en ook die doopplegtigheid van haar eerste agterkleinkind kon bywoon.

Sy word oorleef deur haar eggenoot, tans die enigste oorlewende lid van die kerkraad van 1905, en haar drie seuns.

RESIDENSIE HOTEL
SCHOEMANSTRAAT 185
Bus 548 — Foon 2/1712
Die plek waar die
vooraanstaande
Afrikaners tuis gaan
— *OOK* —
VAN RIEBEECK HOTEL
ANDRIESSTRAAT 388
PRETORIA
Foon 2/2756
F Groeneveld (Bestuurder)

Na die kongresse sal prof. en mevr. Rautenbach vir 'n tiendaagse toer gaste wees van die Kanadese Universiteit. Hulle sal gedurende hierdie periode ook die Universiteite van die Midde-Weste besoek. Daarna sal albei gaste wees van die Carnegie Korporasie en sal die Rektor verskeie Universiteite besoek wat tussen 6,000 en 10,000 studente het.

Tydens laasgenoemde reis sal prof. Rautenbach 'n studie maak van o.a. Studentedienste: huisvestiging, sosiale lewe, gesondheid, sport, ontspanning, oud - studente - organisasies, nuwe onderwys en leermiddels vir groot klasse en die aangepaste organisasie van onderwys, administrasie, ens., van universiteite met groot getalle wat nog steeds uitbrei.

RUBRIEK VIR DIE JEUG

Mevr. Rautenbach sal Tehuise vir Bejaardes besoek en ondersoek.

Hulle sal veral Universiteite besoek in stede so groot soos Pretoria en stede wat baie studente het wat nie in koshuise gehuisves kan word nie.

Die jeug van ons kerk wil hulle ook 'n baie aangename reis toewens. Vanaf Amerika gaan hulle met 'n maand vakansie na Europa. Hulle sal teen die einde van die jaar tuis wees.

Ons vertrou dat hulle 'n welverdiende vakansie sal hê en behoue sal tuiskom.

★

VAN DITJIES EN DATJIES

- *André en Marianne Dreyer* is nou-al veilig in Amerika waar André verder sal studeer. Ons wens hulle beste verblyf toe. Moenie in die vreemde van ons vervreemd nie! Ons vertrou ook dat die ouers, ds. en mevr. Dreyer en ds. en mevr. Van Rensburg, hulle kinders veilig tuis sal sien terugkom.

- *Egges Mulder,* seun van prof. en mevr. Mulder, is al vir 'n geruime tyd in Duitsland waar hy aan die Afrikaanse konsulaat verbonde is. Ons hoop dat Egges nooit die tegniek van nooi-soek in Duitsland sal bemeester nie. In ons eie ou land verstaan die jongmense dié kuns die beste.

- *Prop. Nico van Rensburg* is bevestig as predikant van die gemeentes Makwassie, Bosmansrust en Bloemhof. Baie, baie geluk. Ons wens hom seën toe op sy arbeid.

- *Weiding* is nou uitsluitlik 'n blad vir die Sondagskoolonderwyser. Geen onderwyser mag sonder die blad wees nie omdat daarin onderrig geskied.

- *Ons Kinderblad* is die blad vir die kind van ons kerk. Teken deur die Sondagskool in op die blad. Dit kos slegs 6/- per jaar. Ondersteun 'n goeie saak.

- *Die Jeugkamp* waarheen oor die honderd jongmense sou gaan en deur die Ringsjeugraad van Pretoria gereël is, is afgestel as gevolg van die afsterwe van Sy Hooged., die Eerste Minister. Ook die jeug van ons kerk het 'n kransie van rou gestuur.

- *Ons verneem* dat die Alg. Kom. besluit het om grond te Groenkloof (waarde ongeveer £5,000) vooruit aan te koop vir die Raad vir Jeugwerk teen 'n bedrag van oor die £800. Moontlik sal later hier *'n Jeugsentrum* vir die kerk gebou kan word. Die Ringsjeugrade se onmiddellike taak is om toe te sien dat elke Ring se verenigings jaarliks 'n bedrag stort om die skuld by die Hoogeerw. Kom. af te los. Dis 'n ereskuld! Jongmense, hande uit die mou! Daar's 'n groot taak.

- *Die Christelike Lektuurfonds* het die £300 - kerf oorskrei. Elke Ring se verenigings moet vanjaar weer hul bydraes stuur.

- *Prof. Herman Venter* het 'n mooi boek die lig laat sien:: *„Ons jeug, Waarheen?"* Sal elke jongmens hierdie boek op sy boekrak kry. Bestel vanaf H.A.U.M.

- *'n Groot Jeugsaamtrek* van die Ring van Pretoria is onlangs deur die H.S.V. van U.P. en die Jeugvereniging van Pretoria-Oos in Voortrekker-Tehuis gehou. Ruim 200 jongmense was teenwoordig. Die toespraak van dr. Dreyer was i.v.m. die Silwerjubileum van die Afrikaanse Bybel.

- Onlangs het *prof. Van Selms 'n openbare gesprek gevoer met die Mohammedane.* Elke jongmens was seker diep ontroer deur die kinderlike wyse waarop prof. Van Selms sy geloof betuig het in Jesus Christus, die Seun van God en die Saligmaker van die mense.

DIE TRANSVALER SE KERSFEESFONDS

Aan die end van 1956 het ons gedink dat ons kerk reg voel en die insameling vir „Die Transvaler se Kersfeesfonds" goed steun. Die gedeelte wat deur ons kerk ontvang is, was ook die hoogste sinds die aanvang van hierdie fonds.

Verlede jaar is die saak breedvoerig bespreek op die Algemene Kerkvergadering en is afdoende op alle vrae beantwoord. Tog was dit vreemd dat vrae wat tien jaar gelede gestel is maar nog gestel word, — 'n aanduiding dus dat in party gemeentes word geen voorligting oor die fonds, die insameling en verdeling daarvan gegee nie. En die vrae is al oor en oor beantwoord. Nogtans het ons die hoop gekoester dat die breedvoerige bespreking goeie resultate sal oplewer.

Ongelukkig was die werklikheid anders en het daar aan die end van 1957 'n groot daling ingetree sodat ons kerk se aandeel meer as 'n £1,000 minder was as die vorige jaar. Daarteenoor het die volledige insameling die hoogte ingeskiet na die ongelooflike bedrag van nagenoeg £50,000. Ons kan maar net een feit hieruit aflei, naamlik dat in ons kerk is daar nie met volle ywer vir hierdie saak gewerk nie en meer as net onsself sien dit raak.

Die geldbronne het egter nie opgedroog nie. Die getal wat gee is aan die toeneem, asook die getal organisasies en persone wat werk vir die fonds. Hierdie getalle staan buite ons kerk en doen hulle bes vir die ander deelhebbende organisasies aan die fonds. Omdat die geldbronne daar is en ook gewillig is om by te dra, rus daar op ons ook net een plig en dit is om toe te sien dat die bydraes ingevorder word. Die ervaring het my verder geleer dat die getal gewillige kollektante ook maklik te vind is. Ek bedoel nie diakens en lede van die Sustersvereniging nie. Ek bedoel gewone lidmate, jonk en oud, wat heeltemal gewillig is om 'n lys te vat mits dit maar net aan hom/haar gegee word met die versoek om te help. In elke wyk is daar iemand wat hierdie werkie sal doen.

Daar word ook nie groot bedrae van mense gevra en gegee nie. Tog as 'n lys vol halfkrone geskryf is dan is die bedrag daarop nie meer gering nie en as al die lyste in sirkulasie gebring word, dan gaan 'n gemeente 'n groot bydrae lewer vir die fonds.

Ons wil hiermee 'n beroep maak op die lidmate en ampsdraers van ons kerk om hierdie insameling nie te verontagsaam nie. Ek kan almal verseker dat 'n bietjie aandag sal al baie vrugte afwerp. *Veral vra ons die aandag van ons predikante. Dit is net daardie klein bietjie leiding en bemoediging en die wiel is aan die rol. Sorg net dat daar in elke wyk 'n lys sirkuleer en u het 'n groot stoot aan die saak gegee.*

Ons wil almal wat gaan saamwerk reeds by voorbaat bedank vir hulle bydrae in daad en munt. Vir ons kerk se welsynwerk gaan dit baie beteken.

Ook wil ons reeds nou al ons opregte dank betuig aan Die Transvaler wat die veldtog loods ook in belang van ons kerk se welsynwerk en dit getrou doen sonder om 'n enkele pennie vergoeding daarvoor te neem.

— P. W. VENTER, Voorsitter, Ondersteuningsraad.

Talle Gemeentes Spog met Orrels soos Hierdie

- **Ons het meer as 50 jaar ondervinding in die bou van orrels!**
- **Reeds meer as 400 orrels is deur ons in die Unie geinstalleer!**
- **Orrels vir Kerke, Skole en Huise!**
- **Kerkklokke in alle groottes van suiwer Koper en Tin! (Brons).**
- **Gehoorstelle vir dowes!**
- **Klein Nuwe twee-manuaal en pedaal pyp orrels met swel kas — vanaf £1,500.**
- **Klein een Manuaal — vanaf £900.**

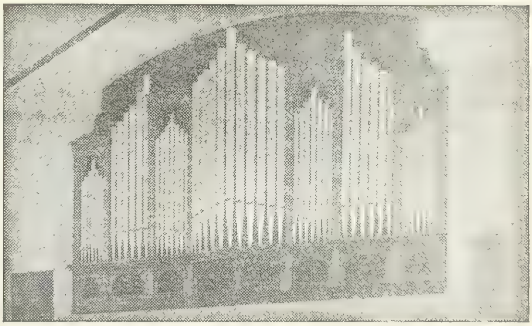

Cooper, Gill & Tomkins (Edms.) Beperk

STAIBSTRAAT 33 DOORNFONTEIN JOHANNESBURG
Ook in Kaapstad — Port Elizabeth — Durban

'n Belangrike Kongres

Saterdagaand 10 Mei, is in die Cottesloe - kerk Johannesburg die eerste kongres gehou, georganiseer deur die „Raad van die Arbeid onder Buitekerklikes," waarop die kerkrade van die Ringe van Germiston, Johannesburg en Krugersdorp uitgenooi is. Nieteenstaande die ongunstige tydstip (Saterdagaand) het 'n groot getal van belangstellendes opgedaag, waaronder talle predikante en ouderlinge.

Die Voorsitter van die Raad, ds. J. J. Prinsloo het in sy welkomswoord uiteengesit dat hierdie kongres die eerste is van 'n reeks van soortgelyke kongresse, wat deur die Raad in die land georganiseer gaan word. Daarna het die sekretaris van die Raad, dr. J. A. Stoop die vergadering toegespreek en 'n inleiding gehou oor die probleem van die buitekerklikes, die „randkerklikes" in die kerk, in een woord: die vervreemdes. Dit raak die apostolaat van die kerk. Dr. Stoop beklemtoon die algemene materialistiese lewensopvatting van die teenswoordige tyd en die swaar en moeilike werk om daarin verbetering te bring. Mens moet dit verder sien in sy samehang met talle andere aspekte van die kerklike arbeid: die jeug, die N.H.S.V., die liturgie. Dit gaan tenslotte om die gemeente, die **gemeenskap.**

Na die uitvoerige inleiding van dr. Stoop het 'n lewendige gedagtewisseling ontwikkel. Talle broeders ouderlinge het die woord gevoer, waaronder oud. Wolmarans uit Primrose, my persoonlik die meeste aangespreek het. Dit was van groot waarde wat die broeders ouderlinge gesê het, n.a.v. die katkisasie, die huisgodsdiens en ander onderwerpe.

Ds. Van den Berg van Randpoort het vervolgens 'n (ek kan nie anders sê nie) magistrale rede gehou. Hy gaan uit van die skrifwoord Ef. 4:11 en 12: „Hy het gegee sommige as apostels, ander as profete, ander as evangeliste, ander as herders en leraars" en nie om alles self te doen nie, maar „om die heiliges toe te rus vir **hulle** dienswerk . ." Die herders en leraars, die predikante, moet volgens hom, herders en leraars bly, en nie probeer om alles self te doen en agterna te loop nie. Dit is die gemeente, wat deur hulle toegerus moet word vir **hulle** werk. Ds. Van den Berg wys verder op Hand. 2:42, waar staan dat ons as kerk moet volhard in die leer van die apostels, en in die gemeenskap en in die breking van die brood en in die gebede. Dit is die gemeentelike lewe, waarom dit gaan. Die gemeente, wat leef, en deur te leef 'n lewende getuienis van die evangelie is, vir elkeen wat in aanraking kom met die gemeente.

Inderdaad, hier lê die punt: laat die kerk weer kerk wees, d.w.s. bewus daarvan dat die Here die kerk gebruik soos sy instrument. Die gemeente moet dit self doen, juis deur weer „gemeente" te wees. Dan sal vanself ook die gevaar verminder dat die gemeente van sy herder 'n herdershond gaan maak, soos die voorsitter tereg opgemerk het.

Na ds. Van den Berg het ds. De Wet gewys op die skadelike invloede van die metodisme wat in die kerk al sterker word. Die spreker sluit aan by wat ds. Van den Berg gesê het, dat daar weer blydskap moet kom, wat alleen die bewussyn van 'n gemeente-wees, kan gee, en nie allerlei menslike „metodes" nie.

Die vergadering het met spanning toegeluister en het die Raad die opdrag gegee om oor drie maande weer 'n dergelyke kongres te organiseer en 'n memorandum op te stel en aan alle kerkrade van die Rand toe te stuur. Die voorsitter het in sy slotrede daarop gewys dat die nagmaalsamekomste in die ou tyd gewerk het soos 'n band, wat verbind, iets wat in die stadsgemeentes van die Rand van vandag pynlik gemis word. Inderdaad: die probleem lê in die ge**meenskap.** Die dank van die kongres is tenslotte uitgespreek aan die gasheer, dr. Van der Merwe, en aan die susters van die gemeente, vir hulle verversings.

J. F. STUTTERHEIM.
Benoni.

'N BOEK VIR OUDERLINGE

RESENSIES

Ds. D. GERBRAND VENTER e.a., *Handleiding vir ouderlinge*, 2de hersiene uitgawe, Pro Rege Pers, Potchefstroom 1956.

Hierdie voortreflike werkie van 143 bladsye deur vier predikante van die Ger. Kerk kan ten sterkste aanbeveel word. Die tweede uitgawe verskil nie wesenlik van die eerste nie, hoewel hier en daar verbeteringe aangebring is en veral die hoofstuk oor die tugoefening m.i. vir die gewone man meer toeganklik gemaak is. Ouderlinge van ons kerk kan met vrug daarvan gebruik maak, hoewel die Ger. beskouing van kerk en amp nie altyd ons instemming kan wegdra nie. Opmerklik is dat in die literatuurlys alleen werke van Nederlandse oorsprong genoem word.

— Ds. P. S. DREYER.

Kerkwapen van Kaapse Diaken

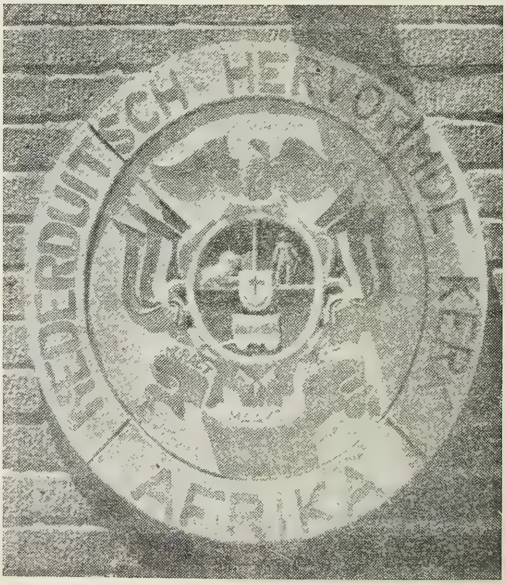

Aan die buitemuur van die kerkgebou in Kaapstad is hierdie besondere kerkwapen aangebring. Dit is van gebakte aardewerk en die kleure is met glasuur ingebrand sodat dit nooit kan verblyk nie. Dit is ongeveer 3 voet hoog en 2 voet 6 duim wyd.

Hierdie kerkwapen is die kunstenaarsproduk van 'n Nederlandse pottebakker, mnr. M. Zaalberg, diaken van die gemeente Kaapstad, wat 'n pottebakkersbedryf in die Kaap opgerig het. Dit kan aan 'n bestaande kerkmuur aangebring word of in 'n nuwe gebou ingemessel word. As daar gemeentes is wat belangstel, kan hulle skryf aan Zaalberg Pottery, Huguenootstraat 11, Parow, Kaap.

BOEKBESPREKINGS

Apartheid deur prof. L. J. du Plessis.

Uitgegee deur Pro Rege-Pers Beperk, Potchefstroom. Posvry 3/9.

In hierdie geskriffie van 40 bladsye gee prof. du Plessis 'n antwoord op die boek van ds. J. J. Buskes Jr. getitel: „Zuid-Afrika's Apartheidsbeleid Onaanvaardbaar." Hy beantwoord broeder Buskes op 'n broederlike wyse, soms vol humor en smeer hom hier en daar die botter op die brood. In die eerste hoofstuk toon hy aan waarin hy met ds. Buskes prinsipieel verskil en in die tweede waarin hy met hom prakties saamstem.

Hy verskil met hom „hartgrondig" daarin, dat die apartheidsbeleid nie Christelik-prinsipieel geregverdig kan word nie, want „in wese is dit maar net gebaseer op die Skriftuurlike en Westerse beginsel dat internasionale samewerking gebaseer moet wees op die handhawing van nasionale selfstandigheid en vryheid," „in teenstelling met die heidense en Oorsterse beskawingsidee."

Hy stem met hom saam dat die vryheidsbeweging van die Bantoe nie teengegaan moet en kan word nie. Dit moet in die regte bane gelei word.

Die boekie prikkel tot nadenke. U moet dit lees. Dit is besadig en verstandig en deurdag.

JOH. DREYER.

EVANGELISASIE-PAMFLETTE.

Uitgegee deur die Evangelisasiebond vir die verspreiding van goeie evangelisasielektuur op Potchefstroom. Nasienkomitee ds. Joh. Dreyer, Ds. C. Hattingh en ds. C. F. B. Naude.

Van hierdie evangelisasie-pamflette verskyn elke maand een aflewering, sodat almal wat evangelisasielektuur wil versprei by die Bond, (Ayresstraat 5, Potchefstroom) 'n staande bestelling kan plaas waarop dan outomaties die vereiste aantal maandeliks aan hulle verstuur word.

Per 100 eksemplare is die prys maar 1d. stuk, ingeval van 'n vaste maandelikse bestelling.

Iemand wat lid van die Evangelisasiebond teen £1 per jaar word, ontvang gratis 'n eksemplaar van elke pasverskene traktaat.

Die inhoud van die pamflet is nugter, pakkend, gesond en skrifverantwoord.

Joh. Dreyer.

Onsterflikheid der Ziel of Wederopstanding der doden? deur O. Cullman. Uitgegee deur G. F. Callenbach, Nykerk. Prys f2.90.

Met hierdie klein, maar heel belangrike publikasie het die Baselse nuwetestamentikus die probleem: „onsterflikheid der ziel of wederopstanding der doden" weer prominent onder die aandag van die teologiese denkwêreld gebring.

Soos Korff en Van der Leeuw tevore reeds gedoen het, leer Cullman dat die onsterflikheid van die siel 'n Grieks wysgerige gedagte is, gegrond op die Griekse antropologie (leer van die mens), dat die liggaam die kerker van die siel is. Hy sê dat die Christendom 1 Korinthiërs 15, wat die opstanding van die dode leer, aan die Phaedo van Plato geoffer het en dat 1 Kor. 6:19 die liggaam nie die kerker van die siel noem nie, maar die tempel van die Helige Gees.

Teenoor die leer van die onsterflikheid van die siel stel Cullman die wederopstanding van die liggaam as die leer van die N. T, Hy wys daarop dat die verlossing nie daarin bestaan dat die siel van die liggaam bevry word nie, maar in die feit dat albei, liggaam en siel, bevry word van die mag van die dood, wat die Vlees is.

Hierdie boekie, wat so seer die penne in beweging gebring het, mag op die tafel van geen teoloog ontbreek nie. Elkeen moet daar kennis van dra.

Joh. Dreyer.

DR. K. DRONKERT. Het Huwelijk in het Oude Testament. Leiden, A. W. Sijthoff's Uitgevermaatschappij N.V. 1957. 112 bls. fl. 4.50.

Die boek van die Gereformeerde predikant dr. K. Dronkert is 'n interessante poging om die verhouding van die geslagte toe te lig vanuit die „gegewens" wat die Bybel, en dan meer in die besonder die Ou-Testament vir ons bied.

Volgens die maatstaf van die skeppingsbeeld soos dit veral in die wetgewing en met name in die Verband van Jahwe met sy volk uitgewerk word, beklemtoon die skrywer dat dit in die eerste plek die verhouding tussen die mens en sy Skepper is, wat ook die verhouding tussen die geslagte bepaal, of eintlik behoort te bepaal.

Ek kan daarmee heelhartig saamstem en ek meen dat die skrywer hierin geslaag het hoewel hy nie baie nuwe aspekte vir ons gee nie.

Daar is egter ook enkele besware en wel in die eerste plek hierdie een dat mens van die tog duidelik oosterse wêreld en „Umwelt," maar baie min te sien kry. Die boek gaan nie soseer oor die huwelik in die O.T. as wel meer oor die seksualiteit in die O.T. sonder dat daarby die ander oosterse volke, die nabure van Israel, soos byv. die Arabiere in hierdie gesigsveld saam betrek word.

'n Ander beswaar wat ek teen die boek het — al wil ek hier tewens sê dat ek nie 'n Ou-Testamenticus is nie — is dat die skrwer die getalle, wat byv. in Numeri 2 en 3 genoem word letterlik opvat en „elef" dan ook presies = 1,000 beskou.

Die skrywer skryf dan: „Gaan wij van de getallen uit en houden wij *elef* voor duizend — wij zouden alleen maar willekeurig handelen, wanneer wij het niet deden — dan hebben wij te doen met een gemiddelde gezinssterke van minstens 50 kinderen. Dat is alleen mogelik (?) bij een algemeen verbreide polygynie in geheel Israel en dat nog wel tijdens de woestijnreis."

So word die skrywer gedwing tot absurde konklusies (bls. 58, 62) en tot onverklaarbare raaisels, wat die skrywer trouens self erken.

Hierin speel natuurlik die gereformeerde skrifbeskouing 'n groot rol. Volgens my mening kan nie alles uit die O.T. — met totale negasie van die ou-oosterse omgewing — al te massief as objektiewe werklikheid in westerse siin aanvaar word nie. Die O.T. is nie 'n handboek vir die statistiek nie.

Afgesien van hierdie besware is hierdie boek 'n waardevolle studie, waaruit weer eens duidelik word hoe die vrou in die O.T. nie 'n degradasie ondergaan nie, in teenstelling met die Islam bv., maar dat sy naas en saam met die man deur God op haar eie plek gestel is.

— *J. F. S.*

Dr. J. H. Coetzee, *Jeug in Botsing*, Pro-Rege-Pers, Potchefstroom 1957. 5/9 posvry.

Ons ken dr. Coetzee van Potchefstroom as 'n skrywer wat weldeurdagte deeglike werk lewer. In hierdie boek van 58 bladsye word 'n weergawe gepubliseer van 'n aantal artikels wat hy die lig laat sien het in Die Kerkblad. Dit handel oor jeugmisdaad en wangedrag.

Dit is nie 'n poging om 'n wetenskaplike verhandeling oor jeugmisdaad te lewer nie, maar om „aan te toon in hoeverre probleme van wangedrag en selfs misdaad onder jeugdiges in ons tyd nie los van die algemene lewensrigtings en beskouings verklaar kan word nie."

In hierdie doelstelling het die skrywer goed geslaag. Daarom wil ons hierdie werk aanbeveel by ons ouers, opvoedkundiges en leiers.

— P. W. Venter.

BOEKBESPREKINGS

DE APOSTOLIESE PREDIKING en HAAR ONTWIKKELINGSGANG, deur C. H. Dodd, (oorspronklik in Engels uitgegee by Hodder en Stoughton Ltd. te Londen in 1936). Nederlandse vertaling deur H. C. Dirkse-Bresters, Uitgewer: G. F. Callenbach N.V.-Nykerk, 112 bladsye. Prys f5.90.

C. H. Dodd, hoogleraar in die Godgeleerheid aan die Uniwersiteit van Cambridge is 'n man wat diep denk en duidelik spreek. Dit doen hy ook in hierdie boek waarin ons die vrugte vind van die deurdenk van baie teologiese probleme. Die boek bestaan uit drie lesings wat hy oorspronklik, reeds in 1935 onder die beskerming van die Uniwersiteit van Londen gelewer het, met 'n hoofstuk as aanhangsel oor die Eskatologie en die Geskiedenis. Hoewel die uitgawe in Engels reeds twintig jare gelede verskyn het, is dit in geen opsig verouderd nie. Die lees van hierdie boek kan besonder sterk aanbeveel word veral by ons predikante wat te doen het met die interpretasie van die evangelie vir die mense van ons tyd.

Die skrywer skets vir ons die ontwikkelingsgang in die verkondiging van die apostels, waardeur die Heilige Gees besig was om sy werk te verrig in lewende en groeiende mense en gemeentes. Soos daar 'n gang van die openbaring in die Ou Testament was, so ook in die Nuwe Testament, waar ons nie alles op dieselfde plat vlak moet sien nie, maar as 'n landskap met berge en heuwels. En die erkenning van die verskeidenheid laat ons net duideliker sien die fundamentele eenheid van die verkondiging, waarvan die sentrale inhoud bly die proklamasie, die aankondiging dat die koninkryk van God met die lyde, sterwe en opstanding van Christus reeds gekom het. Dit is 'n gesigspunt wat ons in die prediking nie uit die oog mag verloor nie, nl. dat die beslissende in die verlossingswerk reeds gebeur het; Christus hét gekom, sy koninkryk het aangebreek, die nuwe wêreld het begin. Dit was hierdie aankondiging wat die heidene vir die evangelie gewin het.

Die tweede hoofstuk handel oor die probleem wat vir die ou kerk geskep is deur die uitbly van die verwagte spoedige wederkoms van Christus, want hulle het die opstanding en verheerliking en wederkoms van Christus gesien as één ondeelbare gebeurtenis. Hierdie hoofstuk gee belangrike insigte in die eksegese van die boek Openbaringe, en waarsku teen die neiging om te vergeet dat die beslissende in die verlossingswerk reeds plaas gevind het, en die nuwe bedéling met die opstanding van Christus reeds aangebreek het. Die prediking is die aankondiging van hierdie beslissende gebeure.

In die derde hoofstuk toon die skrywer aan dat die werk van Paulus en Johannes die belangrikste ontwikkelingsgang van die apostoliese verkondiging verteenwoordig. Die konklusie is: in die Nuwe Testament is daar 'n groot mate van verskeidenheid in die interpretasie van die verkondiging, maar in ál die vorme van interpretasie word vasgehou aan die wesenlike elemente van die oorspronklike boodskap. Die geskrifte van die Nuwe Testament vorm in hulle verskeidenheid 'n eenheid in hulle proklamasie van die één evangelie. Die konklusie van die skrywer impliseer 'n oproep aan hulle wat bevoorreg is om die evangelie te verkondig; dit is nie stigtelikheid of sedelesse of die belofte van onsterflikheid nie, ook nie 'n bepaalde versoeningsteorie nie, maar die koms van die koninkryk proklameer. Hierin lê die werfkrag van die evangelie. Die eskatologiese elemente in die evangelie, al is hulle vir baie 'n struikelblok en 'n ergernis, kan nie van die verkondiging afgestroop word nie sonder om die prediking te vermink. Dit was die roeping van die apostel Paulus om die evangelie te vertolk in die hellenistiese wêreld wat vreemd was aan die taal en beelde van die openbaring. In hierdie moeilike taak het hy die struikelblokke oorwin. Só is dit ook vir ons 'n roeping om vir ons tydgenote met hulle moderne denke opnuut die evangelie te vertolk in 'n taal wat hulle kan verstaan, maar sonder om daaruit weg te neem die ergernis wat eie is aan die evangelie.

Die inhoud van die hoofstuk oor die eskatologie en die geskiedenis kan aangedui word in 'n enkele sin: die geskiedenis is die kader waarin die goddelike plan volvoer word, en tog kan die geskiedenis **nooit** die goddelike plan tenvolle onthul nie, dít geskied eers by die wederkoms van Christus.

Hierdie enkele grepe uit die boek is 'n poging om 'n indruk te gee van die rykdom en gehalte van die inhoud van die boek. Sy prikkelende gedagtes laat ons opnuut besef hoe opwindend dit is om die evangelie van die koninkryk te verkondig. Die lees en studie van hierdie boek word sterk aanbeveel.

S. P. J. J. van Rensburg.

DIE HERDER-OUDERLING — deur ds. W. J. de Klerk, 60 bls., sagte band, prys posvry 4/6; uitg.: Pro Rege-Pers, Kerkstraat 59, Potchefstroom.

Dis so 'n bietjie moeilik om oor bogenoemde bundel 'n beoordeling te skrywe, want die inhoud bestaan, soos die skrywer dit trouens self aandui uit „flitsgedagtes." Hierdie flitsgedagtes gaan intussen oor tal van belangrike sake wat die amp van die ouderling regstreeks raak. Die doel van die skrywer wat predikant by die Geref. Kerk is, is klaarblyklik om met die oog op die nood van die tyd tot „kragtiger herderlike aksie" aan te spoor, en hy het inderdaad daarin geslaag om 'n helder geluid te laat hoor. Voor hy sy bundel afsluit, gee hy (op bls, 56v.) 'n leidraad hoe die ouderling sy huisbesoek kan inrig, en dit word gevolg deur 'n lys van toepaslike Skrifgedeeltes wat vir hom as hulp kan dien. Met klem wys die skrywer daarop dat die ouderling 'n geroepene is wat onder hoër bevel staan, maar vir wie Christus die bron van krag in sy ampswerk is. Hy moet sy lewe met 'n konsekwente wandel versier na die eis van Christus en sy ampswerk sistematies doen, nie skematies nie. Hy moet probeer 'n brug slaan na die hart van die lidmaat, altyd met begrypende liefde, en veral ook die seldsame kuns leer om te kan luister. Hy moet 'n geheim kan bewaar en die gebed moet in sy werk „'n groot plek" inneem. By die siekbed moet hy in gedagte hou dat sy hande nie kan genees nie, maar dat hy hulle kan saamvou en bid. Die bejaarde moet hy nie vergeet nie, die weduwee besoek en in die kind belangstel. Hy moet sy lidmate deeglik ken en sy bearbeiding moet individuele sielsorg wees. — Die skrywer maak hier en daar gebruik van uitdrukkinge wat 'n bietjie hinderlik is, omdat hulle m.i. nie by die waardigheid van die onderwerp pas nie, soos b.v. die duiwel „met kaal hande" aandurf: „ons as ouderlinge moet hulle (die lidmate) die mars van die Koninkryk van God laat trap"; „die dood in flenters slaan", en nog enkele meer. Op bls. 28 staan : „Doen julle huisgodsdiens?" Dit moet tog wees: „Hou", ens., en op bls. 46 moet die „Godsbestuur" wees: die „Godsbestier." Afgesien van hierdie aanmerkinge wat intussen niks van die waarde van die bundel afdoen nie, kan ek die werkie van harte aanbeveel. Ek voel seker daarvan dat elke ouderling dit met baie vrug sal lees en wil dan ook vertrou dat dit 'n ruime afsetgebied sal hê. Die boekie is netjies uitgegee, in sagte band en handige formaat, met 'n baie duidelike lettertipe wat maklik lees.

— *D.F.E. (Snr.)*

BERIGTE UIT DIE EEN WÊRELDWYE KERK

Die Christendom In Indonisië

Indonesië is 'n Mohammedaanse land. Meer as 90 persent van die totale bevolking van 75 miljoen is Islamiete. Op die vernaamste eilande van hierdie uitgestrekte argipel is daar verder nog oorblyfsels van die ou Hindoe Kultuur wat daar gebloei het vanaf die 4-de tot die 15-de eeu. Die invloed van hierdie ou kultuur is nog steeds merkbaar en sigbaar, ook in die origens Mohammedaanse maatskappy en samelewing.

Dit is in hierdie uitgestrekte eilandewêreld, dat die Hollanders vir die eerste maal op die end van die 16-de eeu gekom het.

In 1602 is die V.O.C. (Ver. Oosindiese Kompanjie) gestig, met die doel om die handel tussen die ou vaderland en die verre oosterse eilande te bevorder. Maar nie net die handel nie. Die Kompanjie het hom ook beywer vir die geestelike belange van sy dienare en die volke waar hulle gewerk het. Hy het met die doel skoolmeesters en sieketroosters na die eilande gestuur, oral waar hy die bewind gevoer het. In 1622 is selfs in Leiden vir 'n korte tyd die „Seminarium Walaeum" gestig, 'n opleidingsinstituut vir predikante vir Indië. Hierdie seminarium is egter weer gesluit in 1632 „weens die koste."

Nogtans het die Kompanjie aangegaan met die stigting van inheemse kerke, in die eerste plek in Ambon, Oos-Indonesië, waar later 'n bloeiende kerk gegroei het. Selfs op Formosa het die Kompanjie kerke en skole gestig. Formosa was van 1624 tot 1661 in Nederlandse besit. Ook op Ceylon, wat in 1658 vir goed aan die Kompanjie gekom het, is die eerste kerkgebou in 1642 opgerig in Pointe de Galle. Vanaf Kaapstad tot in Japan het hierdie handelsliggaam versterkings gebou, wat die belange van die Nederlanders moes beskerm en die doel wat hy hom gestel het, moet help verwesenlik.

Hierdie aktiwiteite was egter veral gemik op die „Buitegeweste" buitekant Java. Op hierdie eiland, die vernaamste eiland van die argipel, kon vir 'n lang tyd geen evangelisasie gedryf word nie, die bevolking was te groot en die mag van die Islam en die Islamietiese vorste te groot.

Mens moet dus nie dink dat die Kompanjie alleen die stoflike gewin nagejaag het nie. 'n Bewys van die teendeel is die stigting van die eerste westerse wetenskaplike genootskap in die hele Oos-Asië van dié dae: die „Bataviaas Genootskap van Kunste en Wetenskappe" (1776) wat nog bestaan. Die getalle Christene wat in die gebiede van die Kompanjie gewoon het, was groter as die van alle ander Christene in die hele S.O. Asië saam.

Teen die einde van die 18de eeu (1795) is in Londen die London Missionary Society gestig en in 1797 die Nederlandse Sendinggenootskap deur toedoen van dr. J. Th. van der Kemp, „ter voortplanting en bevordering van het Christendom byzonder onder de heidenen."

Die opkoms van vrysinnige beginsels in die N.Z.G. het later in die 19de eeu gelei tot afskeidings, waaruit die Ned. Zending Vereniging ontstaan het (1858) en die Utrechtse Zend. Ver. in 1859. Eers later sou die kerk self sy roeping tot sending verstaan.

Dit is egter veral die Nederlandse Bybelgenootskap ('n onderdeel van die Britse en Buitelandse Bybelgenootskap) en gestig in Amsterdam in 1814, wat mooi werk gedoen het vir die verspreiding van die Bybel in die verskillende Indonesiese tale, en deur uitsending van Nederlandse taalgeleerdes na Indië.

Dit sou egter duur tot diep in die 19e eeu voordat die sendingsaktiwiteit in Indonesië sterker geword het. In die 17de eeu was dit reeds die geval in die gebiede waar die Kompanjie onbetwiste gesag gehad het en die gevolg was, soos ons gesien het die stigting van inheemse kerke: Minahassa, (Noord Celebes), verder op Ambon en die oostelike eiland Timor. In die 19de eeu lê die grootste optrede van die Sendinggenootskappe.

Ook die Gereformeerde Kerke van Nederland het mooi werk gedoen veral op Midde-Java en Sumatra .

Die grootste verdienste van die Ned. Bybelgenootskap was egter die bybelvertalinge, wat deur geleerdes soos Adriani en Kruyt gemaak is. In die hele argipel onderken ons groot aktiwiteite by die oorgang van die 19de na die 20ste eeu. Dr. Kruyt en dr. Adriani het toe gewerk onder die Toradja's van Midde-Celebes, die Rynse Sending op Sumatra onder die Bataks, die Baseler Mission op Borneo onder die Dajaks. Op talle ander plekke die ander sendelinggenootskappe en die Protestantse Kerk van Nederlands-Indië bv. onder die fanatiek Mohammedaanse Boeginese op Suid-Celebes.

In 1931 het die Oos-Javaanse kerk, en die kerke van die Gereformeerde Sending op Midde Java selfstandig geword. Dit was die begin van 'n nuwe politiek ten opsigte van die inheemse kerke. Ons sou kon sê: net op tyd. Want toe in die laaste oorlog (1942-1945) alle Europeane in konsentrasiekampe gesit word, moes die jong Indonesiese kerke voortgaan *self* hulle eie sake behartig. Hulle het met die hulp van die Here die beproewing glansryk deurstaan. *(Vervolg)*

DIE GEESTELIKE SITUASIE IN DIE MODERNE JAPAN

In verskillende blaaie word in die laaste tyd veel geskryf oor Japan, in die besonder oor die geestelike situasie in die land.

'n Nederlandse koerant publiseer 'n artikel van die bekende historicus prof. Toynbee. Die artikel heet: „Japan honger na die brood van die lewe" en sê dat die eg-Japanse godsdienstige sisteme soos die Sjintoisme, die Boeddhisme en Konfusianisme die invloed wat hulle altyd gehad het op die harte en hoofde van die Japanners verloor het. Wat die Boeddhisme betref, die enigste rol wat hierdie godsdiens in Japan speel, is nog maar net die begrafnisdienste waarsonder die Japanners nie begrawe kan word nie, net soos in die Weste baie ongelowige, van die kerk vervreemde mense „Christelik" begrawe wil word. In die Japan van vandag is ook die Boeddhisme nie in staat om die geestelike brood te verskaf waarna die Japanse volk honger.

Hierdie honger bestaan. Die bewys daarvan is die talle sektes en godsdienstige stromings, waarvan daar wel 600 bestaan.

Die „Christian Century" bespreek in 'n artikel die invloed wat uitgaan van die Christendom op die bevolking van die platteland. Die vraag is: Het die Japanse plattelandse bevolking belangstelling vir die Christendom?

Hierdie belangstelling bestaan maar in hoofsaak omdat die volk wil verneem watter standpunt die Christendom inneem insake die landbouhervorming. Want dit is hierdie landbouhervorming wat ingrypende veranderings veroorsaak het in die struktuur van die Japanse volk. Hierdie volk was vroeër werkers op die lande van die aristokrasie, maar nou het hulle self landeienaars geword. Dit is duidelik dat die platteland 'n vrugbare terrein is vir die Christelike sending, te meer omdat daar 'n gedurige stroom van jong mense na die stede bestaan.

Verder bespreek die blad die vraag: waarom daar so min Japanners is, wat aangesluit het by die Christelike kerk. Een van die redes is dat in die ou-Japan dit baie moeilik was om deur die grense van die ou-feodale sisteem te breek in die besonder op die platteland, waar die familiebande hegter is as in die stede.

As 'n jong mens by die kerk aansluit, sny hy hom tegelyk af van die familie en eie gemeenskap. Die Christelike kerk het hom nie aangepas aan die ou kultuur van die Ooste nie. Daarom bly die massa by die ou

Berigte uit die een wêreldwye kerk

JAPAN

(*Vervolg van bladsy 25*)

godsdienste, wat alreeds duisende jare 'n deel is van die oosterse omgewing, al is dit maar net uit gewoonte.

„Maar nou het 'n nuwe maatskappy in Japan ontstaan, wat soek na 'n nuwe sosiale en ekonomiese orde en 'n ooreenkomstige lewensbeskouing. Mens kan nie daaraan twyfel, dat die Christelike geloof en lewensbeskouing 'n groot aantrekkingskrag op die plattelandse bevolking uitoefen nie. Hierdie bevolking sal seker nie die Amerikaanse uitgawe van die Christendom begeer nie, maar sal tog wel die relasie daarvan sien met die beste, demokratiese samelewing," aldus die „Christian Century."

Ledig u

GALBLAAS

en vermy folterende maagpyn

Kroniese maagpyn kan veroorsaak word deur galblaasontsteking, wat weer uit opgehoopte gal spruit. Deur die galblaas te ledig, verwyder KOLESTRINE die bron van die ontsteking en dikwels ook ontwikkelende galstene, waardeur 'n ernstige operasie vrygespring word. Die fabrikante, wat reeds 70 jaar geneesmiddels vervaardig, waarborg dat KOLESTRINE veilig en onskadelik is. Enige navrae, professioneel of andersins, is welkom en 'n volledige wetenskaplike uitleg van KOLESTRINE se werking sal gegee word. KOLESTRINE was al vir tallose gebruikers 'n groot seën. In gevalle van maagongestelhede weens ligte voedselvergiftiging of die oormatige gebruik van voedsel of drank, veral by middeljarige en swaarlywige persone, het KOLESTRINE haas wonderbaarlike resultate behaal. Tans verkrygbaar in 2 groottes teen 5/6 en 10/- (groot) per bottel.

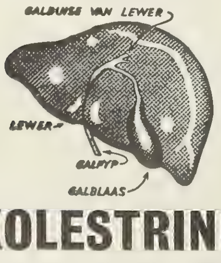

KOLESTRINE

Ledig die Galblaas

1452-2A

Verslag: Sentrale Komitee van die Wêreldraad van Kerke

Uit die verslag aangaande die Vergadering van die Sentrale Komitee van die Wêreldraad van Kerke in New Haven (V.S.A.) van 30 Julie-7 Augustus 1957 word die volgende aangehaal:

Die jaarverslag van die voorsitter van die Uitvoerende Komitee en die Sekretaris-Generaal dr. Visser 't Hooft wys altwee op die gebeurtenisse van die afgelope jaar. Die kerke het baie gedoen in ekumenies verband om die nood waar ook ter wêreld, te lenig. Die houding van die Wêreldraad is in Oos en Wes dikwels verkeerd beoordeel: in die Ooste soos 'n ophitsing tot teen-rewolusie, in die Weste as te kommunisties. In die verhouding tot Sjina het geen verandering gekom nie. Die gesprek met die patriargaat van Moskou wag op sy voorstelling op 'n voorstel van die Patriarg wat binnekort te wagte is. Die kontak met Pole is hervat.

Daar moes veel gedoen word op politiek terrein en deur hulpverlening aan die bedreigde patriargaat van Konstantinopel.

Daar is verder 'n groeiende kontak met die kerke buite die Wêreldraad. Die Asiatiese kerke het 'n eie vergadering gevorm, sonder om tot afskeiding oor te gaan. Die tussenlandelike samewerking van die kerke in Europa groei.

In die Afdeling Internasionale Sake word 'n verklaring op tafel gebring betreffende die beeindiging van die atoomproefnemings. Die dokument word na diepgaande bespreking byna algemeen aangeneem Die grondgedagte is dat een van die state wat proewe neem, die moed moet hê om hierdie proewe te staak, as 'n teken van bereidwilligheid in afwagting of die ander sal volg. Hierdie dokument sal ter kennis van die betrokke regerings gebring word.

Die derde Algemene Vergadering van die Wêreldraad sal in 1960 op Ceylon plaas vind, omtrent Kerstyd. Die hoofgedagte is dat die organisasie van die Vergadering eenvoudiger moet wees as die in Evanston in 1954 en die kerke nog meer in die voorbereiding betrek moet word. Die aantal deelnemers sal beperk word. Die keus van 'n hooftema en die hersiening van die vergadertegniek word nog uitgestel.

Die samesmelting van die Wêreldraad en die Internasionale Sendingraad (I.M.C.). Die bedoeling is dat die I.M.C. 'n afdeling van die Wêreldraad sal word, met 'n eie komitee van 120 lede. Die voorstel ondervind in die begin bestryding deur die ortodokse lede van die Wereldraad. Hul wys op die skade wat in die verlede deur die Sending aan die Ortodokse kerke in die Nabye Ooste gedoen is. Later blyk dat die besware verdwyn het, sodat die voorstel aangeneem word. Hierdie voorstel sal nou deur die I.M.C. goedgekeur moet word.

Tenslotte word 'n nuwe „basisformule" vir die Wêreldraad voorgestel. Die formule lui: „The World Council of Churches is a fellowship of Churches, which in accordance with Holy Scripture, confess our Lord Jesus Christ as the Son of God who was made man for our salvation, in whom the Father was revealed, and to whom the Spirit bears witness guiding us into all the truth."

Die definitiewe behandeling van die voorstel word egter 'n jaar uitgestel om die lede in staat te stel hieroor eers in hulle eie kerke gedagtes te wissel.

SPANJE

Spaanse intellektuele kringe het 'n brief aan die intellektuele in die buiteland gestuur, wat soos 'n skreeu om reg die vrye wêreld in gestuur is. „Ons stilswye word veroorsaak deur 'n prop in ons mond, deur die vrywillige afstand doen van ons Europese verantwoordelikheid. Die waardigheid van die land word deur die diktator met voete getrap, maar sy grootste misdaad is miskien die wreedheid waarmee hy die gewoonste werksaamhede van die gees onderdruk."

Die mededeling dat miljoene van Spaanse Rooms-Katolieke en baie geestelikes 'n afkeer van die regering het, kan ons hoopvol stem en ons waarsku om te maklik 'n verbinding te lê tussen die regiem van die land en die Spaanse Rooms-Katolicisme. Daar is ook nog 'n „ander" Spanje.

— J. F. Stutterheim.

Benoni.

Straatprediking?

DS. J. P. B. VILJOEN BEANTWOORD

In die April-uitgawe van „Die Hervormer" merk ek, dat daar 'n artikel van ds. J. P. B. Viljoen van Nelspruit is, getitel „Straatprediking?" Dit sou dan bedoel wees om my te *beantwoord* op vrae wat ek in 'n vorige skrywe gestel het. Hoewel daar in die artikel baie dinge is waarmee ek saamstem, het ek tog nie daarin 'n antwoord op my eintlike vraag gevind nie. Paragraaf drie is blykbaar die „antwoord." Ds. Viljoen sê: „M.i. is daar net *een weg* om die buitekerklike terug te bring in die kerk en dit is deur volhardende uitnodiging na die dienste wat in die kerk gehou word en nie deur dienste spesiaal vir die buitekerklikes te reël in die opelug of van huis tot huis nie."

Blykbaar verstaan ds. Viljoen onder „buitekerklike" 'n mens wat lidmaat was van die kerk en wat toe afgedwaal het en wat nou weer „teruggebring" moet word. 'n Mens kan tog nie na iets teruggebring word, as jy nie reeds daar was nie. Ek wil toegee dat die oorgrote meerderheid van die buitekerklikes van hierdie soort is, maar daar is ook die ander wat lidmaat van geen kerk is nie, of wat lidmaat van die een of ander verderflike sekte is, soos die Ou Apostoliese Kerk, of die Jehowa se Getuies e.d.m. Sal hierdie soort mense enige ag gee aan 'n uitnodiging om 'n diens in ons kerk by te woon? Buitendien moet die uitgangspunt van die evangelisasie nie wees om die mense in die eerste plek „terug te bring" in die kerk nie, maar om die evangelie van Christus, om Christus aan die mense te bring.

As 'n mens hierdie bewering van ds. Viljoen konsekwent wil deurvoer, dan wonder ek hoe dit in die sendingveld sal gaan! Moet daar dan aangedring word by die heiden om die dienste in die kerk by te woon? Of moet dit eers tot 'n gesprek met die heiden kom en as hy dan tot die besef van sonde gebring is en die weg tot die saligheid is aan hom verduidelik en hy het dit aanvaar, dat hy dan na die kerk sal kom? Hy sal miskien al na die kerk kom, nog voordat hy werklik in Christus glo, maar dan was daar tog vooraf 'n gesprek met hom gewees. Ek wil ds. Viljoen verseker, dat dit maar droewig met die evangelisasie-arbeid sou gaan, as ons maar net sou berus by die uitnodiging na die kerkgebou. Wat sal dit bv. baat om 'n Jood na een van ons dienste uit te nooi? Of 'n kommunis? Of 'n lid van die Jehowa Getuies? Of 'n Arabier? Ek is bevrees hierdie *„een weg"* van ds. Viljoen is gans te maklik. So maklik is evangelisasie seker nie. Elke mens het sy besondere geaardheid, agtergrond, sienswyse en lewensbeskouing en ervaring waarmee daar heel goed rekening gehou moet word. In paragraaf 6 sê ds. Viljoen, „In dieselfde preek kan elkeen se behoeftes gedek word." Dit is tog onmoontlik! Daar is een gemeenskaplike behoefte en dit is die verlossing van sonde, maar daarnaas het elkeen ook nog sy besondere behoeftes, en 'n mens kan onmoontlik in die behoeftes van almal voorsien in een preek. Dit kan natuurlik gedoen word, maar dan moet die beperking van een uur verwyder word. 'n Mens sal tog nie 'n preek wat jy vir „Ducktails" hou ook sondermeer in die kerk hou nie. 'n Preek wat bedoel is vir die Jood, of die Zoeloe, of die Kommunis, of die Ateïs — wat sou die kerkgangers daaraan hê? Dit mag miskien vir hulle 'n vermeerdering van kennis meebring, maar wat sou dit baat om te preek oor die behoeftes van die Eendsterte as daar geen Eendstert is wat luister nie? Vir die gemeentelede wat kerkgaan, kan dit miskien dien as 'n waarskuwing, maar vir die Eendstert as sodanig sou dit van geen waarde wees nie. Die vertroue van die buitekerksmens moet eers gewen word, voordat hy kerktoe sal kom. En om daardie noodsaaklike vertroue te wen, is dit noodsaaklik, dat daar kontak met die buitekerklike sal wees.

Om hierdie kontak, wat moet lei tot 'n gesprek, te vind, is daar ververskillende maniere wat aangewend kan word .'n Mens kan tee-aande hou en nooi die buitekerklike daarheen uit om sodoende eers sy vriendskap te wen en later ook sy vertroue voordat daar tot 'n gesprek met so 'n mens oorgegaan sal word. Kampe kan gehou word, waarby die buitekerklike mens ook betrek word en waar hy in kontak met die evangelie gebring kan word. Daar is sovele maniere waarop hierdie kontak gevind kan word. Maar m.i. is dit nodig dat daar eers tot 'n gesprek met hierdie mense moet kom, alvorens hulle die dienste in die kerk sal bywoon.

Wat paragraaf 1 van ds. Viljoen se artikel betref; daarmee wil ek hartlik saamstem. Dit is by my nog 'n worsteling, en as hy sy artikel geskrywe het, met die doel om 'n bydrae te lewer om tot 'n gesamentlike oplossing te kom, dan wil ek hom daarvoor bedank.

In paragraaf 2 sê hy: „Na my mening (ds. Viljoen syne) hou 'n kerk op om kerk te wees, wanneer hy Jesus Christus as Verlosser en Saligmaker verwerp en nie wanneer hy ophou om sendingarbeid te verrig nie . . ." Hierop wil ek beweer, dat solank as wat 'n kerk Christus as Verlosser erken, solank sal daardie kerk sendingarbeid of evangelisasiearbeid verrig. Want dit is die duidelike opdrag aan die kerk van Christus: Om te evangeliseer. Verder stel ds. Viljoen dit so asof ek sou gesê het, dat as die kerk net die evangelie aan sy lede verkondig, dan beteken die evangelie niks. Soiets het ek nie beweer nie, want die evangelie mag dan wel van waarde wees vir die lidmate van die kerk aan wie dit verkondig word, maar dit beteken niks vir die mens wat nie daar is om dit te hoor nie. „As die stigtingsoorkonde van die kerk tegelyk die lasbrief van die kerk is, dan is die kerk te alle tye Sendingskerk — dan is die kerk te alle tye geroepe tot getuienis." — Van Niftrik.

„As die kerk die getuienis versuim, die prediking verwaarloos, hou hy op om kerk te wees." — Van Niftrik.

Saam met ds. Viljoen wil ek ook erken dat die kerk die getuienis binne die kerk nie versuim nie, dat die kerk dus inwendige getuienis lewer. Maar of die kerk nou aan die ander kant ook daardie getuienis uitwendig bring? Dit dink ek, is tog 'n saak waaraan daar met meer erns gedink moet word. Is die kerk werklik in die wêreld, in ons stede en dorpe 'n getuienis? Wil dit sê, dat as die dominee van die kansel af getuig, dat dit daarmee ook die kerk is wat in die wêreld getuig? Of bly dit maar die kerk binne-in die kerk?

. . . . Want dit is die duidelike opdrag aan die kerk van Christus: Om te evangeliseer

Ds. Viljoen lê dit ook voor my deur, dat ek van gedagte is, dat die kerk eintlik bestaan terwille van die buitekerklikes. Oor hierdie gedagte kan 'n mens natuurlik baie spitsvondig raak, maar ek kan tog nie nalaat om te sê nie, dat die siekes die geneesmiddel tog seker meer nodig het as die gesondes. Daarmee wil ek geensins te kenne gee, dat almal in die kerk gesond is nie, maar die feit bly tog dat die medisyne Sondag na Sondag vir dieselfde klompie oor en oor gegee word. Miskien het hulle dit ook telkens nodig, maar daar is tog „kreupeles" en „verminktes" daar buite, wat dit ook nodig het. Die kerk is tog seker nie in die wêreld gevestig net om terwille van 'n groep mense tot diens te wees nie, maar tog seker vir elkeen met wie ons in aanraking kom? In dieselfde para-

(Vervolg op bladsy 28)

graaf sê ds. Viljoen: „Evangelisasie is dan nie 'n middel tot 'n doel nie, nl. om die buitekerklike terug te bring in die kerk nie, maar evangelisasie word 'n doel in homself en die kerk word aan daardie doel onderwerp." Ds. Viljoen stel hier baie duidelik die kerk self as doel. Watter kerk? Indien dit lidmaatskap van 'n spesifieke kerk beteken met 'n spesifieke naam, dan wil ek dit ontken. As dit egter inhou om 'n lid te word van die liggaam van Christus, dan wil ek saamstem.

Buitendien lyk die argument vir my eienaardig. Net so kan ons ook redeneer: Die mens moet werk om te lewe. Die mens moet werk(middel) om mens te bly(doel). Maar hoewel die menswees eintlik die doel is, is die menswees tog onderworpe aan werk. So ook met die kerk. As die kerk wil kerkwees, dan moet die kerk evangeliseer.

In dieselfde paragraaf gaan ds. Viljoen verder en sê: dat dit sy oortuiging is, dat ons niemand sal terugbring na die kerk as ons self so min dink van die kerkgebou dat ons dit ontruim vir 'n straatdiens. Persoonlik hou ek nie daarvan om van straatprediking of -diens te praat nie, omdat dit 'n wanindruk by ons mense kan veroorsaak. Ons sal dan maar liewer praat van 'n diens buite die kerkgebou. Die rede waarom daar 'n diens buitekant die kerkgebou gehou kan word, sal tog seker nie wees omdat ons die kerkgebou minag nie. Dit is dwaasheid. Daar is tog verskeie geleenthede in die jaar wanneer ons die kerkgebou verlaat om dienste op ander plekke te hou. Ek dink maar aan Geloftediens. Omstandighede veroorsaak dat ons die kerkgebou tydens Geloftefees verlaat. Netso is daar ook omstandighede wat veroorsaak, dat ons die buitekerklikes die beste kan bereik deur die kerkgebou te verlaat. (Hiermee wil ek nie sê, dat ons een van ons gewone dienste in die kerk moet prysgee nie. So 'n diens vir buitekerklikes kan op ander tye gehou word.)

Ds. Viljoen sê ook, dat ons die mense moet wys op hulle plig om die huis van die Here te besoek. Hierop wil ek die vraag stel, of die „Ducktail," die Jood, die plesierjagter dit as hulle plig sal beskou om kerk-toe te gaan. Vir hierdie soort mense bestaan daar ander verpligtings. En ons sal geen aanspraak kan maak op hulle plig om godshuis te besoek nie, alvorens hulle nie oortuig is van sonde en alvorens hulle ook tot die geloof gekom het nie. Met die laaste sinsnede bedoel ek lidmaatskap van die kerk.

In paragraaf 3 sê ds. Viljoen verder: „Die ywer van die sektes is 'n dwarrelwind wat oornag opsteek en net so skielik weer gaan lê." Dit mag waar wees in baie gevalle. Maar aan die anderkant moet ons nou nie ook ons oë gaan sluit vir die werklikheid nie. As ons bv. die Apostoliese Geloofsending neem wat presies 50 jaar gelede hier begin is deur 'n groepie van 7 mense, en ons merk dat hulle vandag meer as 70,000 lidmate tel, dan lyk dit vir my nie meer so baie na 'n „dwarrelwind" nie.

In paragraaf 4 sê ds. Viljoen: „Ons het geen tyd vir die soort getuienis wat by die sektes afgelê word en waar die woordverkondiging ontaard in sentimentele ervaringsgodsdiens nie. Persoonlik het ek ook nie daarvoor tyd nie, netsomin tyd as wat ek het vir die geesdrywery by baie sogenaamde opwekkingsdienste, en dit was ook geensins my bedoeling dat ons mense moet toelaat om te getuig van hulle eie persoonlike ervaring nie. Wat ek wel in gedagte het, is dat daar onder leiding van die predikant vir die mense wat die evangelie aan die buitekerklikes wil verkondig, die geleentheid daarvoor gegee kan word. So 'n predikant kan dan sulke mense toerus vir daardie werk. Daar kan 'n klas gehou word. En wat daar op die klas deur die predikant aan hulle bekendgemaak word, kan hulle dan weer verder uitdra. Ek stem saam, dat lekeprediking al dikwels 'n broeines was van allerhande sektes. Maar ons kan tog seker nie iemand se mond gaan snoer as hy in 'n gesprek gewikkel raak met 'n buitekerklike nie. En as ons dan daardie gesprekke persoonlik beheer en self nasorg daar doen, glo ek tog nie, dat dit sal ontaard nie. Mits die ds. natuurlik self nie sit en slaap nie.

Luk. 13 : 26 :

„ . . . U het op ons strate geleer . . ."

Dit word van Jesus gesê

Wat die prediking buite die kerk betref en wat volgens ds. Viljoen sektaries is, en wat dan ook die rede is waarom hy nie van die sektes hou nie, wil ek tog die volgende uit die Bybel aanhaal. (Laat ons dan nie vra of dit sektaries is nie, maar laat ons vra of dit bybels is.)

In Nehemia 8:2-5 het ons 'n opelugdiens wat deur die Israeliete gehou is. Daar lees ons: „Die hele volk het soos een man op die plein voor die waterpoort bymekaargekom en aan Esra, die skrifgeleerde gesê, om die boek van die wet van Moses, wat die Here Israel beveel het, te bring. En Esra, die priester, het die wet voor die vergadering gebring . . ."

Joh. 6:10. Hier het ons 'n opelugdiens wat deur Jesus self gehou is. „En Jesus sê: Laat die mense gaan sit. En daar was baie gras op die plek. Die manne het toe gaan sit, omtrent vyfduisend in getal."

Markus 6:56: „En waar Hy ookal ingegaan het in dorpe of stede of buitewyke, het hulle die wat ongesteld was, op die markpleine neergesit en Hom gesmeek . . ." Christus moes tog sekerlik tydens hierdie byeenkomste ook met die mense gepraat het.

Hand. 5:15: „Sodat hulle die siekes op die strate uitgedra en op bedde en draagbare gelê het, met die bedoeling dat as Petrus kom . . . ." Ook tydens hierdie talle geleenthede sou Petrus tog met die mense ook gespreek het.

Hand. 17:17: „Hy het toe in die Sinagoge met die Jode gespreek en met die godsdienstige mense, en elke dag *op die mark* met die wat Hom teenkom." Dit was Paulus.

Luk. 10:10: „Maar in watter stad julle ookal mag ingaan en hulle jul nie ontvang nie, *gaan uit op sy strate* en sê . . ." Hierop mag ons sê, dat ons wel in die stede van ons land ontvang is. Mag ek dan vra deur wie? Deur kerksmense! Was die hardnekkige, volhardende sondaars bly toe u as predikant in u dorp ontvang is? Het die buitekerklikes u onthaal?

Luk. 13:26: „. . . U het op ons strate geleer . . ." Dit word van Jesus gesê. Hier het ons dan ook 'n duidelike bewys dat Jesus wel op die strate of in die opelug die mense geleer het.

Joh. 5: Hier het ons die openbare optrede van Jesus by 'n gesondheidsoord.

Luk. 14:21, 23: Hierdie teks word ook deur ds. Viljoen aangehaal. Tog gee hy 'n ander eksegese daaraan as wat algemeen aanvaar word. Hier word tog seker nie die kerkgebou bedoel wat vol moet word nie, maar wel die huis van die Vader met sy baie wonings. Hierdie gelykenis het in die eerste plek betrekking op die Jode (vers 21). Die aansienlike Jode wou nie die uitnodiging aanvaar nie, daarna moes die onaansienlikes, die uitgeworpenes toe uitgenooi word. Maar toe hulle dit ook nie wou aanneem nie, moes die heidene langs die paaie en waterweë uitgenooi word. (Vers 23). Dit was 'n uitnodiging wat gerig is aan die buitekerklikes, nie in die kerk nie, maar op hulle eie terrein.

Die teenstanders van die prediking buite die kerkgebou sal waarskynlik die volgende tekse aanhaal:

Math. 6:5: „En wanneer jy bid, moet jy nie wees soos die geveinsdes nie, want hulle hou daarvan om in die sinagoges en op die hoeke van die strate te staan en bid, *om deur die mense gesien te word."* Dit gaan in hierdie teks nie om die plek van aanbidding in die eerste geval nie. Indien u in hierdie teks 'n grond daarvoor sien om nie buite die kerk te aanbid nie, (omdat die straat daarin genoem word) dan moet u konsekwent wees en ook grond daarvoor sien dat u nie in die kerk mag aanbid nie (omdat die sinagoge ook daarin genoem word.) Al wat hierdie teks aan ons wil tuisbring, is dat ons nie geveins moet wees en aanbid

OPROEP— MATRIKULANTE

Diegene wie daarin belangstel om hulle te bekwaam as predikant en wie graag aan die begin 1959 wil inskryf vir die bepaalde studie, moet onverwyld skryf vir die nodige aansoekvorms aan :

Die Skriba van die Kuratorium,
Nederduitsch Hervormde Kerk
van Afrika,
Posbus 2368,
PRETORIA.

Studiebeurse word vir die doel deur die Kerk beskikbaar gestel.

net om deur die mense gesien te word nie.

Jes. 42:2: „Hy sal nie skreeu of uitroep of sy stem op die straat laat hoor nie." Hierdie selfde teks kry ons ook later in Math. 12:19, wat dan ook sommer tegelyk 'n verklaring wil wees van die teks in Jes. 42. In vers 16 van Math. 12, word vertel, dat Jesus die mense streng bevel gegee het, dat hulle Hom nie bekend moes maak nie. Jesus wou nie dat daar nog 'n geweldiger toeloop van krankes moes wees nie. Hierin het Matheus die vervulling van Jes. 42:2 gesien. Later is die stem van Jesus wel op die strate gehoor, soos Luk. 13:26 dit ook duidelik aan ons stel.

Luk. 10:7: „Moenie van huis tot huis gaan nie." Die sewentig wat uitgestuur is, moes nie bang wees dat hulle tot 'n oorlas sou word vir hulle eerste gashere nie. Hulle moes ook tevrede wees met wat hulle gasheer hulle kan aanbied en nie van huis tot huis gaan op soek na beter verblyfplek nie. Hierdie teks het eintlik niks te doen met hulle verkondiging nie, maar wel met hulle verblyf. Blykbaar wil ds. Viljoen die verkondiging van die evangelie aan die kansel vaskoppel. Dit lyk my 'n taamlike oorhelling na die Roomse kant.

„Die Wysheid roep hardop daarbuite, sy verhef haar stem op die pleine, op die hoek van die rumoerige strate roep sy, by die ingange van die poorte, in die stad, spreek sy haar woorde." (Spreuke 1:1-2). „Swerf rond in die strate van Jerusalem, en kyk tog en verneem of daar een is wat reg doen." Jer. 5:1. Dit dan maar voorlopig.

— J. S. Marais.

Naskrif deur die Redakteur: Omdat my naam ook in die eerste artikel van ds. Viljoen genoem is, daarom gooi ek ook 'n sent in die sakkie en verwys graag na Hand. 5:42: „En hulle het nie opgehou nie om elke dag in die tempel en *van huis tot huis* te leer en die evangelie te verkondig dat Jesus die Christus is," en na 20:20 waar Paulus aan die ouderlinge van Efese sê dat hy die gemeente *in die openbaar* en *in hulle huise* onderrig het. Dus ook buite die tempel en buite die sinagoge en, ons voeg by, buite die kerkgebou.)

„Wees Julle dan Barmhartig..."

Om barmhartigheid te bewys is die PLIG van elke Christenmens, so word meer kere gesê, en dit is waar ook. Gee die Here Jesus Christus dan nie aan ons almal die taak om barmhartigheid te bewys nie? „Wees julle dan barmhartig, soos julle Vader ook barmhartig is". (Lukas 6:36).

En tog om dit so te stel dat dit ons PLIG is, gee dit so 'n wettiese indruk, net asof 'n mens daardeur iets voor God kan verdien.

Die evangeliese Christen stel dit liewer anders. Hy sê nie dit is ons plig nie, maar dit is ons VOORREG as verloste, deur God begenadigde en bevoorregte mense om uit dankbaarheid vir die groot barmhartigheid wat ons van God ontvang op ons beurt barmhartigheid te bewys aan hulle wat minder as ons bevoorreg is.

Die woord: ‚Wees julle dan barmhartig,' sien nie op 'n koue plig nie, want barmhartigheid moet spontaan geskied. Dit moet voort vloei uit 'n liefdevolle, dankbare hart.

En so moet die oproep van die Ondersteuningsraad vir bydraes vir die Transvaler se Kersfeesfonds gesien word. Dit is bestem vir die armes en behoeftiges van ons kerk, veral aan die Rand en Pretoria.

Om u ondankbaarheid en ongewilligheid om barmhartigheid aan die minder bevoorregtes te bewys te ontwyk met die skuifmeul dat 'n politieke koerant die fonds in die lewe geroep het en propageer, sal nie baat nie, want onse God is 'n kenner van die hart. Maar as u nie dankbaar is vir al u seëninge nie, moet dan nie gee nie. God het alleen die blymoedige, dankbare gewer lief.

As u wel dankbaar is vir die groot barmhartigheid van die Here aan u persoonlik betoon, gee dan nie alleen op die lyste nie, maar neem asb. 'n lys en laat dit vol teken.

— JOH. DREYER

+ + +

NU - TILITIES
vir al u
Skoonmaakbenodighede, Politoer, Skuurpoeier, Borsels en Veerstoffers, ens.
Voordelig vir Inrigtings
Skryf aan ons om besonderhede :
MORDUANTSTRAAT 12
WOLHUTER
JOHANNESBURG
Tel. 24-8585

PROSTAIT-PILLE
verlig
MOEILIKE WATERAFLOSSING

Moeilike wateraflossing kom veral onder bejaarde mans voor en word veroorsaak deur 'n geswel in die blaaspypklier wat die blaaspyp toedruk. Hierdie blaasaandoening kan egter spoedig verlig word met Prostaitpille — 'n uiters doeltreffende, antiseptiese middel wat vandag gereeld deur talryke bejaarde mans gebruik word. Dit bring nie alleen makliker wateraflossing mee nie, maar ontsmet ook die urine wat agterbly en verlig beslis die pyn in die blaaspypklier.

PROSTAIT-PILLE
5/6 per bottel
Te kry by alle apteke of posvry van Norwood Coaker, Loopstraat 6, Ladybrand

KROONPRINSES IN DIE MOTORWÊRELD

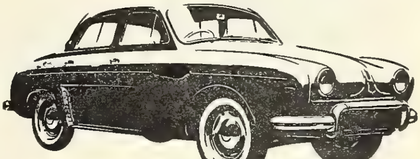

RENAULT Dauphine

Geen ander motor in sy klas kan aanspraak maak op die uitstaande ekonomiese en betroubare werkverrigting van hierdie 5 - sitplek wêreldtreffer. Meer as 40 myl per gelling!
Ook verkrygbaar met OUTOMATIESE FERLEC SKAKELAAR teen geringe ekstra koste.
RENAULT ONDERDELE EN DIENS ORAL BESKIKBAAR
Vir toeligtingsliteratuur en demonstrasie gaan na . . .
CURRIE MOTORS
— (PRETORIA) (EDMS.) BPK. —
H/v. Schoeman en Van der Bijlstr.
Foon 3-2994/3-8799
PRETORIA

OFFISIËLE BERIGTE

BEROEP BEDANK:

Ds. C. J. S. v. Niekerk van Nigel na N.W.-Pretoria.

Ds. P. S. van Staden van Vanderhoff na Elandspoort.

Ds. J. W. Rhoda van Vaalhartz na Dullstroom.

* * *

BEROEP

Ds. C. J. Smit van Koster na Klerksdorp-Oos.

Ds. W.Huyzers van Duncanville na N.W.-Pretoria.

Ds. F. J. Z. Booysen van Eendracht na Elandspoort.

Ds. J. J. Smit van Ermelo na Stilfontein.

Ds. I. J. Joubert van Alberton na Randpoort.

Ds. L. M. le Roux van Pretoria-Oos na Riviera.

Ds. M. M. Grobler van Eastlynne na Bergsig in kombinasie met Eastlynne.

Ds. W. J. Engelbrecht van Roodepoort na Johannesburg-Noord.

RADIODIENSTE VIR OKT. TOT DESEMBER 1958 UIT HERVORMDE KERKGEBOUE

11 Okt. (Kortgolfsenders):
10.30 vm. uit die Hervormde kerk, Primrose.

18 Okt. (Mediumgolfsenders)
10.30 vm. uit die Hervormde Kerk, Pretoria.

25 Okt. (Kortgolfsenders):
7.30 nm. uit die Hervormde Kerk, Cottesloe.

1 Nov. (Mediumgolfsenders):
7.30 nm. uit die Hervormde Kerk, Pretoria-Oos.

8 Nov. (Mediumgolfsenders):
7.30 nm. uit die Hervormde Kerk, Primrose.

22 Nov. (Kortgolfsenders):
7.30 nm. uit die Hervormde Kerk, Pretoria.

29 Nov. (Kortgolfsenders):
10.30 vm. uit die Hervormde Kerk, Potchefstroom.

25 Des. (Mediumgolfsenders)
10.30 vm. uit die Hervormde Kerk, Pretoria.

27 Des. (Mediumgolfsenders)
7.30 nm. uit die Hervormde Kerk, Kaapstad.

ADRES-VERANDERINGE:

GEMEENTE POTCHEFSTROOM:

Nuwe Kassier en Skriba vir Registrasie:
Diaken M. J. Roos,
Posbus 79,
Woonstel 1,
Johannes-Dreyer-gebou,
Potchefstroom.

GEMEENTE KLERKSDORP-OOS.

Nuwe adres:
Die Skriba,
Oudl. C. J. Campher,
Posbus 543,
Klerksdorp.

Ou Adres:
N. J. R. Terblanche,
Adalaan 17,
Adamayview,
Klerksdorp.

* * *

GEMEENTE HEILBRON

Vorige Skriba:
V. E. Lass,
Bus 86,
Heilbron.

Nuwe Skriba:
J. D. Weilbach,
Bus 86,
Heilbron.

GEMEENTE KOEDOESRAND

Vorige Skriba:
M. J. Riekert
Gravesend,
Pk. Marnitz.

Nuwe Skriba:
J. Jones,
Possak 647,
Potgietersrust.

* * *

GEMEENTE EDENVALE

Nuwe Skriba:
Oudl. S. J. J. Grimbeek,
6e Laan 98,
Edenvale,
Foon 53-2468.

Vorige Skriba:
Oudl. H. B. Dreyer,
10e Laan 141,
Edenvale.
Foon 53-2232.

GEMEENTE KRUGERSDORP-OOS:

Die permanente adres van die Gemeente Krugersdorp-Oos sal in die vervolg wees:

POSBUS 79,
LUIPAARDSVLEI.

Geliewe korrespondensie aan al die ampsdraers aan hierdie adres te rig.

Skriba en Skriba vir Registrasie:
D. J. Vorster,
Telefoon 660-2804.

Kassier:
J. C. Marnewick,
Telefoon 660-1531.

Jeug Ouderling:
J. S. van der Walt,
Telefoon 660-4844.

Supt. van Sondagskole.
Oudl. P. G. Human,
Foon 660-5435.

PREDIKANTE EN KERKRAADSLEDE!

Besoek ons persoonlik, of raadpleeg ons deur die pos oor u amptelike kerksdrag. Ons bied u die beste, teen billikste pryse —

veka

KERKPAKKE VIR SINDELIKHEID EN HOË KWALITEIT

ONS POSBESTELDIENS IS ONFEILBAAR
Skryf vandag om 'n
MAAT-VORM
Dis lank beproef — Eenvoudig om in te vul
DIT LEWER SNYERS-SNIT

Ons is gevestig in
SANLAM-GEBOU
Johannesburg

OOK MANSKLERASIE VIR BESTE-, ALLEDAAGSE WERKS- EN SPORTDRAG.
Onderklere, slaappakke, hemde, skoene en ALLE BYBEHORE.

GUY'S MANSUITRUSTERS

ELKE MAN SE WINKEL

H/v. Sauer- en Commissionerstraat — Foon 34-2037

DIE HERVORMER

Offisiële Orgaan van die
Ned. Herv. Kerk van Afrika

ADVERTENSIETARIEWE
Geboorte-, Verlowings-, en Huwelike, 10/- vir 'n maksimum van 60 woorde, en 2d per woord bo 60 woorde vooruitbetaalbaar.

DOODSBERIGTE en IN MEMORIAMS 10/- per plasing

Advertensies en Adresveranderinge (vermeld sowel oue as nuwe adres) aan:

DIE ADVERTENSIE-
BESTUURDER
BUS 171 - KRUGERSDORP

Advertensies moet gestuur word aan die Advertensiebestuurder nie later as die 7de van die maand voorgaande publikasie.

As foto geplaas moet word: £1/7/6 ekstra vir die maak van 'n drukkersblok

GRAFSTENE EN MONUMENTE
GEMAAK UIT DIE BESTE
PRETORIA - GRANIET

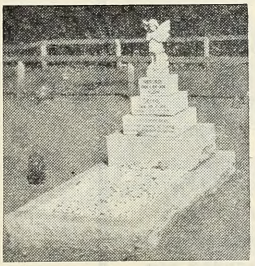

Word afgelewer en opgerig op enige dorp en plaas

Pryse na elkeen se vermoë

PRYSLYS en
KATALOGUS
op *AANVRAAG!*

J. P. E. ROODE
Posbus 163 — Foon 308
ERMELO

DOODSBERIGTE

Dit het die almagtige God behaag om die siele van ons tans gestorwe broeders en susters wie se name hieronder vermeld word, tot Hom te neem. Hulle liggame is aan die aarde toevertrou in die vaste en sekere hoop van die opstanding tot die ewige lewe deur ons Here Jesus Christus wat die vernederde liggaam aan sy verheerlikte liggaam gelyk sal maak.

Die familie treur oor hulle heengaan en die Hervormde gemeenskap treur saam.

RAS — Plotseling, sonder 'n afskeidswoord of groet, is van ons harte geskeur op die aand van die 17de Julie 1958, ons dierbare eggenoot, vader, grootvader, Willem Jacobus Ras, in die ouderdom van 81 jaar, 6 maande en 17 dae.

Hy was vir ons 'n voorbeeld van geloof, moed en volharding.

Sy gedagtenis sal vir ons gedurig 'n inspirasie wees, vir alles waarvoor hy geleef het. Altyd was hy opgeruimd, 'n vriend van almal en getroue lidmaat van sy kerk. Ons innige dank aan familie en vriende vir hulp en vertroosting.

Diep betreur deur sy eggenote, kinders, kleinkinders en agterkleinkinders.

—Johanna Ras

Swakfontein,
Posbus 33,
Trichardt.

BOTHA — Andries Marthines. Onvergeetlik sal ons bly die aand van 24 Junie 1958 toe so skielik sonder 'n afskeidsgroet van ons weggeneem is deur 'n motorongeluk ons teergeliefde baba seuntjie en boetie André in die vroë ouderdom van 2 jaar 4 maand en 6 daë.

Jy was vir Liewe Jesus net so mooi soos die blomme in die tuin altyd vir jou was daarom het Liewe Jesus jou so vroeg kom haal.

Rus sag liefling.

Diep bedroefde Pappie, Mammie, Bramie, Willie en Rita.

Indenberg,
Pk. Overyzel,
Oor P.P. Rust.

KORFF — Andermaal het die roepstem weer tot ons gespreek die 11 Julie 1958 toe ons moes afskeid neem van my liewe en jongste dogter en sustertjie, Maggel Marietha in die jeugdige ouderdom van 20 jaar, 5 maande en 5 dae na 'n stille lyding van 5 dae na 'n noodlottige ongeluk.

Die beker is bitter maar ons sal nie treur soos die wat geen hoop op 'n blye weersiens het nie.

Die bedroefde Moeder, broers en susters,

— M. M. KORFF.

Papkuil,
Pietersburg.

VAN VUUREN — Ons geliefde moeder en ons grootmoeder, Jacoba, Willemina Jansen van Vuuren (geb. Brits), oorlede op 5de Julie 1958 in die ouderdom van 75 jaar en 10 maande, na 'n smartelike lyding van een maand. Haar laaste woorde was: „Kind moenie huil nie; die Here het gegee, en die Here het geneem, die naam van die Here sy geloof!"

Ons swyg, want dit was Sy wil.

Bedroefde kinders Calie en Lettie le Roux.

Kleinkinders, John en Kowie Steyn; Johan en Sophie le Roux; Kassie en Ria Viljoen.

Agterkleinkinders Lettie Sannie, Johnnie en Callie Steyn; Calie, Kobus en Ina le Roux.

Rooipan,
Wolmaransstad.

GODDEFROY — Dit het die Heer behaag om van ons weg te roep op die 4 Julie 1958, ons geliefde moeder, Gertruida, Welhelmina, Magdalena Goddefroy (geb. Van Staden) soos bekend Tant Lena in die hoë ouderdom van byna 85 jaar. Waar ons vader, Anton haar 11 jaar vooruit gegaan het, so sal ons berus dit was Gods Wil.

Skoondogter van wyle ds. M. J. Goddefroy.

Kinders Hendrik en Duifie, Kleinkinders Chris, Hilda, Piet en Lena. Ooorklein kinders, Hennie, Joha, Magda, en klein Maggie om haar heengaan te betreur.

—— H. Lewies.

Bus 10,
Marken,
Oor P.P. Rus.

VAN DER WESTHUIZEN — Skielik van ons weggeneem deur ons Heiland op 8 Julie 1958, ons teergeliefde moeder en groot moeder Anna Cecelia na haar ewige tuiste in die ouderdom van 78 jaar, 4 maande, 10 dae.

Diep bedroefde kinders, kleinkinders en agterkleinkinders.

Swartkoppies,
Pk. Marikana.

JANSE VAN RENSBURG--Op die 13 Julie 1958 is deur die dood ons ontneem my dierbaar eggenoot ons Pappie en Oupa, Daniel Jacobus Roelof, in die ouderdom van 66 jaar, 1 maand na 'n siekbed van 5 maande waarvan die laaste 5 dae smartlik was. Hy het dit geduldig gedra en al is die pyn ondraaglik altyd gesê dit gaat aan. Hy rus in vrede.

Die bedroefde eggenote C. M. Janse van Rensburg, nege kinders en ses kleinkinders.

Elandsdrift,
Pk. Mooi-Nooi,
Dist. Rustenburg.

BRITZ — Sag heengegaan op 17 Julie 1958 ons teerbeminde eggenoot en pappa Christiaan Pieter Britz in die ouderdom van 48 jaar, na 'n lang lyding van drie jaar.

Bedroefde eggenote Lilly Britz en kinders.

Hendrikspan,
Pk. Maizefield.

BURE — In die tuin van liefde sterf die blom van herinnering nooit nie. Daarom dink ons terug aan 12 Julie 1958 toe vroeg die môre om 9 uur so stil met 'n gebed van ons weg geneem is ons liewe ou Papsie en Vader en grootvader.

Bedroefde eggenote, kinders, kleinkinders en agterkleinkinders.

Pk. Hendrina.

IN MEMORIAM

In liefdevolle herinnering dink ons terug aan ons ontslape dierbares wat ons vooruitgegaan het en nou rus van hulle arbeid. Ons mis hulle nog steeds, maar treur nie oor hulle soos die ander wat geen hoop het nie. Ons dank God vir wat hulle deur sy genade beteken het.

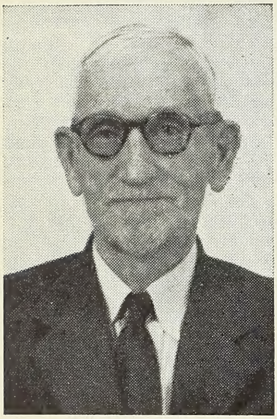

KOEKEMOER — Gert. 30 Oktober 1957. Een jaar van stille trane en diepe smart is verby. Ons lewens het leeg geraak sonder u maar ons gun u die Hemelse rus.

Rus sag liewe Vader
U arbeid is klaar,
U altyd gewillige hande,
Rus sag inmekaar.

Treurende kinders, Thys, Maryna, Lizette en Christiaan.

VAN VUUREN — J. P. J. Met stille verlange dink ons terug aan 14 Februarie 1943 toe van ons weggeneem is ons dierbare pappie en oupa.

Verlangende kinders en kleinkinders, Calie en Lettie le Roux en kinders.

Rooipan,
Wolmaransstad.

JOUBERT — Een jaar van droefheid en verlange is verby, tog bly die 20 September 1957 vir ons soos die dag van gister, toe van ons weggeneem is, in die vroë môre, ons dierbare eggenote, moeder en grootmoeder, Elizabeth Johanna Joubert (g Rabe), in die ouderdom v 56 jaar en 9 dae.

Die steeds treurende eggenoot, kinders en kleinkinders.

— Izak J. Joubert.

Fairlawn,
Bus 57,
Pk. Thabazimbi.

KOEKEMOER — Elizabeth. 11 September 1937. Met tere herinnering dink ons terug aan 21 jaar gelede toe u so plotseling van ons geneem is sonder afskeidsgroet.

Vader is nou by u en ons dank Hom vir sulke wonderlike ouers.

Vader en Moeder, veilig reeds daar,
Haas sal my skuitjie oorkant toe vaar.
Na my geliefdes, oor die gety,
Binne die Hawe veilig en bly.

— Maryna.

KOEKEMOER — Johannes Gerhardus. Sy nagedagtenis is vir ons, sy kinders, tot 'n seën. 30 Oktober 1957 sit nog vars in ons geheue; netso onvergeetlik ook 11 Sept. 1937, 21 jaar gelede, toe ons moeder Elizabeth Jacoba Koekemoer, gebore Delport, ons vooruitgegaan het. Ons eer hulle nagedagtenis. Namens my twee broers en twee susters ingestuur.

—Dr. P. J. Theo. Koekemoer

Ned. Herv. Pastorie,
Pietersburg.

COETZEE—Joseph Jacobus oorlede 18 September 1957 in die ouderdom van 78 jaar, 7 maande.

In liefdevolle herinnering.
Kinders en kleinkind.

— L. Theron.

Posbus 111,
Gobabis, S.W.A.

BRONKHORST — In die tuin van liefde sterf die blom van herinnering nooit nie. Daarom dink ek terug aan die 13 September 1944 toe vroeg in die môre 3-10 so stil van ons weg geruk is ons liefling eggenote en moeder Catharina Wilhelmiena.

Verlangende eggenoot en kinders.

— C. J. Bronkhorst.

Despatch,
Pk. Eerste Fabrieke,
Pretoria.

KORFF — Onvergeetlik bly die dag van 23 Junie 1956 toe van ons weg geneem is my dierbare eggenoot, vader en groot vader Christiaan Hendrik Korff.

Maar ons sal swyg dit was U wil o Heer.

Die verlangende eggenote en kinders.

— M. M. Korff.

Papkuil,
Pietersburg.

BEZUIDENHOUT — Met stille verlange dink ons terug aan 14 Augustus 1957 toe van ons weggeneem is ons dierbare moeder en groot moeder, Anna Maria Bezuidenhout in die ouderdom van 85 jaar. Rus sag liewe moeder.

Verlangende kinders en kleinkinders.

— Mevr. S. Stear.

Robynstraat 69,
Christiana.

VAN DER MERWE — Wilhelmina Getruida (gebore Bronkhorst), heengegaan op 16. 9. 1943.
HIETBRINK — Wilhelmina Getruida (gebore Els), heengegaan op 21. 8. 1954.
ELS — Gert, Wilhelmus heengegaan op 10. 9. 1956.
VAN DER MERWE — Johannes Marthinus, heengegaan op 21. 10. 1956.

„Oomblikke van leed gelede,
en daarna genadeloon;
oomblikke van stryd gestrede,
en daarna die lewenskroon —
dit het my die Heer beloof,
op sy Woord rus my geloof."

In liefdevolle herinnering,

— H. M. Els.

Silverton.

DURAAN — Met tere herrinnering en verlange dink ons terug aan die 19de Oktober 1957, toe ons liefling dogter en suster, Susie, van ons weggeneem is.

Baie trane vloei in stilte as ons te veel na haar verlang.

Bedroefde Moeder, Susters en Broers.

— S. COETZEE

Holmdene.

ADRES VERANDERING:
GEMEENTE VANDERBIJLPARK - OOS.

Kassier:
Oudl. J. G. Zagt,
Van Wouwstraat 22,
Posbus 431,
Vanderbijlpark.

Skriba vir Registrasie:
Oudl. G. v. R. Barnard,
Davystraat 26,
Vanderbijlpark.

Skriba:
Oudl. T. F. Dreyer,
Baconstraat 32,
Posbus 431,
Vanderbijlpark.

HOTEL ASSEMBLY
Hv. Van der Walt- en Visagiestr.
PRETORIA
Foon 33075 — 5 Lyne

DIE MEES MODERNE NUWE HOTEL IN PRETORIA

Ons gee besondere aandag aan
+ KERKRAAD - ETES
+ GEMEENTELIKE ETES
+ BESOEKENDE FAMILIES
+ TROUPARTYTJIES, ens., ens.
Die mees moderne ameublement

Onder die persoonlike toesig en bestuur van die eienaars
H. J. SCHEP en F. J. SCHEP

TREK AIRWAYS

vertegenwoordigd door:

POSTMA en CO.

Telefoon 25645 Van der Waltstraat 264, Pretoria Postbus 315

Die U vier heerlijke reisdagen naar Europa aanbieden.
ALLE VLUCHTEN MET 4- MOTORIGE SKYMASTERS DC 4.
Nieuw tarief vanaf £216 retour en £117 enkel.

SENU-INSTORTING

SLAGOFFER VOEL TANS ‚SOOS 'N NUWE MENS'

„Ek het die afgelope vier maande 'n verskriklike tyd deurgemaak. Weens bekommernis en oorwerk het ek 'n Senu-instorting gehad. Ek kon nie slaap nie. Ek het nou vier bottels van die Dr. Heinz-Senuweeversterker gebruik en voel heeltemal soos 'n nuwe mens. Noudat ek volkome verlos is van die hewige hoofpyn ken my blydskap geen perke nie."

Hierdie werklike geval (van Mnr. H. Human) is een van duisende in ons lêers.

Laat die Dr. Heinz-Senuwee-Versterker u oorspanne senuwees regruk en versterk. Dit doen meer as om slegs te kalmeer. Dit knap die *hele* senuwee-netwerk op, verryk die bloed, herstel brein- en selweefsel.

HOE GESOND IS U SENUWEES?

Ly u aan een of meer van die onderstaande aandoenings? So ja, dan het u die Dr. Heinz-Senuwee-Versterker nodig.

- Senuagtige Slegte Spysvertering
- Herhaaldelike Hartaanvalle
- Voortdurende Moegheid
- Prikkelbaarheid
- Senu-uitputting
- Bewerigheid
- Slaaploosheid
- Senuswakheid
- Vrouekwale
- Hardlywigheid

DR. HEINZ -SENUWEE-VERSTERKER

KALMEREND EN HERSTELLEND

By alle Apteke teen 6/6 per bottel. Tablette, 6/6 per bottel.

PNB2282-4

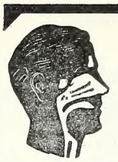

Vergrote mangels

Die beste behandeling vir vergrote mangels is BUCCALENE. Volwassenes moet met BUCCALENE gorrel en dit dan insluk sodat die keel regstreeks behandel word en die oorsaak van die siekte deur die gestel behandel word. Kinders wat te jonk is om te gorrel, moet hul kele met BUCCALENE laat verf en ook 'n bietjie gegee word om te drink. BUCCALENE vernietig gewis die kieme en toksiene in die keel en bloed wat die grondoorsaak van Chroniese Mangelontsteking is. Onmiddellike behandeling met BUCCALENE sal, in die meeste gevalle, die noodsaaklikheid van 'n pynlike en soms gevaarlike operasie uitskakel.

Buccalene

VRA U APTEKER OM BUCCALENE VIR U TE KRY AS HY DIT NIE VOORRADIG HET NIE. PRYS 6/- PER BOTTEL.

2077B

PARTEX

Beroemd vir Kwaliteit

Dis sagter... dis beter dis meer ekonomies

JUNIOR

SPESIAAL GEMAAK VIR JEUGDIGES & SKOOLDOGTERS

TANS VERKRYGBAAR

Met lissies

Ook in kraamgrootte vervaardig

Handelsnavrae:
Endstraat 30
Posbus 1100
Johannesburg

„Maak Galblaaspyn slegs 'n

HERINNERING

. . . in plaas van die folterende werklikheid wat dit vandag kan wees. Verkry spoedige verligting met ‚Dubbelaksie'-Intestone . . . die lakseermiddel wat ook die bloed suiwer en die hele gestel opknap. Intestone stuur reg op die oorsaak van galblaaspyn af en verdun die trae gal in die verstopte galblaas. Dit gee ook doeltreffende ontlasting. Intestone is 'n chemiese samestelling van suiwer vrugte-ekstrakte en kruie, met die korrekte vorm van swawel vir die lewer. Dit smaak lekker en bevat geen skerp bestanddele wat die fyn vlies van die ingewande kan skaad nie.

Verlig Galblaaspyn NATUURLIKERWYS met

‚DUBBELAKSIE'-

INTESTONE

Verkrygbaar by alle Apteke of posvry by Norwood Coaker, Posbus 89, Ladybrand, teen 5/- en 9/- per bottel.

1440-1A

VERGROTINGS
IN
LEWENSKLEUR
van u eie kiekie of negatief

W. E. CAREY
APTEKER
POSBUS 177
KRUGERSDORP

AANHOUDENDE MOEGHEID

DR. HEINZ-KLIERSTOFPILLE ONSKATBAAR vir KLIERAANDOENINGE

AFGEMAAT EN LUSTELOOS

„Ek het al 'n bottlevol van die beroemde Dr. Heinz-Klierstofpille uitgebruik en voel geheel en al 'n ander mens. Ek is nie meer so moeg en afgemat en ook nie meer so koud en lusteloos nie. Ek het nog nooit vantevore by enige medisyne soveel baat gevind as by hierdie Klierstofpille nie." — Mej. Leriche, Nieuwoudtville (Geval 928).

HART 10 SLAE ONDER NORMAAL

„Ek moet erken dat Dr. Heinz-Klierstofpille uitstekend vir my was. Ek het nooit gedink dat ek ooit weer my werk sou kon doen nie. My hart het 10 slae onder normaal gewerk. Ek was altyd moeg en lam deur my hele lyf. Die Klierstofpille het wondere verrig." — Mev. R. Bester, van Ladysmith (Geval 562).

Aanhoudende moegheid, droë vel, hare en naels, oormatige vet, swak geheue ongereeldheid by vrouens, stadige polsslag — al hierdie aandoeninge is gewoonlik aan Klieruitdroging te wyte en die enigste uitweg is behandeling met Klierstowwe.

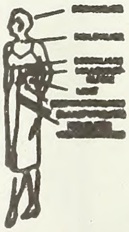

DR. HEINZ-KLIERSTOFPILLE kos 6/6 per bottle van 100 by alle aptekers.

DR. HEINZ-KLIERSTOFPILLE

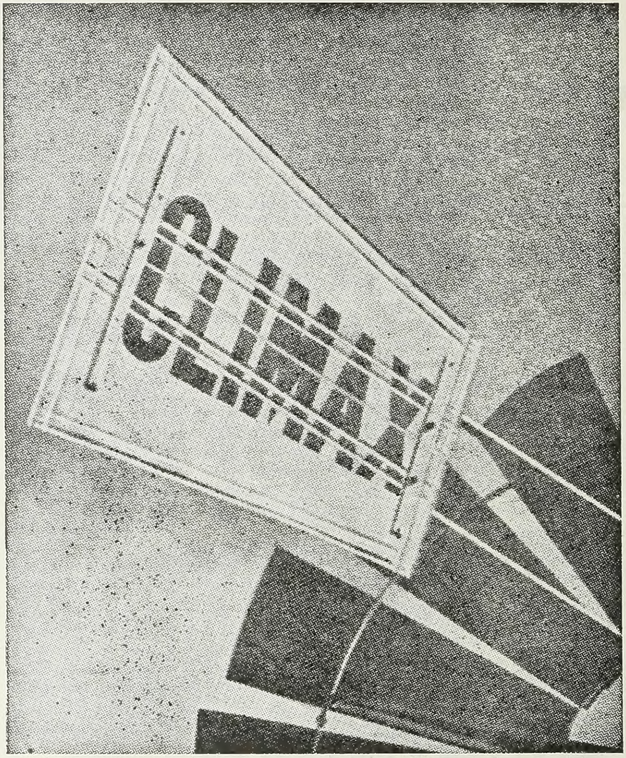

. . . dis die teken van die beproefde en betroubare ,Climax' - windpomp. Party ,Climax'-windpompe het talle fases van ons land se ontwikkeling gadegeslaan; ander wat pas onlangs opgerig is, het slegs die hoogtepunt van daardie ontwikkeling gesien; maar almal het 'n benydenswaardige posisie verwerf deur die maatstaf van betroubaarheid wat hulle daargestel het.

STEWARTS AND LLOYDS OF SOUTH AFRICA LTD S&L